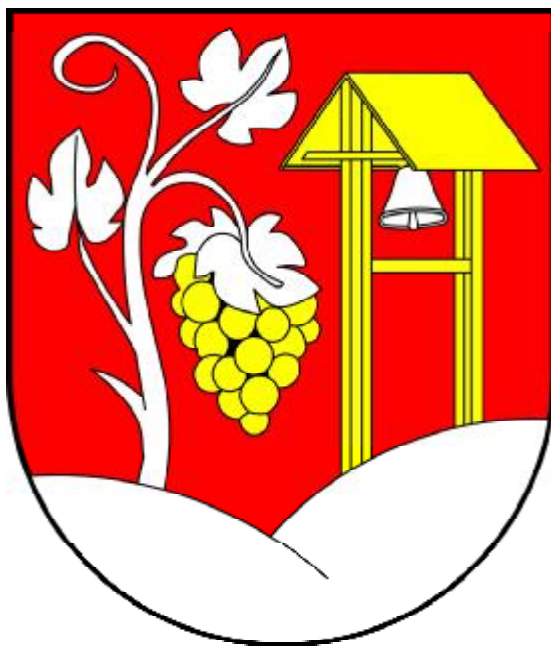

NEUTRA - architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská č. 1, 949 01 Nitra;
peter.mizia@gmail.com

VEĽKÁ DOLINA

Správa o hodnotení
Územnoplánovacej dokumentácie
(podľa prílohy č. 5 zákona č. 24/2006 Z. z.)

ÚZEMNÝ PLÁN OBCE VEĽKÁ DOLINA
NÁVRH RIEŠENIA
TEXTOVÁ ČASŤ

SPRACOVATEĽ :

NEUTRA – architektonický ateliér – Ing. arch. Peter Mizia, Farská
č. 1, 949 01 Nitra

HLAVNÝ RIEŠITEĽ :

Ing. arch. Peter Mizia

OBSTARÁVATEĽ :

Obec VEĽKÁ DOLINA

DÁTUM:

10 / 2024

Obsah

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE

- I. Základné údaje o obstarávateľovi
 1. Označenie.
 2. Sídlo.
 3. Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo a iné kontaktné údaje oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie územnoplánovacích podkladov a územnoplánovacej dokumentácie obcami a samosprávnymi krajmi (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.
- II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii
 1. Názov.
 2. Územie (kraj, okres, obec, katastrálne územie).
 3. Dotknuté obce.
 4. Dotknuté orgány.
 5. Schvaľujúci orgán.
 6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

- I. Údaje o vstupoch
 1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (ha, poľnohospodárska pôda, lesné pozemky, bonita), z toho dočasný a trvalý záber.
 2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.
 3. Suroviny - druh, spôsob získavania.
 4. Energetické zdroje - druh, spotreba.
 5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru.
- II. Údaje o výstupoch
 1. Ovzdušie - hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií.
 2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (recipient, verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.
 3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi.
 4. Hluk a vibrácie (zdroje, intenzita).
 5. Žiarenie a iné fyzikálne polia (tepelné, magnetické a iné - zdroj a intenzita).
 6. Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny).

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie.

1. Horninové prostredie - inžiniersko - geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia.
2. Klimatické pomery - zrážky (napr. priemerný ročný úhrn a časový priebeh), teplota (napr. priemerná ročná a časový priebeh), veternosť (napr. smer a sila prevládajúcich vetrov).
3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia.
4. Vodné pomery - povrchové vody (napr. vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd.
5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd.
6. Fauna, flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy a biotopy, významné migračné koridory živočíchov.
7. Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana.
8. Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov (napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, chránené vodohospodárske oblasti, ÚSES (miestny, regionálny, nadregionálny).
9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, lesné hospodárstvo, služby, rekreácia a cestovný ruch), infraštruktúra (doprava, produktovody, telekomunikácie, odpady a nakladanie s odpadmi).
10. Kultúrne a historické pamiatky a pozoruhodnosti, archeologické náleziská.
11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie).
12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie).
13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti (predpokladané vplyvy priame, nepriame, sekundárne, kumulatívne, synergické, krátkodobé, dočasné, dlhodobé a trvalé) podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy.
2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery.
3. Vplyvy na klimatické pomery.
4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií).
5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby).

6. Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia).
 7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.).
 8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny.
 9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, európska sústava chránených území - Natura 2000, národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti, na ÚSES).
 10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky, vplyvy na archeologické náleziská.
 11. Vplyvy na archeologické náleziská
 12. Vplyvy na paleontologické náleziská a významné geologické lokality.
 13. Iné vplyvy.
 14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti, vzájomných vzťahov a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi.
- IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie**
- V. Porovnanie variantov zohľadňujúcich cieľe a geografický rozmer strategického dokumentu vrátane porovnania s nulovým variantom**
1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu.
 2. Porovnanie variantov.
- VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie a zdravie a spôsob a zdroje získavania údajov o súčasnom stave životného prostredia a zdravia**
- VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení**
- VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie**
- IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)**
- X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie Správy o hodnotení**
- XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa**

A. ZÁKLADNÉ ÚDAJE:**I. Základné údaje o obstarávateľovi****1. Názov: Obec Veľká Dolina****Identifikačné číslo: 500844**

Meno, priezvisko, adresa, telefónne číslo oprávneného zástupcu obstarávateľa, osoby s odbornou spôsobilosťou na obstarávanie ÚPD a ÚPP (§ 2a stavebného zákona), od ktorej možno dostať relevantné informácie o územnoplánovacej dokumentácii, a miesto na konzultácie.

Oprávnený zástupca obstarávateľa:

Ing. Vladislav Borík, PhD. – starosta obce
Obecný úrad Veľká Dolina
Veľká Dolina č.282
951 15 Mojmírovce

Odborne spôsobilá osoba pre obstarávanie ÚPD a ÚPP:

Ing. Margita Ficsová
Krajná 58, 940 55 Nové Zámky
registračné číslo: 406
tel.: 0903 122 190
e-mail: margita.ficzova@slovanet.sk

Spracovateľ a zodpovedný projektant ÚPN obce Veľká Dolina:

NEUTRA - Architektonický ateliér
Ing. arch. Peter Mizia
Farská 1
Nitra 949 01
t.č.: 0905 277 234
autorizačné oprávnenie číslo:0550AA, autorizovaný architekt
e-mail: peter.mizia@gmail.com

II. Základné údaje o územnoplánovacej dokumentácii:**1. Názov :** Územný plán obce Veľká Dolina - Návrh

2. Územie: Kraj: Nitriansky
 Okres: Nitra
 Obec: Veľká Dolina
 Katastrálne územie: k.ú. Veľká Dolina

3. Dotknuté obce: Svätoplukovo, Mojmírovce, Poľný Kesov, Cabaj -Čápor, Trnovec nad Váhom, Jatov**4. Dotknuté orgány:**

- Ministerstvo životného prostredia SR, Nám. Ľ. Štúra 35/1, 812 35 Bratislava-mestská časť Staré Mesto
- Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja ,Rázusová 2/A, 949 01
- Dopravný úrad , Letisko M.R. Štefánika, Bratislava -Ružinov, Bratislava II
- Krajský pamiatkový úrad, Námestie Jána Pavla II. 8, 949 01 Nitra
- Okresné riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Nitre, Dolnočermánska, 949 11 Nitra 11
- Regionálny úrad verejného zdravotníctva Nitra, Štefánikova 58, 949 63 Nitra 1
- Úrad pre územné plánovanie a výstavbu Slovenskej republiky , Tomášikova 14366/64A, Bratislava - Nové Mesto, Bratislava III
- OÚ Nitra, Odbor cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Štefánikova trieda č.69, 949 01 Nitra
- OÚ Nitra, odbor krízového riadenia, Štefánikova trieda č. 69, 949 01 Nitra
- OÚ Nitra, pozemkový a lesný odbor, Štefánikova trieda č. 69, 949 01, Nitra
- OÚ Nitra, Odbor opravných prostriedkov, Štefánikova trieda č. 69, 949 01 Nitra
- OÚ Nitra, Oddelenie štátnej správy vôd a vybraných zložiek životného prostredia kraja, Štefánikova trieda č. 69, 949 01 Nitra
- OÚ Nitra, Oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia ,Štefánikova trieda č.69, 94901 Nitra

Dotknuté obce

- Obec Veľká Dolina, Veľká Dolina 282,951 15 Veľká Dolina
- Obec Mojmírovce, Námestie Sv. Ladislava 91/7, Mojmírovce, Nitra
- Obec Jatov, Jatov č. 190, 941 09 Jatov
- Obec Cabaj - Čápor, Cabaj - Čápor 543, Cabaj - Čápor, Nitra
- Obec Poľný Kesov, Poľný Kesov 68, 951 15 Mojmírovce
- Obec Svätoplukovo, Svätoplukovo 76, 951 16 Svätoplukovo
- Obec Trnovec nad Váhom, Trnovec nad Váhom 587, 925 71 Trnovec nad Váhom

Dotknutými subjektmi pri spracovaní, prerokovaní a schvaľovaní územnoplánovacej dokumentácie obce sú orgány podľa §140a zákona č. 50/1976 Zb. v znení neskorších predpisov.

5. Schvaľujúci orgán: Obecné zastupiteľstvo obce Veľká Dolina**6. Vyjadrenie o vplyvoch územnoplánovacej dokumentácie presahujúcich štátne hranice:**

Návrh riešenia územného plánu obce Veľká Dolina rieši jedno katastrálne územie - k.ú.Veľká Dolina. Katastrálne územie nemá vplyv presahujúci štátne hranice.

B. ÚDAJE O PRIAMÝCH VPLYVOCH ÚZEMNOPLÁNOVACEJ DOKUMENTÁCIE NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Údaje o vstupoch

1. Pôda - záber pôdy celkom, z toho zastavané územie (poľnohospodárska, nepoľnohospodárska pôda (m²), bonita).

Údaje o katastrálnej ploche

k. ú. Veľká Dolina (číslo k. ú 500844)

Celková výmera katastrálneho územia je 1168,63 ha, z toho:

- poľnohospodársky pôdny fond predstavuje 1071,47 ha - 91,61%
- nepoľnohospodársky fond predstavuje 97,16 ha - 8,39%

Poľnohospodárska pôda má nasledovnú štruktúru:

- celkom rozloha PP	1071,47 ha (91,61%)
z toho : - orná pôda	1038,81ha (88,89%)
- vinice	1,19ha (0,10%)
- záhrady	31,47 ha (2,62%)
- trvalé trávnaté porasty	0,00 ha
- chmeľnice	0,00 ha
- ovocné sady	0,00 ha

Nepoľnohospodárska pôda predstavuje rozlohu:

- celkom rozloha NPP	97,16 ha (8.39%)
z toho : - lesné pozemky	9,12 ha (0,78%)
- vodné plochy	11,42 ha (0,98%)
- zastavané plochy a nádvoria	69,02 ha (5,91%)
- ostatné plochy	7,60 ha (0,72%)

(zdroj: Zdroj: Datacube, 2023)

Z hore uvedeného vyplýva, že najväčšie percentuálne zastúpenie v katastrálnom území má orná pôda a to 1038,81 ha, potom nasledujú zastavané plochy a záhrady.

Podľa prílohy č. 9 k vyhláške č. 508/2004 Z. z. (novelizovaná vyhláškou č. 59/2013) sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. skupiny a najmenej kvalitné do 9. skupiny. Ochrana poľnohospodárskej pôdy pri nepoľnohospodárskom využití je zabezpečená ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy v katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek.

V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:

1. kvalitná skupina - 0017002

Ostatné identifikované BPEJ v k. ú. sú zaradené nasledovne:

2. kvalitná skupina - 0037002,0039002
3. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
4. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
5. kvalitná skupina - 0038202,0043002
6. kvalitná skupina - 0031002
7. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
8. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
9. kvalitná skupina - v území sa nenachádza
(vid'. výkres č.3)

2. Voda, z toho voda pitná, úžitková, zdroj vody (verejný vodovod, povrchový zdroj, iný), odkanalizovanie.

Zásobovanie pitnou vodou - návrh riešenia

Zdrojom vody pre sídelný útvar Veľká Dolina je vodný zdroj HVD2 s výdatnosťou 3,0 l/s. Jedná sa o vŕtanú studňu s napnutou hladinou a hĺbkou vrtu 112,0m. Vodonosný horizont studne sa nachádza v hĺbke 90,0m.

Voda zo studne voľne preteká do akumulačnej nádrže, vodojemu 1x115 m³, s hladinami 119,80/115,00 m. n. m. Vodojem je vybudovaný ako typový, prefabrikovaný s manipulačnou komorou.

Z vodojemu je voda privádzaná odberným potrubím do objektu ATS. Jedná sa o nadzemný objekt. Automatická tlaková stanica zabezpečuje dopravu pitnej vody z vodojemu do rozvodnej vodovodnej siete sídelného útvaru Veľká Dolina, s parametrami Qč=4,0 l/s a Hdop. = 60,0m

Tlakové pomery v obci Veľká Dolina sú dané výkonom ATS.

Hygienické zabezpečenie pitnej vody je zabezpečené dávkovacím čerpadlom Prominent so 60 l zásobníkom NaClO, ktorý je osadený v budove ATS. Proporcionálne dávkovanie NaClO je v závislosti na pretekajúcom množstve vody na výtlačnom potrubí. Dávkovacie čerpadlo je riadené signálom z prietokomeru v AT stanici.

Vodovodná sieť v sídelnom útvare Veľká Dolina je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť v kombinácii s okružovou vodovodnou sieťou.

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území sídelného útvaru Veľká Dolina je cca 6673,0 m.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a.s. OZ Nitra. Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Pre výhľadový stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu rozvodnú vodovodnú sieť o nasledovné :

Tab.1 Tabuľka rozvodnej vodovodnej siete

VETVA	MATERIÁL	PRIEMER V (mm)	DĹŽKA V (m)
„A“	HDPE	110	80,0
„A1“	HDPE	110	600,0
„A2“	HDPE	110	369,0

„A3“	HDPE	110	369,0
„A4“	HDPE	110	978,0
„A5“	HDPE	110	172,0
„A6“	HDPE	110	376,5
„A7“	HDPE	110	372,5
„A8“	HDPE	110	288,5
„B1“	HDPE	110	86,5
„B2“	HDPE	110	701,0
„B2-1“	HDPE	110	146,0
„B2-2“	HDPE	110	161,0
„B2-3“	HDPE	110	64,0
„G“	HDPE	110	83,0
„H1“	HDPE	110	103,0
„H2“	HDPE	110	333,0
„J1“	HDPE	110	319,0
„J1-1“	HDPE	110	70,0
„J2“	HDPE	110	79,0
„J3“	HDPE	110	397,0
„J3-1“	HDPE	110	131,0
Spolu	HDPE	110	6279,0

Celková potrebná dĺžka vodovodného potrubia pre konečný stav riešený územným plánom predstavuje 6279,0 m, materiálu a dimenzie HDPE D110.

Vodovodná sieť je navrhovaná ako okružová sieť v kombinácii s vetvovou sieťou, s čo najväčšou mierou zokruhovania vodovodnej siete.

Vodovodné potrubia budú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásoch.

Na jednotlivých vetvách budú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Vzhľadom k tomu, že územný plán uvažuje s veľkým rozvojom sídelného útvaru, nárast až o 1365 obyvateľov, bude potrebné po dosiahnutí kapacity vodného zdroja 3,0 l/s, resp. 1525 obyvateľov zabezpečiť doplnkový zdroj vody o výdatnosti 1,5-2,0 l/s. Ako doplnkový zdroj vody sa navrhuje vybudovanie prívodného potrubia HDPE D110 dl.2320 m, napojením na rozvodnú sieť obce Mojmírovce, ktorá je zásobovaná z VDJ Močenok 2x1500 m³ – 192,00/187,00 m. n. m. Po vybudovaní prívodného potrubia bude vodovodná sieť v sídelnom útvare Veľká Dolina rozdelená na dva samostatné vodovody – jeden zásobovaný z vodného zdroja a druhý zásobovaný cez prívodné potrubie z obce Mojmírovce. Vodovody budú oddelené sekčnými uzávermi.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti

-pre potrubie do DN 500 – 1,8m

-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Požiarnu vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov prevádzkovateľ negarantuje.

Výpočet potreby vody

Výpočet potreby vody pre sídelný útvar Veľká Dolina je spracovaný v zmysle Vyhlášky MŽP SR č. 684/2006 Z. z. zo dňa 14.11.2006.

Rok 2023 + navrhovaný stav

Počet obyvateľov rok 2023 + výhľadový stav : 2078 obyv.

Priemerná špecifická potreba vody pre bytový fond, občiansku a technickú vybavenosť /Qp/

Bytový fond

2078 obyv..... 145 l/ob/d.....301 310 l/d.....3,487 l/s

Vybavenosť

2078 obyv..... 25 l/ob/d..... 51 950 l/d.....0,601 l/s

$Q_p = 3,487 + 0,601 = 4,088 \text{ l/s}$

Maximálna denná potreba vody Q_m

$Q_m = Q_p \times k_m$

$Q_m = 4,088 \times 1,6$

$Q_m = 6,540 \text{ l/s}$

Maximálna hodinová potreba vody Q_h

$Q_h = Q_m \times k_h$

$Q_h = 6,540 \times 1,8$

$Q_h = 11,773 \text{ l/s}$

Požiarnu vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov prevádzkovateľ negarantuje.

Kanalizácia - návrh riešenia

Odkanalizovanie a čistenie odpadových vôd

V obci Veľká Dolina nie je v súčasnosti vybudovaná žiadna splašková kanalizácia.

Odpadové vody od obyvateľstva a vybavenosti sú zachytávané v individuálnych žumpách, ktoré technicky ako aj polohovo väčšinou nevyhovujú STN 73 6701. Snahou obce je, aby sa čo najskôr vybudovala verejná kanalizácia v obci a tak sa mohlo čo najviac ľudí pripojiť na verejnú kanalizáciu. Pravidelným zvažaním žump sa zamedzí, aby sa obsah žump nezodpovedne vyvážal do okolia obce a tak došlo k znečisteniu životného prostredia.

Pre obec je v súčasnosti vyprojektovaná splašková kanalizácia v stupni pre stavebné povolenie, s odvedením splaškových vôd do kanalizačnej siete obce Mojmírovce a s následným čistením splaškových odpadových vôd na ČOV Mojmírovce.

Pre odvedenie splaškových vôd z územia riešeného územným plánom je potrebné vybudovať splaškovú kanalizačnú sieť v dvoch častiach a to:

- pre jestvujúcu zástavbu
- pre navrhovanú zástavbu riešenú územným plánom

Jestvujúca zástavba

Pre jestvujúcu zástavbu je potrebné vybudovať delenú - splaškovú kanalizačnú sieť, s prislúchajúcimi objektami.

Z dôvodu konfigurácie terénu, resp. spádovania okrajových častí obce, sú pre jestvujúcu zástavbu riešené kanalizačné čerpacie stanice, ktoré prostredníctvom výtlačných potrubí prečerpávajú gravitačne privedené splašky z príslušného spádového územia do vyššej úrovne.

Na záujmovom území je navrhnutá stoková sieť delenej stokovej sústavy. Stoková sieť je navrhnutá vo vodotesnom vyhotovení. Budú do nej zaústené kanalizačné (domové) prípojky od jednotlivých producentov.

Hĺbka uloženia stôk je daná jednak tým, aby bolo do nej možné gravitačne zaústiť prípojky od jednotlivých nehnuteľností, a jednak tým, aby nedošlo ku kolízii pri križovaní s inými podzemnými vedeniami. Niveleta dna potrubia zväčša sleduje prirodzený povrch terénu nad stokou. Tam, kde je sklon terénu v smere toku kanalizácie menší, je navrhnutý kritický sklon pre stoky DN 300 - 3,4 ‰. Pred uvedenými úsekmi budú osadené preplachovacie šachty. V ostatných častiach gravitačnej stokovej siete je navrhnutý minimálne sklon samočistiaci (pre stoky DN 300 je samočistiaci sklon min. 5,0 ‰).

Stoková sieť je navrhnutá v celej trase gravitačná. Gravituje ku štyrom čerpacím staniciam ČSA, ČSC, ČSE a ČSG, kde budú splaškové odpadové vody prečerpávané do vyššej úrovne.

Gravitačná kanalizačná sieť

Tab. 2 V rámci kanalizačnej siete budú vybudované nasledovné gravitačné stoky:

Označenie stoky	Materiál a profil stoky	Dĺžka stoky v metroch
A	PVC DN 300	540,0
B	PVC DN 300	520,0
C	PVC DN 300	61,0
C-1	PVC DN 300	300,0
D	PVC DN 300	347,0
E	PVC DN 300	356,0
F	PVC DN 300	608,0
F-1	PVC DN 300	61,0
G	PVC DN 300	460,0
G-1	PVC DN 300	128,0
H	PVC DN 300	100,0
I	PVC DN 300	366,0
J	PVC DN 300	475,0
SPOLU	PVC DN 300	4322,0

Celkovo je potrebné vybudovať gravitačnú splaškovú stokovú sieť v dĺžke 4322,0 m. Kanalizačné potrubie gravitačné je navrhnuté z PVC rúr korugovaných DN 300 – SN 8. Na lomoch potrubia a v mieste zmeny nivelety budú umiestnené kanalizačné šachty. Šachty budú prefabrikované a opatrené poklopom s únosnosťou podľa umiestnenia.

V nadväznosti na kanalizačnú sieť sa budú postupne budovať aj kanalizačné prípojky, ktoré slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtickou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Čerpacie stanice

V rámci kanalizačnej siete je potrebné vybudovať 4 kusy čerpacích staníc odpadových vôd.

Čerpacia stanica ČSA, ČSC, ČSE a ČSG

Čerpacia stanica ČSA bude situovaná na kanalizačnej stoke „A“. Slúžiť bude na prečerpávanie splaškových odpadových vôd zo stoky „A“ do kanalizačnej siete obce Mojmírovce, s následným čistením splaškových odpadových vôd na ČOV Mojmírovce.

Čerpacia stanica ČSC je osadená na kanalizačnej stoke „C-1“ a bude slúžiť na prečerpávanie splaškových odpadových z kanalizačnej stoky „C-1“ do kanalizačnej stoky „C“.

Čerpacia stanica ČSE je osadená na kanalizačnej stoke „E“ a bude slúžiť na prečerpávanie splaškových odpadových z kanalizačnej stoky „E“ do kanalizačnej stoky „B“.

Čerpacia stanica ČSG je osadená na kanalizačnej stoke „G“ a bude slúžiť na prečerpávanie splaškových odpadových z kanalizačnej stoky „G“ do kanalizačnej stoky „B“.

Čerpacia stanica je podzemný objekt kruhového pôdorysu $d=2000\text{mm}$. Pozostáva z telesa čerpacej stanice, spodnej časti, manipulačnej plošiny s prístupovými rebríkmi, zastropenia a napojenia na kanalizáciu.

Strop ČS je železobetónový, vystužený mäkkou i tuhou výstužou, s prestupmi pre poklapy. Jeden poklop slúži na vyťahovanie čerpadiel, jeden poklop slúži ako vstup do ČS a jeden poklop slúži na vyťahovanie hrablicového koša.

Strojnotechnologické zariadenia čerpacej stanice budú umiestnené v betónovej podzemnej šachte svetlých rozmerov $d=2000\text{mm}$ so vstupným a montážnymi otvormi nad terénom.

Prečerpávanie splaškových vôd budú zabezpečovať dva ponorné kalové čerpacie agregáty s integrovaným drviacim zariadením.

V čerpacej stanici budú nainštalované dva kompletne agregáty, jeden pracovný a jeden ako montovaná rezerva s automatickým nábehom, vybavené pätkovým kolenom.

Kontrolu hladín a ovládanie čerpadiel budú zabezpečovať ponorné plavákové spínače v počte 4 ks.

Kanalizačné výtlaky

V rámci vybudovania kanalizačnej siete Veľká Dolina je potrebné vybudovať :

-kanalizačný výtlak VA - HDPE D90 a dĺžky 2200,0m

-kanalizačný výtlak VC - HDPE D90 a dĺžky 1006,0m

-kanalizačný výtlak VE - HDPE D90 a dĺžky 546,0m

-kanalizačný výtlak VG - HDPE D90 a dĺžky 146,0m

Kanalizačným výtlakom budú dopravované splaškové odpadové vody z čerpacej stanice do najbližšej gravitačnej kanalizácie, resp. kanalizačným výtlakom VA budú dopravované do kanalizačnej siete obce Mojmírovce.

Celkovo v rámci sídelného útvaru dôjde k vybudovaniu 3898,0 m kanalizačných výtlakov.

Navrhovaný stav – riešený územným plánom

Pre odvedenie splaškových vôd z územia riešeného územným plánom je potrebné dobudovať splaškovú kanalizačnú sieť a to o:

- gravitačnú kanalizačnú sieť
- kanalizačný výtlak
- čerpaciu stanicu odpadových vôd – 1 ks
- domové kanalizačné prípojky

Gravitačná kanalizačná sieť

V rámci návrhu územného plánu je potrebné doprojektovať a vybudovať nasledovné gravitačné kanalizačné stoky :

Tab. 3

Označenie stoky	Materiál a profil stoky	Dĺžka stoky v metroch
A-1	PVC DN 300	742,00
A-1-1	PVC DN 300	62,00
A-1-2	PVC DN 300	159,00
A-2	PVC DN 300	91,00
B-1	PVC DN 300	267,00
B-2	PVC DN 300	237,00
C-1-1	PVC DN 300	291,30
C-1-2	PVC DN 300	135,30
C-2	PVC DN 300	100,50
E-1	PVC DN 300	484,00
E-1-1	PVC DN 300	106,00
E-1-2	PVC DN 300	509,00
E-2	PVC DN 300	104,50
G-1-1	PVC DN 300	352,00
G-2	PVC DN 300	363,00
G-3	PVC DN 300	363,00
G-4	PVC DN 300	363,00
K	PVC DN 300	336,80
K-1	PVC DN 300	220,50
K-1-1	PVC DN 300	67,00
SPOLU	PVC DN 300	5 353,90

Celkovo je potrebné doprojektovať a dobudovať pre jestvujúci a navrhovaný stav riešený územným plánom 5 353,90 m gravitačnej splaškovej kanalizácie, materiálu a dimenzie PVC DN 300.

V nadväznosti na kanalizačnú sieť sa budú postupne budovať aj kanalizačné prípojky, ktoré slúžia na odkanalizovanie domov ležiacich pozdĺž trasy gravitačných stôk. Pre každú nehnuteľnosť bude vybudovaná samostatná kanalizačná prípojka z potrubia PVC DN 150, resp. DN 200 združená, zaústená do stoky prostredníctvom sedlovej odbočky PVC DN 300/150, resp. PVC DN 300/200 a na ňu nadväzujúce tvarovky – kolena PK 150/30°, PK 150/45°. Domové prípojky budú ukončené revíznou kanalizačnou šachtickou pred hranicou pozemku majiteľa pripojovanej nehnuteľnosti.

Čerpacia stanica

ČSK

Na kanalizačnej stoke „K“ navrhujeme z dôvodu nepriaznivých výškových pomerov navrhovanej kanalizačnej siete voči kanalizačnej sieti, vybudovať jednu prečerpávaciu čerpaciu stanicu splaškových odpadových vôd ČSK. Jedná sa o podzemný objekt a slúži na prečerpávanie splaškových odpadových vôd privedených do objektu z kanalizačnej stoky „K“ do kanalizačnej stoky „C“.

Kanalizačný výtlak

V rámci dobudovania kanalizačnej siete pre ÚP Veľká Dolina je potrebné vybudovať :
-kanalizačný výtlak VK - HDPE D90 a dĺžky 66,7m.

Kanalizačným výtlakom budú dopravované splaškové odpadové vody z čerpacej stanice osadenej na kanalizačnej stoke „K“ do kanalizačnej stoky „C“.

Ochranné pásmo kanalizačného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách kanalizačného potrubia verejnej kanalizácie vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti
-pre potrubie do DN 500 – 1,8m
-pre potrubie nad DN 500 – 3,0 m

Celkové množstvo odpadových vôd prijímaného do kanalizačnej siete

-počet obyvateľov - 2078 obyv.

Priemerný denný prietok splaškov

$$Q_{sd} = M \cdot q : 1000$$

$$Q_{sd} = 2078 \cdot 145 : 1000$$

$$Q_{sd} = 301,31 \text{ m}^3/\text{d} = 3,487 \text{ l/s}$$

Priemerný hodinový prietok

$$Q_{s24} = Q_{sd} : 24$$

$$Q_{s24} = 301,31 : 24$$

$$Q_{s24} = 12,554 \text{ m}^3/\text{h}$$

Maximálny hodinový prietok splaškov

$$Q_{s\max} = k_{\max} \cdot Q_{s24}$$

$$Q_{s\max} = 3,0 \cdot 12,554$$

$$Q_{s\max} = 37,663 \text{ m}^3/\text{h} = 10,46 \text{ l/s}$$

Minimálny hodinový prietok splaškov

$$Q_{smin} = k_{max} \cdot Q_{s24}$$

$$Q_{smin} = 0,6 \cdot 12,554$$

$$Q_{smin} = 7,532 \text{ m}^3/\text{h} = 2,092 \text{ l/s}$$

Zavlažovanie a hydromelioračné zariadenia

Zavlažované územia predstavujú územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiavajúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

Po preverení dostupných mapových podkladov, podľa vyjadrenia Hydromeliorácií, š. p., sa v k. ú. Veľká Dolina nachádzajú nasledovné hydromelioračné zariadenia:

- vodná stavba "ZP Hájske - Sládečkovce, stavba 8" (evid. č. 5206 199), ktorá bola daná do využívania v r. 1994 s celkovou výmerou 1 106 ha + rúrová sieť
- vodná stavba "ZP Hájske - Sládečkovce, stavba 9" (evid. č. 5206 195), ktorá bola daná do využívania v r. 1991 s celkovou výmerou 1 455 ha + rúrová sieť
- kanál Fundušský (evid. č. 5206 059 011), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 2,910 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál B (evid. č. 5206 059 006), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 0,500 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál Novomajerský (evid. č. 5206 059 007), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 1,758 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál A (evid. č. 5206 059 007), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 1,250 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- na hranici s k. ú. Horný Jatov: kanál Hlavný (evid. č. 5203 037 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1967 o celkovej dĺžke 2,400 km v rámci stavby "OP Kľučiariska sústava - Trnovec".

Závlahové stavby

Závlahová stavba pozostáva zo záujmového územia závlahy, závlahovej čerpacej stanice a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami.

Odvodňovanie

V k. ú. Veľká Dolina je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

Vodné zdroje a ich ochranné pásma

Do k. ú. Veľká Dolina zasahuje OP vodných zdrojov.

Poslaním vodohospodárskych a hydromelioračných zariadení a opatrení je ochrániť krajinu pred prívalovými vodami a podmáčaním a zabezpečiť zdroj vody na krytie vlahového deficitu (nádrže, poldre, odvodnenia a závlahy).

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre realizáciu vodovodu, kanalizácie v obci, vo všetkých rozvojových lokalitách. Všetky vodárenské siete a zariadenia sú zaradené medzi verejnoprospešné stavby.
2. Rešpektovať vodárenské zariadenia a ich ochranné pásma.
3. Vytvorenie územno-technických podmienok pre lokalizáciu stavieb, objektov a opatrení protipovodňovej ochrany obce. Zamedziť výstavbu v území ohrozovanom povodňami. Vlastnú výstavbu situovať nad hladinu Q_{100} - ročnej veľkej vody, mimo zistené inundačné územie.
4. Zachovať retenčnú schopnosť územia/ dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území.
5. Rozvojové aktivity riešiť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami.
6. Rešpektovať potrubné vedenia a ochranné pásma v zmysle zákona č. 442/2002 Z. z.
7. Rešpektovať a zachovať ochranné pásma vodohospodársky významných tokov.
V ochrannom pásme nie je prípustná orba, stavanie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí.
Taktiež je nutné zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom (bez trvalého oplotenia) z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity – uvedené je zapracované do textovej i grafickej časti „Ochranné pásma vodných tokov“, Smernej i Závaznej časti ÚPN. Pri výkone správy vodného toku a správy vodných stavieb alebo zariadení môže správca vodného toku užívať pobrežné pozemky (§ 49 Zákona o vodách č. 364/2004 Z. z.). Pobrežnými pozemkami v závislosti od druhu opevnenia brehu a druhu vegetácie pri vodohospodársky významnom vodnom toku sú pozemky do 10 m od brehovej čiary a pri drobných vodných tokoch do 5 m od brehovej čiary. Pobrežné pozemky sú súčasťou ochranného pásma.
8. V ÚPD sú rešpektované dostupné vypracované projektové dokumentácie nových zdravotne - vodohospodárskych stavieb (Západoslovenská vodárenská spoločnosť, a. s.).
9. V rámci rozvoja obce, či už bytového, výrobného, športového alebo rekreačného rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. a príslušné platné normy STN 73 6822 „Križovanie a súbehy vedení a komunikácií s vodnými tokmi“ a STN 75 2102 „Úpravy riek a potokov“ a pod.
10. V záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové aktivity v súlade so Zákom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami.
11. Zabezpečiť ochranu inundačného územia a vytvárať podmienky pre:
 - pre prirodzené meandrovanie vodných tokov;
 - pre spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
 - dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;

- návrh odvádzania a čistenia odpadových vôd z rozvojových lokalít musí zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle Zákona o vodách č.364/2004 Z. z. a NV SR č.269/2010 Z. z, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd;
- komplexne riešiť odtokové pomery v povodiach s dôrazom na spomalenie odvedenia povrchových vôd z územia v súlade s ekologickými limitmi využívania územia a ochrany prírody;
- vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obcí;
- stavby protipovodňovej ochrany zaradiť v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby;
- v rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a technických diel na nich;
- navrhované križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť technicky riešené v zmysle s STN 73 6822;

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v citlivej oblasti v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma prejednať s príslušným správcom vodného toku.

12. Na vodovodných radoch vybudovať nadzemné hydranty. Podzemné hydranty je možné realizovať len na miestach, ktoré spĺňajú požiadavky podľa vyhlášky MV SR č. 699/2004 Z. z. § 8 ods. 6.
 13. Z hľadiska ochrany pred požiarmi žiadame zabezpečenie prístupových komunikácií k objektom a zdrojom vody na hasenie požiarov v zmysle predpisov o ochrane pred požiarmi.
 14. Zabezpečiť obnovu verejného vodovodu .
 15. Realizácia nových ÍBV je možná až po komplexnom doriešení ich zásobovania vodou cez verejný vodovod a odvedenia odpadových vôd do verejnej kanalizácie.
 16. Snažiť sa udržať vody z povrchového odtoku na miestach, kde padnú a neodvádzať ich do recipientu, resp. kanalizácie.
 17. Doriešiť zabezpečenie vykonania preventívnych opatrení pred povodňami, ako sú opatrenia, ktoré spomaľujú odtok vody z povodia do vodných tokov, zvyšovanie retenčnej schopnosti územia, akumuláciu vody v lokalitách na to vhodných a ktoré chránia od zaplavenia územia vodou z povrchového odtoku, ako aj zaplavenia vodou z vodného toku.
 18. Pri umiestňovaní stavieb brať do úvahy inundačné územia, územia ohrozené povodňami (v potenciálnej zóne zaplavenia; lokality, pre ktoré sú vypracované mapy povodňového ohrozenia) a pobrežné pozemky vodných tokov.
 19. Rešpektovať ochranné pásma vodárenských zdrojov.
 20. Pri schvaľovaní nových investičných zámerov brať do úvahy ich budúci možný vplyv na kvalitu povrchových a podzemných vôd, ako aj ich celkový vplyv na životné prostredie.
 21. monitorovať kvalitu povrchových vôd, eliminovať vypúšťanie odpadových vôd;
 22. Požiarnu vodu, v zmysle požiadaviek Vyhl. č. 699/2004 o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov, najmä čo sa týka zabezpečenia dostatočného, fixného tlaku a množstva vody v potrubí, potrebnom na hasenie požiarov, ako aj dostatočného času dodávky vody na hasenie požiarov, prevádzkovateľ vodovodu negarantuje. Návrh a rekonštrukcia verejného vodovodu sa riadi zákonom MZP SR č. 442/2002 Z. z., o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách, ktorý je pre prevádzkovateľa vodovodu záväzný.
- Vyhláška č.699/2004 Z. z. o zabezpečení stavieb vodou na hasenie požiarov a STN 92 0400 Požiarna bezpečnosť stavieb (a napr. aj návrh výtokových stojanov), sú záväzné pre požiarny vodovod..

3. Suroviny - druh a spôsob získavania

Ochranu a využitie nerastného bohatstva upravuje najmä zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení ďalších zákonov, zákon č. 569/2007 Z. z. o geologických prácach (geologický zákon) a vyhlášky MŽP SR č.51/2008 Z. z., ktorou sa vykonáva geologický zákon a iné právne predpisy.

Chránené ložiskové územie (CHLÚ)

Chránené ložiskové územie zahŕňa územie, na ktorom by stavby a zariadenia, ktoré nesúvisia s dobývaním výhradného ložiska, mohli znemožniť alebo sťažiť dobývanie výhradného ložiska. Banský zákon vymedzuje rozdelenie nerastov na výhradné ložiská, ktoré tvoria nerastné bohatstvo vo vlastníctve štátu a ložiská nevýhradných nerastov, ktoré sú súčasťou pozemku.

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra (ŠGÚDŠ) v katastrálnom území evidujú:

- výhradné ložisko CHU –null Poľný Kesov , geotermálna energia , Slovak Tourism, a.s. Nitra
- evidujú opustenú skládku odpadov bez prekrytia (nelegálnu skládku) (1)
- predmetné územie, západná časť k. ú., spadá do nízkeho až stredného radónového rizika

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra neevidujú:

- Výhradné ložiská OVL
- Výhradné ložiská CHLÚ
- Výhradné ložiská DP
- Ložiská nevyhradeného nerastu
- Staré banské diela, línie
- Zosuvné územia
- Environmentálne záťaž
- Radónové riziko body , prognóza
- prieskumné územia – návrhy;
- prieskumné územia – určené;

Podľa § 15 ods. 1 banského zákona sú orgány územného plánovania a spracovatelia územnoplánovacej dokumentácie povinní pri územnoplánovacej činnosti vychádzať z podkladov o zistených a predpokladaných výhradných ložiskách a sú povinní navrhovať riešenie, ktoré je z hľadiska ochrany a využitia nerastného bohatstva a ďalších verejných záujmov najvýhodnejšie.

Ministerstvo požaduje dodržať ustanovenia § 18 a § 19 banského zákona tak, aby bola zabezpečená ochrana výhradných ložísk proti znemožneniu alebo sťaženiu ich dobývania a podľa § 17 ods. 5 a § 26 ods. 3 banského zákona vyznačiť hranice chránených ložiskových území a dobývacích priestorov v územnoplánovacej dokumentácii.

Vzhľadom na súčasné a predpokladané využívanie ložísk žiadame územia v blízkosti chránených ložiskových území a dobývacích priestorov nevyužívať ako obytné, prípadne rekreačné územia s novými stavbami.

Ložisko nevyhradeného nerastu je podľa § 7 banského zákona súčasťou pozemku.

– V predmetnom území sú evidované skládky odpadov a aj environmentálna záťaž. Ministerstvo odporúča uvedené skládky odpadov dostatočne zohľadniť v územnoplánovacej dokumentácii.

– V predmetnom území je zaregistrovaný výskyt zosuvu. Nestabilné je aj bezprostredné okolie zaregistrovanej svahovej deformácie. Hodnotené územie patrí do rájónu potenciálne nestabilných až nestabilných území. Územie je citlivé na väčšie antropogénne zásahy.

Orgány územného plánovania sú podľa § 20 ods. 1 geologického zákona povinné v textovej a grafickej časti územnoplánovacej dokumentácie zohľadniť výsledky geologických prác, v konkrétnom prípade výsledky inžinierskogeologického prieskumu spracované v záverečnej správe: Atlas máp stability svahov SR v M 1 : 50 000 (Simeková, Martinčeková a kol., 2006), ktorý je prístupný na mapovom serveri Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra Bratislava.

Svahové deformácie v predmetnom území negatívne ovplyvňujú možnosti využitia územia pre stavebné účely.

Predmetné územie spadá do nízkeho až stredného radónového rizika, tak ako je to zobrazené v časti prieskumu a rozboru. Stredné radónové riziko môže negatívne ovplyvniť možnosti ďalšieho využitia územia.

Podľa § 20 ods. 3 geologického zákona ministerstvo vymedzuje ako riziká stavebného využitia územia:

– výskyt potenciálnych zosuvov. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stabilizovaných zosuvov je potrebné posúdiť a overiť inžinierskogeologickým prieskumom.

– výskyt stredného radónového rizika. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarenia pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia.

4. Energetické zdroje - druh spotreba

Elektrifikácia

Obec Veľká Dolina a jej záujmové územie je zásobovaná elektrickou energiou z prípojkov vzdušného vedenia 22kV, ktoré sú napojené na hlavné 22kV linky vzdušného vedenia, ktoré vychádzajú z transformovne Nové Zámky. Prípojky vedú k jednotlivým stožiarovým, stĺpovým a kioskovým trafostaniciam. Elektrizáciu sieť v obci spravuje ZSD, prevádzkovateľom väčšiny trafostaníc je ZSD, niektoré sú súkromné. Energetický kód obce je 0072. Sekundárny rozvod v obci je riešený ako vzdušný na betónových stožiaroch. Súčasný napäťový pomery na sekundárnej strane, aj na koncoch odbočiek, sú dobré.

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

Rozsah elektrických zariadení na katastrálnom území obce:

Tab. 4.: Jestvujúce trafostanice – navrhované intervenčné zásahy:

číslo trafostanice	Typ stav / návrh	Výkon TS v kVA- stav	Výkon TS v kVA- návrh	Vlastník/poznámka
TS 0072- 001	stožiarová/kiosk	400	630	ZSE
TS 0072- 002	stožiarová/kiosk	250	400	ZSE
TS 0072- 003	stožiarová/kiosk	160	160	PD Mojmírovce/ZSE

TS 0072- 004	stožiarová/kiosk	25	100	Vinice/ZSE
TS 0072- 005	štvorstĺp/kiosk	50	100	ZSE
TS 0072- 006	kiosk	160	160	Farma Hyza/ ZSE
TS 0072- 007	priehradová	50	50	ZSE

Tab. 5 Navrhované trafostanice

TS NOVÁ 1	Kiosk	-	100	-
TS NOVÁ 2	Kiosk	-	250	-

TS – transformovňa

TR – transformátor

Vzhľadom na predpokladanú výstavbu jednotlivých celkov a ulíc v trase vzdušného 22kV vedenia sa urobí zakabelizovanie napojenia existujúcich, rekonštruovaných (zo stožiarových na kioskové) a nových TS v rámci obce.

Elektrické rozvody v obci sú prevedené vodičmi AlFe 25 mm² až AlFe 70 mm² na nadzemných podperách. Elektrické vzdušné rozvody sú v pomerne dobrom stave. V prípade plánovanej investičnej výstavby, podnikateľských a výrobných areálov, bude vybudovaná nová sieť trafostaníc s uložením káblových rozvodov do zeme (prípadne napojenie na existujúce trafostanice). V kontexte rozvoja budú zároveň riešené rozvody pre verejné osvetlenie iba zemnými káblami a osadením svietidiel na oceľové estetické stožiare.

Navrhované a rekonštruované TS bude treba riešiť ako typové -TBSV s napojením na navrhované káblové vedenie 22kV.

V urbanistickom návrhu výstavby sa uvažuje s nárastom počtu bytových jednotiek, občianskou vybavenosťou a s výrobou a podnikaním. Sídlný útvar je rozdelený na územno-priestorové celky (UPC), v ktorých sa uvažuje s nárastom energetickej záťaže na celkovú hodnotu cca 1950 kVA. Ktoré bude riešené vybudovaním nových TS a rekonštrukciou existujúcich TS.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča.

Táto vzdialenosť je 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS.

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku

- vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy
- vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Elektrické vedenia a ich ochranné pásma

Elektrické nadzemné vedenie VN 22kV a slúžia predovšetkým pre potreby obce časť má tranzitný charakter.

Podľa § 36 zákona č. 656/2004 o energetike a o zmene niektorých zákonov je v ochrannom pásme vonkajšieho elektrického vedenia a pod vedením je zakázané: pestovať porasty s výškou presahujúcou 3 m. Vo vzdialenosti presahujúcej 5 m od krajného vodiča vzdušného vedenia je možné porasty pestovať do takej výšky, aby sa pri páde nemohli dotknúť vodiča elektrického vedenia. Na základe konzultácií s predstaviteľmi Západoslovenských elektrární bolo dohodnuté, že priamo pod vedením bude ponechaný priesek 3 m bez výsadby, z dôvodu prístupnosti k objektu.

- ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre zavedenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a radí ich medzi verejnoprospešné stavby.

Ochranné pásmo el. vedení a transformátora treba dodržať v zmysle zákona o energetike č.656/2004. Ochranné pásmo je priestor v bezprostrednej blízkosti elektroenergetického zariadenia, ktorý je určený na zabezpečenie jeho spoľahlivej a plynulej prevádzky a na zabezpečenie ochrany života a zdravia osôb a majetku.

Ochranné pásmo vonkajšieho elektrického vedenia je vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách vedenia vo vodorovnej vzdialenosti meranej kolmo na vedenie od krajného vodiča. Táto vzdialenosť je:

- 15 m pri napätí 110 kV vonkajších nadzemných elektrických vedení
- 10 m pri napätí 22 kV (v súvislých lesných priesekoch 7 m) a u stožiarovej TS
- 2 m pri zavesenom káblovom vedení od 1 kV do 110 kV od krajného vodiča
- 1 m pri podzemnom káblovom vedení

V ochrannom pásme vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia a pod elektrickým vedením je zakázané:

- a) zriaďovať stavby, konštrukcie a skládky
- b) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m
- c) vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti do 2m od krajného vodiča vzdušného vedenia s jednoduchou izoláciou
- d) uskladňovať ľahko horľavé alebo výbušné látky
- e) vykonávať činnosti ohrozujúce bezpečnosť osôb a majetku
- f) vykonávať činnosti ohrozujúce elektrické vedenie a bezpečnosť a spoľahlivosť prevádzky sústavy

- Vysádzať a pestovať trvalé porasty s výškou presahujúcou 3m vo vzdialenosti presahujúcej 5m od krajného vodiča vzdušného vedenia možno len vtedy, ak je zabezpečené, že tieto porasty pri páde nemôžu poškodiť vodiče vzdušného vedenia.
- Vlastník nehnuteľnosti je povinný umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia prístup a prístup k vedeniu a na ten účel umožniť prevádzkovateľovi vonkajšieho nadzemného vedenia udržiavať priestor pod vedením a voľný pruh pozemkov (bezlesie) v šírke 4m po oboch stranách vonkajšieho nadzemného elektrického vedenia. Táto vzdialenosť sa vymedzuje od dotyku kolmice spustenej od krajného vodiča nadzemného elektrického vedenia na vodorovnú rovinu ukotvenia podperného bodu.
- Stavby, konštrukcie, skládky, výsadbu trvalých porastov, práce a činnosti vykonané v ochrannom pásme je povinný odstrániť na vlastné náklady ten, kto ich bez súhlasu vykonal alebo dal vykonať.

Verejné osvetlenie

Osvetľovacia sústava bola zastaraná a opotrebovaná úmerne jej veku. V obci z pohľadu spotrebovanej energie prevládali ortuťové výbojky. Predchádzajúca sústava verejného osvetlenia nebola schopná plniť svoju funkciu a zjavne neposkytovala platnou normou požadované parametre osvetlenia a náležitý stupeň bezpečnosti. V rámci rekonštrukcie a modernizácie verejného osvetlenia boli použité svietidlá a svetelné zdroje, ktoré vyhovujú prísnyh kritériám a normám kladeným na moderné verejné osvetlenie. Základným predpokladom dosiahnutia tohto stavu bolo použitie takých prvkov osvetľovacej sústavy, ktoré rešpektujú aj požiadavky na odstránenie nežiadúcich emisií. V rámci rekonštrukcie boli pôvodné svetelné zdroje v plnom rozsahu nahradené novými s technológiu LED .

Zásady riešenia:

1. Vytvoriť územno-technické predpoklady pre napojenie silových elektroenergetických sietí do všetkých rozvojových lokalít a zaradiť ich medzi verejnoprospešné stavby.
2. Rešpektovať všetky elektroenergetické siete a zariadenia a ich ochranné pásma.
3. V zmysle návrhu kabelizovať všetky určené 22 kV vzdušné elektrické vedenia tak, aby sa odblokovali rozvojové územia obce.

Spoje, zariadenia spojov

Obec patrí z hľadiska telekomunikačného členenia do primárnej oblasti Nitra. V rámci sídla, ktoré je kategorizované ako sídlo miestneho významu.

Rozvod po obci je riešený káblom vedením uloženým v zemi a z časti vzduchom závesným káblom TCEKES k jednotlivým účastníkom je riešené odbočenie cez vonkajšie spojky vzdušne.

Súčasná kapacita káblového rozvodu postačuje pokryť terajšie požiadavky na zriadenie telefónnych účastníckych staníc.

Pre plánované rozšírenie je potrebné pri rozšírení zväčšiť kapacitu RSÚ . Z RSÚ v obci je potrebné uložiť telekomunikačné káble v zemi s možnosťou odbočiek pre navrhované rozšírenie liniek.

Rozvodná sieť miestnych telekomunikačných sietí je vedená zemnými káblami prevažne popri komunikáciách. Vo väčšej časti obce sú vzdušné telekomunikačné rozvody, cez ktoré sa prostredníctvom účastníckych rozvádzačov napájajú jednotliví účastníci.

V zmysle zákona č.610/2003 podľa § 67 o elektronických komunikáciách sú vedenia verejnej telekomunikačnej siete (VTS) chránené ochranným pásmom.

Ochranné pásmo VTS je široké 1 m od osi jeho trasy. Hĺbka a výška OP je 2 m od úrovne zeme pri podzemných vedeniach a v okruhu 2 m pri nadzemných vedeniach.

V ochrannom pásme nemožno:

- umiestňovať stavby, zariadenia a porasty, ani vykonávať zemné práce, ktoré by mohli ohroziť telekomunikačné zariadenie,
- vykonávať prevádzkové činnosti spojené s používaním strojov a zariadení, ktoré rušia prevádzku telekomunikačných zariadení, alebo poskytovanie verejných telekomunikačných služieb.

V návrhu ÚPN obce Veľká Dolina :

- telekomunikačné vedenia a zariadenia sú v plnom rozsahu rešpektované a z uvedeného dôvodu sú do grafickej časti dokumentácie, zakreslené a zapracované všetky existujúce a navrhované trasy telekomunikačných vedení a zariadení;
- existujúce zariadenia sú chránené ochranným pásmom (§68 zákona č. 351/2011 Z. z.);
- vyžaduje sa dodržať ustanovenie §65 zákona č. 351/2011 Z. z. o ochrane proti rušeniu;
- zakazuje sa zriaďovanie skládok materiálu a zriaďovania stavebných dvorov počas výstavby na existujúcich podzemných kábloch a projektovaných trasách prekládok podzemných telekomunikačných vedení a zariadení;
- nedodržanie vyššie uvedených podmienok ochrany zariadení je porušením povinností podľa § 68 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení.
- Križovania a súbehy navrhovaných inžinierskych sietí s PTZ je potrebné, riešiť podľa STN 73 6005;
- pri umiestňovaní zástavby alebo iných činností v blízkosti existujúcich telekomunikačných vedení a zariadení sa požaduje rešpektovať ich ochranné pásma;
- v rámci plánovaného rozvoja obce sú navrhnuté a zapracované pripojenia jednotlivých riešených lokalít na verejnú elektronickú komunikačnú sieť /VEKS/, zemnými káblowymi rozvodmi.
- V návrhu je zohľadnená možnosť výstavby/rozšírenia verejnej elektronickej komunikačnej siete (VEKS-jej podzemných sietí aj nadzemných stavieb základňových staníc), ako technickej infraštruktúry vybavenia územia. Tieto stavby sú zaradené medzi verejnoprospešné stavby. Spoločnosť Orange má v danom regióne vybudovanú technickú infraštruktúru.

Obecný rozhlas

Ústredňa obecného rozhlasu je umiestnená v budove obecného úradu.

Vedenie obecného rozhlasu je vedené pozdĺž miestnych komunikácií, väčšinou súbežne s vedením NN. Miestny rozhlas v obci je prevedený vzdušne samonosným káblom na betónových stĺpoch NN vo výške 1m pod úrovňou vedenia NN a VO vedení. Stožiare sú oceľové (prípadne na stožiaroch elektrického vedenia), do výšky 7,5 m nad zemou. Reprodukory prevažne 6 a 12 W sú rozmiestnené tak, aby nevznikali zázneje. Vedenie je na oboch koncoch chránené proti podpätiu bleskoistkami. Z hľadiska funkčnosti bude plne vyhovovať aj v ďalšom období až do času, kým odovzdávanie informácií v obci nebude realizované inou technológiou.

ÚPN vytvára územno-technické predpoklady pre napojenie elektrických a telekomunikačných sietí do všetkých rozvojových lokalít, ku všetkým objektom a zaraďuje ich medzi verejnoprospešné stavby. V zmysle § 67e ods.1. vrátane odseku 2 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách v platnom znení sú v územnom pláne zakreslené trasy vedenia elektronickej komunikačnej siete. Podotýkame, že vedenie elektronickej komunikačnej siete je podľa § 2 ods. 14 zákona č. 351/2011 Z. z. o elektronických komunikáciách ako aj podľa § 139a ods. 10 písm. e) stavebného zákona verejným technickým vybavením územia.

Plynofikácia

Návrh plynárenských zariadení (PZ) bol vypracovaný pre Návrh Územného plánu obce (ÚPN-O) Veľká Dolina. ÚPN-O rieši územie obce Veľká Dolina.

Na vypracovanie návrhu PZ boli použité tieto podklady:

- údaje poskytnuté od SPP – distribúcia a. s., od OcÚ Veľká Dolina a od spracovateľa ÚPN-O,
- mapové podklady riešeného územia od spracovateľa ÚPN-O,
- Zákon č. 251/2012 Z. z. o energetike a
- Technické pravidlo plyn TPP 702 07 Miestne plynovody a prípojky. Zásady pre navrhovanie distribučných sietí s prevádzkovým tlakom do 400 kPa.

Stav odberateľov zemného plynu

Zemný plyn (ZP) sa v území obce v najväčšej miere používa na účely vykurovania, prípravu teplej vody, varenie a na rôzne technologické účely.

Každý odberateľ ZP je vybavený obchodným meradlom na meranie odobratého množstva ZP. Obchodné meradlo je vlastníctvom distribútora (dopravcu) ZP.

Kategorizácia odberateľov zemného plynu

V území obce sa môžu v zmysle kategorizácie odberateľov nachádzať štyri základné kategórie odberateľov ZP. Prvou kategóriou odberateľov je kategória domácnosti (D). Druhou kategóriou odberateľov (ročný odber do 60 tis.m³) je kategória maloodberateľia (M). Treťou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 60 tis.m³) je kategória strednoodberateľov (S). Štvrtou kategóriou odberateľov (ročný odber nad 400 tis.m³) je kategória veľkoodberateľov (V).

Stav odberateľov nachádzajúcich sa v území obce podľa jednotlivých kategórií k 07/2024 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tab. 6 stav odberateľov ZP k 07/2024:

<i>kategória odberateľa</i>	<i>počet</i>
domácnosť (D)	225
maloodberateľ (M)	6
strednoodberateľ (S)	1
veľkoodberateľ (V)	0

Stav plynárenských zariadení v obci

Obec Veľká Dolina je celoplošne plynofikovaná. Dominantným energonosičom na výrobu tepelnej energie v predmetnej obci je ZP. Zo zdroja ZP k jeho odberateľom je dodávaný VTL, STL2 a NTL plynovodnou DS tvorenou systémom diaľkových a miestnych PZ. Plynovodnú DS v katastrálnom území obce prevádzkuje fa SPP – distribúcia, a. s. (distribútor / dopravca ZP).

Opis plynárenských zariadení

Primárnym zdrojom ZP obce Veľká Dolina je VTL plynovodná prípojka Veľká Dolina PN25 DN100 z VTL plynovodu Trnovec nad Váhom - Rastislavice PN25 DN200 (ten sa ale v území obce nenachádza) a VTL plynová regulačná stanica RS 1200 Veľká Dolina.

Severne od intravilánu obce je územím obce trasovaný VTL plynovod Trnovec Ivanka pri Nitre – Duslo Šaľa PN75 DN500.

Sekundárnym zdrojom ZP v obci je STL2 a NTL plynovodná DS Veľká Dolina. Táto tzv. miestna sieť (MS) tvorí jednu samostatnú rozvodňu ZP.

MS je tvorená úsekmi distribučných plynovodov (PL) a plynovodných prípojk (PR) z ocele a PE. MS zabezpečuje v obci plošnú distribúciu a dodávku ZP.

Do odberných plynových zariadení (OPZ) odberateľov v obci je ZP dodávaný plynovodnými PR. Doreguláciu ZP a meranie odberu ZP zabezpečujú plynové regulačné a meracie zariadenia (RaMZ). Prevádzku OPZ zabezpečujú odberatelia ZP na vlastné náklady.

Prehľad a parametre plynárenských zariadení

Prehľad a parametre PZ nachádzajúcich sa v území obce Veľká Dolina podľa jednotlivých zariadení sú uvedené v nasledujúcich tabuľkách:

Tab. 7 distribučné diaľkové PL a PR:

názov	konštrukčný tlak	prevádzkový tlak	dimenzia
PL Ivanka pri Nitre – Duslo Šaľa	PN75	do 7,5 MPa	DN500
PL Trnovec nad Váhom - Rastislavice	PN25	do 2,5 MPa	DN200
PR Veľká Dolina	PN25	do 2,5 MPa	DN100

Tab. 8 distribučné RS:

názov	Regulácia	výkon v m ³ /h
RS Veľká Dolina	2,5 MPa / 300 kPa / 2 kPa	1200

Tab. 9 distribučné prepojovacie PL:

názov	prevádzkový tlak	dimenzia	materiál
PL RS Veľká Dolina – obec Veľká Dolina	do 300 kPa	D90	PE

Tab. 10 distribučné plynovodné MS:

názov	konštrukčný tlak	prevádzkový tlak	materiál
MS Veľká Dolina	PN6	do 300 kPa	oceľ / PE
	PN1	Do 5 kPa	

Riešenie plynofikácie

Navrhované riešenie spočíva v rozšírení jestvujúcich PZ o nové PZ v súlade s Návrhom ÚPN-O.

Navrhované plynovodné úseky budú ZP zásobované z jestvujúcich plynovodných MS Veľká Dolina. Prevádzkované budú na taký pretlak ZP o tlakovej úrovne, na aký sú v súčasnosti prevádzkované jestvujúce plynovodné MS v území obce.

Rozvojové lokality v území obce budú riešené predĺžením jestvujúcich alebo výstavbou nových plynovodných úsekov.

PZ musia byť navrhnuté tak, aby sa docielilo:

- zachovanie bezpečnostných pásiem na zamedzenie resp. zmiernenie účinkov havárií PZ,
- minimálne križovanie ciest,
- plošné pokrytie zastavaného územia,

- minimálny vecný rozsah PZ a nákladov na ich zriadenie,
- dostatočná prepravná kapacita očakávaných množstiev ZP k miestam jeho budúcej spotreby,
- minimálne zaťaženie súkromných pozemkov vecným bremenom zo situovania PZ.

Na výstavbu plynovodov MS treba použiť rúry z HDPE MRS10 – do D75 SDR11 a od D90 SDR17,6.

Na doreguláciu pretlaku plynu STL/NTL treba použiť STL regulátory so vstupným pretlakom o rozsahu do 400 kPa. Zariadenia na doreguláciu tlaku a meranie spotreby ZP budú umiestnené v zmysle platných STN a interných predpisov SPP – distribúcia a. s..

Predmetná obec sa nachádza v oblasti s najnižšou vonkajšou teplotou - 11 °C. Z tohto dôvodu pre kategóriu domácnosti (D) – individuálna bytová výstavba (D_{IBV}) treba na výpočet max. hodinového odberu ZP (Q_{mh}) uvažovať s hodnotou 1,4 m³/h.

Hydraulické parametre navrhovaných úsekov plynovodnej DS (dimenzia, rýchlosť a požadovaný pretlak) budú stanovené / posúdené odbornými pracovníkmi dodávateľa ZP, t. j. v súčasnosti SPP – distribúcia a. s., a to v procese územného konania resp. stavebného povolenia pri návrhoch vyšších stupňov projektovej dokumentácie.

Na hydraulický výpočet treba použiť nasledujúce parametre:

- drsnosť PE potrubia 0,05 mm,
- hustota ZP 0,74 kg/m³,
- teplota ZP 15 °C.

Odbery v uzlových bodoch siete sú dané výskytom jednotlivých kategórií odberov na príslušných úsekoch siete. Max. hodinové odbory treba stanoviť podľa vyššie uvedených špecifických odberov tejto kapitoly.

Vstupné pretlaky do týchto úsekov budú zrejmé z výpočtovej schémy pri spracovaní hydraulického návrhu. Uzlové body navrhovaných úsekov budú špecifikované pretlakmi a odbermi. Treba stanoviť podmienku, aby tlak v jednotlivých uzlových bodoch nepoklesol pod 1,5 násobok pretlaku 20 kPa, t. j., že pretlak v uzlových bodoch siete nesmie poklesnúť pod 30 kPa.

Rozsah navrhovaných PZ

miestne plynovody:

Tab. 11

lokality	dimenzia v mm	dĺžka v bm	materiál
Veľká Dolina	D50	4160	HDPE MRS10 SDR11
	D63	2030	
	D90*	485	HDPE MRS10 SDR17,6

* preložka

Dĺžky úsekov plynovodnej DS boli zaokrúhľované na celých 5 m.

Nárast odberu ZP

ZP na bývanie:

Tab. 12

počet BJ IBV	počet BJ HBV	m ³ /h	tis.m ³ /r
350	40	382,0	421,0

Ochranné a bezpečnostné pásma

Ochranné pásma jestvujúcich i navrhovaných sa PZ:

- VTL PL PN75 DN500 8 m od osi

- VTL PR PN25 DN100 4 m od osi
- STL PL a PR v extraviláne 4 m od osi
- RS 8 m od pôdorysu
- STL PL a PR v intraviláne 1 m od osi
- NTL PL a PR v intraviláne 1 m od osi

Bezpečnostné pásma jestvujúcich i navrhovaných sa PZ:

- VTL PL PN75 DN500 150 m od osi
- VTL PR PN25 DN100 20 m od osi
- RS 50 m od pôdorysu
- STL PL a PR v extraviláne 10 m od osi
- STL PL a PR v intraviláne 2 m od zariadenia
- NTL PL a PR v intraviláne 1 m od zariadenia

Ochranné a bezpečnostné pásma PZ a činnosť v nich vymedzuje zákon č. 251/2012 Z.z.. Pre situovanie PZ v dotknutom území platia ustanovenia príslušných technických noriem a predpisov.

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. *Plynárenské zariadenia vrátane príslušenstva je nevyhnutné evidovať vo výkresovej časti ÚPD. Výkres č. :*
 - 9a. *Výkres riešenia verejného technického vybavenia - elektrifikácia, plynofikácia, telekomunikácie*
 - 9b. *Výkres riešenia verejného technického vybavenia - elektrifikácia, plynofikácia, telekomunikácie-časť Malá dolina, Bačala.*
2. *Zachovať a rešpektovať ochranné a bezpečnostné pásma existujúcich PZ tak ako to vyplýva z ustanovení právnych predpisov.*
3. *Prípadnú plynofikáciu riešených území riešiť koncepčne v súlade s podmienkami SPP-D.*
4. *V prípade požiadavky na uskutočnenie preložky existujúcich PZ je potrebné kontaktovať Odd. prevádzky SPP-D.*
5. *Zriaďovať stavby v OP a BP PZ a vykonávať činnosti v OP PZ možno len po predchádzajúcom súhlase prevádzkovateľa.*
6. *Agendu týkajúcu sa PZ prevádzkovaných SPP – D v súvislosti s procesom tvorby ÚPD vybavuje SPP- distribúcia a. s. oddelenie stratégie siete- koncepcia a hydraulika MS, Levická 9, Nitra.*
7. *O presné vytýčenie existujúcich PZ je možné požiadať SPP distribúciu odd. prevádzky NR, KN, GA na Levickej 9, Nitra.*
8. *Všeobecné podmienky týkajúce sa rozširovania PDS a pripájania odberateľov sú obsiahnuté v prevádzkovom poriadku SPP-D.*

5. Nároky na dopravu a inú infraštruktúru

Cestná doprava

Z hľadiska širších dopravných vzťahov dopravnú polohu obce určujú nasledovné komunikácie:
 - cesta tretej triedy III/1688 v trase - Mojmirovce - Veľká Dolina - križovatka s II/562 k. ú. Cabaj.

Cesta tretej triedy III/1688 tvorí spolu s uličným priestorom dopravno – distribučnú kostru obce Veľká Dolina.

Cesta III. triedy III/1688 slúži ako obslužná a prístupová komunikácia a je v správe VÚC NSK. Z cesty III. triedy vychádza niekoľko vjazdov na poľnohospodárske pozemky, ktoré úzko súvisia s poľnohospodárskou výrobou. Po ceste III. triedy je prevádzkovaná autobusová doprava. SSC IVSC Bratislava v riešenom území nepripravuje ani neplánuje žiadnu investičnú prípravu stavieb. Majetkovú správu a prevádzku cesty III. triedy vykonáva Úrad Nitrianskeho samosprávneho kraja.

Miestne komunikácie

Sú to cesty IV. triedy.

Stav niektorých miestnych komunikácií je nevyhovujúci, komunikácie v zlom stavebno-technickom stave sú určené na rekonštrukciu (poškodené krajnice komunikácií a povrch vozoviek). Komunikácie s poškodenými krajnicami a poškodeným povrchom sú určené na rekonštrukciu. Sieť miestnych komunikácií je v obci umiestnená paralelne alebo v kolmom smere na cesty III. triedy. Smerové oblúky na miestnych komunikáciách majú malé polomery. Komunikácie sú vybudované v nenormových kategóriách, v šírkach od 3,0m do 5,0m. Dopravná premávka je na všetkých komunikáciách napriek nie vždy vhodným šírkovým usporiadaniam obojsmerná. Po trasách miestnych komunikácií nie sú prevádzkované autobusové linky, Vzhľadom na dopravný význam, spoločenskú funkciu a polohu v obci prisudzujeme miestnym komunikáciám funkčnú triedu C3.

Miestne komunikácie sú obslužné komunikácie, miestneho významu, prevažne spevnené s asfaltovým povrchom. Slúžia predovšetkým ako prístupové cesty k rodinným domom a k iným verejným objektom a využívajú sa aj ako prístupové cesty na poľnohospodárske pozemky v rámci zastavaného územia, alebo ako spojovacie komunikácie mimo zastavaného územia.

Účelové komunikácie

Sieť ciest III. triedy a miestnych komunikácií je doplnená účelovými komunikáciami. Ako účelové komunikácie sú vybudované cesty, tvoriace pokračovanie miestnych komunikácií mimo zastavaného územia. Okrem toho, že účelové komunikácie sprístupňujú jednotlivé časti chotára, sú taktiež súčasťou výrobných areálov a areálov poľnohospodárskej výroby. Povrch účelových komunikácií je z väčšej časti spevnený a z časti nespevnený.

Poľné cesty

Prístup do chotára zabezpečuje sieť poľných ciest, nadväzujúca na cestu III. triedy, účelové alebo miestne komunikácie. Majú väčšinou prašný povrch. Sprístupňujú jednotlivé časti chotára s blokmi poľnohospodárskej pôdy.

Pešie komunikácie a priestranstvá

Takmer v celej dĺžke prieťahu cesty III triedy III/1688 je vybudovaný jednostranný chodník, oddelený od vozovky pásom zelene. Šírka chodníka je približne 1,25 m čo nezodpovedá STN 73 6110. V trasách miestnych komunikácií sú chodníky vybudované na 50 % a to väčšinou v nenormovej šírke. V bezprostrednom centre obce je chodník v dobrom stave, vo zvyšných častiach obce sú chodníky v zlom stavebno-technickom stave. Konštrukcia chodníkov je prevažne zámková dlažba a betónová.

Z hľadiska pešej dopravy sa navrhuje výstavba a rekonštrukcia chodníkov popri určených miestnych komunikáciách a rekonštruovať poškodené časti chodníka aj popri ceste III. triedy. V požadovaných úsekoch cesty III/1688 vybudovať peší chodník aj pre druhú stranu ulice.

Statická doprava

Záchytné parkovisko pre pozdĺžne parkovanie sa nachádza v centre obce, popri miestnej komunikácii. Čiastočne slúži i ako odstavná plocha pre autobusovú dopravu. Obec má vybudované parkovisko pred obecným úradom a kultúrnym domom. Navrhuje sa vybudovať parkovisko pri obecnom úrade, miestnych potravinách a hasičskej zbrojnici, pri futbalovom ihrisku, cintoríne, v rámci navrhovanej HBV a OV. Je potrebné ukončiť parkovanie na trávnatých plochách. Garážovanie motorových vozidiel je riešené v súkromných garážach na pozemkoch rodinných domov, alebo pri bytových domoch. V povoľovacom procese vyžadovať tvorbu dvoch parkovacích miest pre každý stavebný pozemok v rámci IBV.

Dopravné služby a zariadenia

V obci sa prevádzky autoservisov a pneuservisov nenachádzajú. Najbližšie verejné dopravné zariadenia sa nachádzajú v susednej obci Mojmírovce a v meste Nitra a Šaľa.

Cestná hromadná doprava

Má najväčší podiel na preprave cestujúcich do zamestnania, škôl, za nákupmi a službami. Obec má, vzhľadom na svoju polohu v blízkosti okresného mesta Nitra a Šaľa, zabezpečenie prímestskej autobusovej dopravy. Prímestskú dopravu zabezpečuje spoločnosť Arriva Nitra a.s. s odchodmi v pravidelných intervaloch na trasách: Šaľa - Trnovec nad Váhom - Močenok - Veľká Dolina - Cabaj - Čápor - Nitra po cestách I. triedy I/75, II. triedy II/562 a III. triedy III/1688 a na trase Nitra - Cabaj - Čápor - Svätoplukovo - Mojmírovce - Veľká Dolina po cestách II. triedy II/562 a III. triedy III/1687 a III/1688. V záujmovom území sa nachádza niekoľko autobusových zastávok, s prestrešením i bez prestrešenia.

Ochranné pásma cestných dopravných trás

Cesty III. triedy	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	20 m
Vozovky miestnych komunikácií	ochranné pásmo na obe strany od osi cesty	15 m

Významné rekreačno-turistické trasy.

Cez k. ú. Veľká Dolina neprechádza žiadna významná turistická trasa.

Cyklistická doprava

V súčasnosti prechádza cez obec cyklistická trasa č. 2118, modrá, v smere Dolné Krškany - Veľký Cetín - Branč - Štefanovičová - Poľný Kesov - Veľká Dolina - Mojmírovce - Svätoplukovo - Dolné Krškany. Jedná sa o okružnú cyklotrasu s celkovou dĺžkou 43 km. Spomínaná cyklotrasa sa pri rieke Nitra napája na Ponitriansku cyklomagistrálu.

Návrh vytvára predpoklady realizácie cyklotrás aj v smere:

- Močenok;
- Šaľa, Trnovec nad Váhom;
- Jatov;

Letecká doprava

Podľa vyjadrenia Dopravného úradu sa na území obce nenachádza žiadne letisko, osobitné letisko, heliport ani letecké pozemné zariadenie.

Do katastrálneho územia Veľká Dolina nezasahujú žiadne ochranné pásma, resp. prekážkové roviny a plochy letísk, heliportov, osobitných letísk a leteckých pozemných zariadení, ktoré sa nachádzajú mimo územia obce, a ktoré by ovplyvňovali a limitovali rozvoj obce (najmä *Letiska Nitra* a *Letiska Šurany*).

V zmysle ustanovenia § 28 ods. 2 a 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov je Dopravný úrad

dotknutým orgánom štátnej správy v územnom konaní pri stavbách letísk a osobitných letísk, stavbách v územných obvodoch letísk, stavbách leteckých pozemných zariadení a pri stavbách uvedených v ustanovení § 30 leteckého zákona, pričom súhlas Dopravného úradu sa vyžaduje pre nasledovné stavby a zariadenia nestavebnej povahy, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky:

- stavby alebo zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom /§ 30 ods. 1 písm. a) leteckého zákona/,
- stavby alebo zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu /§ 30 ods. 1 písm. b) leteckého zákona/,
- zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia WN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice /§ 30 ods. 1 písm. c) leteckého zákona/,
- zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje /§ 30 ods. 1 písm. d) leteckého zákona/.

Toto stanovisko je vydané len z hľadiska záujmov civilného letectva (nie z hľadiska záujmov dopravy na dráhach a vnútrozemskej plavby).

Železničná doprava

Cez k. ú. Veľká Dolina železničná trať neprechádza. Najbližšie železničné stanice sa nachádzajú 12 km od obce Veľká Dolina, a to v Trnenci nad Váhom, s priamym spojením do Šale a Bratislavy, v opačnom smere do Nových Zámkov a Štúrova a 10,5 km v obci Ivanka pri Nitre, kde sa ponúka možnosť cestovať v smere do Nových Zámkov alebo v smere do Nítry, Leopoldova, prípadne do Prievidze.

Podľa vyjadrenia Ministerstva dopravy Slovenskej republiky je v území nutné rešpektovať a zachovávať územnú rezervu pre realizáciu pripravovaných projektov rozvoja dopravnej infraštruktúry (a to aj s ohľadom na zvažovanú, resp. plánovanú výstavbu novej železničnej trate medzi mestami Nitra a Šurany, ako aj medzi mestami Nitra a Bratislava).

Podľa územnoplánovacej dokumentácie Nitrianskeho samosprávneho kraja, v znení posledných zmien a doplnkov č.1 z roku 2015, je v riešenom katastri Veľká Dolina rezervované výhľadové územie pre železničnú trať Nitra (Horné Krškany) - Trnovec nad Váhom. Túto skutočnosť návrh rešpektuje.

Najdôležitejšie zásady a ciele návrhu riešenia:

1. V obci sa nachádza cesta III. triedy III/1688 .

Z hľadiska koncepcie rozvoja cestnej siete je potrebné :

- rešpektovať nadradenú ÚPD Nitrianskeho samosprávneho kraja;
- vyznačiť a rešpektovať hranice ochranného pásma cesty III. triedy mimo sídelného útvaru obce v zmysle Zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov;
- mimo zastavaného územia rezervovať koridor pre výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101 a TP;
- v zastavanom území rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v kategórii MZ 8,5/50 a MZ 8,0/50, vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110;
- pri riešených lokalitách uviesť ich umiestnenie vo vzťahu k zastavanému, resp. nezastavanému územiu obce.

2. V textovej a grafickej časti ÚPN sú vyznačené a rešpektované existujúce trasy ciest a ich šírkové usporiadanie .

3. Navrhované šírkové usporiadanie miestnych komunikácií je riešené vo výkrese dopravy. Spracovaný samostatný výkres riešenia dopravy obsahuje vyznačenie dopravných trás, zariadení a určenie ich parametrov v zmysle požiadaviek.
4. Dopravné napojenia navrhovaných lokalít je riešené systémom obslužných komunikácií a ich následným napojením na nadradenú cestnú sieť v súlade s platnými STN a TP. Body navrhovaného dopravného napojenia sú riešené schematicky (bez určenia typu a tvaru križovatky).
5. V návrhu sú vyznačené a rešpektované hranice ochranného pásma ciest mimo sídelného útvaru obce v zmysle zákona č. 135/1961 Zb. v znení jeho neskorších predpisov.
6. Hranice navrhovaného zastavaného územia musia rešpektovať ochranné pásma ciest a pásma prípustných hladín hluku. Umiestnenie zástavby v ochrannom pásme cesty III. triedy a v pásmach s prekročenou prípustnou hladinou hluku je neprípustné.
7. Objekty a zariadenia statickej dopravy riešiť v ďalších stupňoch PD v zmysle STN 73 6110.
8. Návrh rieši umiestnenie zastávok hromadnej dopravy s vyznačenou pešou dostupnosťou.
9. Cyklistické a pešie trasy sú navrhnuté a vyznačené i v širších vzťahoch k príslušnému územiu. Ich šírkové usporiadanie je v ďalších stupňoch PD potrebné navrhnuť v zmysle STN 73 6110. Cyklistické trasy umiestňovať zásadne mimo telesa ciest I. triedy, v zmysle platných STN.
10. V zmysle ustanovenia § 28 ods. 2 a 3 zákona č. 143/1998 Z. z. o civilnom letectve (letecký zákon) je Dopravný úrad dotknutým orgánom štátnej správy v územnom konaní pri stavbách a zariadeniach nestavebnej povahy, ktoré by mohli ohroziť bezpečnosť leteckej prevádzky ako sú:
 - stavby a zariadenia vysoké 100 m a viac nad terénom /§ 30 ods. 1 písm. a) leteckého zákona/;
 - stavby a zariadenia vysoké 30 m a viac umiestnené na prírodných alebo umelých vyvýšeninách, ktoré vyčnievajú 100 m a viac nad okolitú krajinu /§ 30 ods. 1 písm. b) leteckého zákona/;
 - zariadenia, ktoré môžu rušiť funkciu leteckých palubných prístrojov a leteckých pozemných zariadení, najmä zariadenia priemyselných podnikov, vedenia VVN 110 kV a viac, energetické zariadenia a vysielacie stanice /§ 30 ods. 1 písm. c) leteckého zákona/;
 - zariadenia, ktoré môžu ohroziť let lietadla, najmä zariadenia na generovanie alebo zosilňovanie elektromagnetického žiarenia, klamlivé svetlá a silné svetelné zdroje /§ 30 ods. 1 písm. d) leteckého zákona/.
11. Pri lokalitách slúžiacich na bývanie, resp. ubytovanie zabezpečiť vypracovanie hlukovej štúdie vo vzťahu k dopravnej infraštruktúre (a doprave na nej) a zahrnúť jej výsledky do protihlukových opatrení stavieb tak, aby bola zabezpečená expozícia obyvateľov a ich prostredia hlukom v súlade s prípustnými hodnotami, ustanovenými vyhláškou č. 549/2007 Z. z. a vyhláškou č. 237/2009 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyššie uvedená vyhláška;
12. Postupovať podľa Národnej stratégie rozvoja cyklistickej dopravy a cykloturistiky v SR, ktorá bola schválená UV č. 223/2013.

13. Návrh vytvoril územnotechnické predpoklady pre realizáciu, chodníkov pre peších a cyklistov. Všetky navrhované a rekonštruované chodníky, lávky pre peších a cyklistov sú zaradené medzi verejnoprospešné stavby.

14. Pri návrhu križovatiek zabezpečiť dostatočné rozhľady v križovatke.

15. Rešpektovať trasu existujúcej cesty III/1688.

16. Rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy v zastavanom území v kategórii MZ 8,5 (8,0)/50 vo funkčnej triede B3 v zmysle STN 73 6110.

17. Rešpektovať výhľadové šírkové usporiadanie cesty III. triedy mimo zastavané územie v kategórii C 7,5/70 v zmysle STN 73 6101.

18. Rešpektovať ochranné pásmo cesty III. triedy mimo zastavené územie 20 m od osi vozovky na obe strany v zmysle vyhlášky č.35/1984 Zb., ktorou sa vykonáva zákon o pozemných komunikáciách (cestný zákon).

19. Rešpektovať minimálnu vzdialenosť križovatiek nových napojení na cestu III. triedy v zmysle STN 736110 /01.

20. Každé napojenie na cestu III. triedy musí byť navrhnuté v zmysle platných ustanovení technických noriem, technických podmienok a právnych predpisov,

21. Pri návrhu ÚPN Veľká Dolina sú rešpektované všetky požiadavky odboru strategických činností, oddelenia územného plánovania a životného prostredia Úradu Nitrianskeho samosprávneho kraja.

II. Údaje o výstupoch

1. **Ovzdušie hlavné zdroje znečistenia ovzdušia (stacionárne, mobilné), kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika emisií, spôsob zachytávania emisií, spôsob merania emisií**

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z.z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším. V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území a v širšom okolí v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- prevádzka Farma HYZA a. s

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

1. DUSLO ,a. s
2. Jaguar Landrover Slovakia
3. Plynová kotolňa Párovce PCZ - 0197
4. Centrálny tepelný zdroj Nitra
5. Kompresorová stanica 04 Ivanka pri Nitre

Tab. 13 Veľké zdroje znečistenia v širšom okolí od záujmového územia, údaje k r. 2022

Zdroj / prevádzkovateľ	TZL (t)	SOx (t)	NOx (t)	CO (t)	TOC (t)
DUSLO, a. s	Močovina3: 84,444794 UGL : 20,898787	-	151,746067	-	-
Jaguar Landrover Slovakia			39,4211137	25,964625	132.799936
Plynová kotolňa Párovce PCZ				9799	
Centrálny tepelný zdroj Nitra				5118	
Kompresorová stanica 04 Ivanka pri Nitre				1886	

Zdroj: air.sk

Tab. 14 Emisie základných znečisťujúcich látok v rokoch 2019- 2021 produkcia v tonách okres Nitra

Okres Nitra	2021	2020	2019
Tuhé emisie	602,4	1058,5	605,5
Oxid siričitý	70,0	66,6	68,6
Oxid dusíka	1081,6	1242,3	1200,8
Oxid uhoľnatý	3142,0	6225,5	3603,1
Tuhé emisie SR	31 921,3	31792,7	30 792,7
Oxid siričitý SR	14 232,3	13 349,9	15 704,4
Oxid dusíka SR	58 472,3	56 028,1	60 909,6
Oxid uhoľnatý SR	334 459,4	278 716,7	279 355,8

Zdroj: Datacube, 2023

Do ovzdušia sa z riešeného územia dostávajú: toxické oxidy dusíka (NOX), ktoré spôsobujú ochorenia dýchacích ciest, cyanózu srdca, majú aj karcinogénne účinky, toxický oxid siričitý (CO₂), ktorý narúša krvotvorbu, dráždi sliznice a oči, spôsobuje chronické ochorenia dýchacích ciest, popolčeky, ktoré zasahujú predovšetkým dýchacie cesty, pri niektorých druhoch popolčiek je zasiahnuté aj srdce a imunitný aparát (karcinogénne účinky), polietavý prach prevažne zo sekundárnej prašnosti spôsobuje ochorenia dýchacích ciest, rozľahlé plochy porastené burinnými spoločenstvami sú jedným zo zdrojov alergických ochorení slizníc.

Regionálne znečistenia ovzdušia predstavuje znečistenie hraničnej vrstvy atmosféry vidieckej krajiny v dostatočnej vzdialenosti od lokálnych priemyselných a mestských zdrojov, pričom škodliviny v tejto vrstve atmosféry sa už zapájajú do globálnej cirkulácie.

Vo väčšine prípadov sa produkcia znečisťujúcich látok v okrese Nitra pohybuje bez väčších výkyvov v hodnotách nameraných pre daný okres. Tuhé emisie v roku 2019 majú nepatrne vyššiu hodnotu v porovnaní s rokom 2021, kde došlo k ich poklesu o 3,1. Množstvo oxidu siričitého sa v roku 2021 v porovnaní s rokom 2019 mierne zvýšil. Hodnoty oxidu dusíka sa v roku 2021 v porovnaní s rokom 2019 znížili. Najväčší pokles zaznamenali zlúčeniny oxidu uhoľnatého, rozdiel medzi rokom 2021 a 2019 je až 461,3 ton.

Vplyvom nepriaznivej klimateografickej polohy (teplotné inverzie) sa exhaláty hlavne v jesennom a zimnom období koncentrujú v prízemnej vrstve ovzdušia. Naopak koncentrácie polietavého prachu sa zvyšujú pri normálnych klimatických situáciách a to už pri najmenších rýchlostiach vetra. Oproti minulosti sa zmenila situácia v hlavných znečisťovateľov ovzdušia, keď tepelné zdroje prešli z uhlia na zemný plyn. K zlepšeniu stavu znečisťovania prispela aj plynifikácia obce i keď sa tu stále nachádzajú malé zdroje znečistenia ovzdušia z výroby tepla v domácnostiach a obslužných prevádzkach. Naopak je zvýšená hybnosť automobilov na miestnych komunikáciách a ceste III. triedy, prechádzajúcich obcou.

2. Voda - celkové množstvo, druh a kvalitatívne ukazovatele vypúšťaných odpadových vôd, miesto vypúšťania (verejná kanalizácia, čistiareň odpadových vôd), zdroj vzniku odpadových vôd, spôsob nakladania.

Verejný vodovod vid'. kapitola B I. 2.

Kanalizácia vid'. kapitola B I. 2.

3. Odpady - celkové množstvo (t/rok), spôsob nakladania s odpadmi

Všeobecne záväzné nariadenie o odpadoch na základe ustanovenia § 6 zákona NR SR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a v súlade so zákonom č. 409/2006 o odpadoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v obci určuje systém zberu, prepravy a zneškodňovania komunálneho odpadu.

Komunálny odpad v obci je vyvážaný v pravidelných intervaloch na regionálnu skládku tuhého komunálneho odpadu.

V predmetnom území sú na základe registra skládok Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra evidovaná 1 skládka opustená bez prekrytia (nelegálne skládka).

V predmetnom území sa na základe výpisu Informačného systému environmentálnych záťaží Slovenskej republiky nachádza ešte ďalšia skládka opustená bez prekrytia (nelegálne skládka)

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka) (1)

Miestny názov: Veľká Dolina

Registračné číslo: 1755

Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Rok vytvorenia skládky: 1950

Rok ukončenia skládkovania: v registri nie je uvedené

Plocha: 12300 m²

Vzdialenosť od obydľia: 20 m

Vzdialenosť od vodného zdroja: 100 m

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

Opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Miestny názov: Veľká Dolina

Registračné číslo: 1756

Stav: opustená skládka bez prekrytia (nelegálna skládka)

Rok vytvorenia skládky: 1960

Rok ukončenia skládkovania: v registri nie je uvedené

Plocha: 5000 m²

Vzdialenosť od obydľia: 20 m

Vzdialenosť od vodného zdroja: 5 m

Zdroj: <http://mapserver.geology.sk/skladky/>

4. Hluk, vibrácie (zdroje, intenzita)

K negatívnym faktorom, ktoré nepriaznivo pôsobia a zhoršujú kvalitu životného prostredia patria hluk a vibrácie. Ochranu obyvateľstva pred nadmerným hlukom a vibráciami rieši Vyhláška MZ SR č.549/2007 Z. z. o ochrane zdravia ľudí. Prístupná hodnota hluku od roku 2006 je 60 dB pre dennú dobu a 50 dB pre nočnú dobu.

Zaťaženie prostredia hlukom

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy, III/1688, ktorá prechádza zastavaným územím obce. Je zdrojom hluku a vibrácií. Cesta III. triedy zabezpečuje spojenie obce s bezprostredným okolím - obce Mojmírovce a obce Cabaj - Čápor. Po ceste III. triedy premáva v pravidelných intervaloch medzimestská hromadná doprava.

5. Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarovania obyvateľstva (Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarovania, New York, 1988).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa vyjadrenia a mapového portálu Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá celá západná časť k. ú. Veľká Dolina do stredného radónového rizika (63,0%). Štátny geologický

ústav v predmetnom území neeviduje referenčné plochy radónového rizika a ani prognózy zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm).

/vid'. výkres č.4/

6. **Doplňujúce údaje (napr. významné terénne úpravy a zásahy do krajiny)**

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v k. ú. zaregistrované zosuvy. V k. ú. nie sú evidované staré banské diela v zmysle § 35 ods.1, zákona č. 44/1988, prieskumné územie nie je ani navrhované ani určené pre vyhradený nerast. V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly.

C. KOMPLEXNÁ CHARAKTERISTIKA A HODNOTENIE VPLYVOV NA ŽIVOTNÉ PROSTREDIE VRÁTANE ZDRAVIA

I. Vymedzenie hraníc dotknutého územia

Riešeným územím je priestor ohraničený katastrálnou hranicou Veľká Dolina . Katastrálne územie s rozlohou 1 168,63 ha má rovinatý charakter, s nadmorskou výškou od 151 m n. m. - v severnej časti k. ú. - 122 m n. m. - južná časť k. ú. Veľká Dolina. Stred obce sa nachádza v nadmorskej výške 135 m n. m. Katastrálne územie Veľká Dolina leží v Nitrianskom samosprávnom kraji, v okrese Nitra .

Územie obce Veľká Dolina sa nachádza v teplej nížinnej oblasti JZ Slovenska a patrí do teplej oblasti, do teplého, suchého okrsku s miernou zimou (Atlas krajiny SR, 2002), súvisiace dotknuté územie so širším okolím do typu nížinnej klímy teplej s priemernou ročnou teplotou od 9-10 °C a s ročným úhrnom zrážok 500 - 550 mm.

Katastrálne územie Veľká Dolina hraničí s obcami :

Svätoplukovo	okres Nitra (Nitriansky kraj)
Mojmírovce	okres Nitra (Nitriansky kraj)
Polný Kesov	okres Nitra (Nitriansky kraj)
Cabaj - Čápor	okres Nitra (Nitriansky kraj)
Trnovec nad Váhom	okres Šaľa (Nitriansky kraj)
Jatov	okres Nové Zámky (Nitriansky kraj)

Obec vznikla ako hromadná cestná dedina. Hlavná komunikácia - cesta III. triedy prechádza cez obec v jej severnej časti, napájajú sa na ňu ostatné miestne komunikácie a vytvárajú základnú dopravnú kostru v zastavanom území obce. Na cestu III. triedy sú vo zvyšných častiach chotára napojené spevnené i nespevnené účelové komunikácie a poľné cesty, sprístupňujúce zvyšné časti katastrálneho územia Veľká Dolina.

Vo východnej časti katastrálneho územia je situované zastavané územie obce. Stred obce je charakteristický starou parcelačnou štruktúrou (až smerom ku starým sýpkam), v severnej časti zastavaného územia obce sa nachádzajú objekty novšie, nová zástavba rodinných domov sa nachádza na severnom a severozápadnom okraji zastavaného územia obce. Vo zvyšných častiach zastavaného územia obce sa nachádza zmiešaná zástavba, ktorá vznikla postupnou

rekonštrukciou a dostavbou pôvodnej štruktúry obytnej zástavby. Poľnohospodárska výroba - PD v obci sa nachádza na západnom okraji zastavaného územia obce –areál PD Mojmirovce, v severnej časti k. ú. sa nachádza ďalšia farma s chovom hydiny. Neďaleko farmy s hydinou sa nachádza areál s poľnohospodárskou technikou. V záujmovom území obce sa nachádza aj niekoľko miestnych častí - osada Malá dolina, hospodárske dvory - jestvujúce a zaniknuté v lokalite "Bačala" a miestna časť južne od miestneho cintorína. Severne, nad obcou, pri hydinovej farme, sa v minulosti nachádzal areál miestnych viníc. Dnes je areál zaniknutý, v súčasnosti sa v lokalite zachovalo niekoľko starých stavieb.

Zemepisnú polohu charakterizujú súradnice 18.031801°E východnej zemepisnej dĺžky a 48.184659° N severnej zemepisnej šírky.

II. Charakteristika súčasného stavu životného prostredia dotknutého územia - podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. **Horninové prostredie - inžiniersko-geologické vlastnosti, geodynamické javy (napr. zosuvy, seizmicita, erózia a iné), ložiská nerastných surovín, geomorfologické pomery (napr. sklon, členitosť), stav znečistenia horninového prostredia**

Geomorfologické pomery

Slovensko ako celok zaraďujeme do Alpsko-himalájskej sústavy, kde sa potom člení na menšie jednotky. Najväčšiu jednotku teda predstavuje sústava, ktorá sa člení na podsústavy a postupne sa územie rozčlení až na podcelky a ich oddiely. Zaradenie obce Veľké Dvory nájdeme v tabuľke

Tab . 15 Začlenenie obce Veľká Dolina do Alpsko - himalájskej sústavy

Sústava	Podsústava	Provincia	Subprovincia	Oblasť	Celok	Podcelok
Alpsko-himalájska sústava	Panónska panva	Západopanónska panva	Malá Dunajská kotlina	Podunajská nížina	Podunajská pahorkatina	Nitrianska pahorkatina

Zdroj: Atlas krajiny SR /Enviroportál/

Podľa morfologicko - morfometrického typu reliéfu a členitosti je územie rozčlenené na:

- rovina, horizontálne a vertikálne rozčlenená

(Zdroj: Atlas krajiny SR /Enviroportál/)

Hydrogeologické a hydrogeografické pomery

Územie spadá do hydrogeologického regiónu (priepustnosť + hydrogeologický región):

- **medzizrnová (priepustnosť) + neogén Nitrianskej pahorkatiny (celý kataster obce Veľká Dolina**

(Zdroj: P. Malík a J. Švasta 2002, Hlavné hydrogeologické regióny; Atlas krajiny Slovenskej republiky)

Geodynamické pomery

Medzi významnejšie exogénne geodynamické javy v záujmovom území môžeme zaradiť predovšetkým plošnú eróziu, vertikálnu (výmoľovú) eróziu a presadanie spraší. Plošná a vertikálna erózia sa výraznejšie prejavuje vo východnej časti katastrálneho územia. Podľa vybraných geodynamických javov sú v tejto oblasti sedimenty náchylné na presadanie. Zákon o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy (§ 5 ochrana poľnohospodárskej pôdy pred eróziou) je v pôsobnosti od roku 2004. Sú v ňom určené protierózne opatrenia. V zhode s týmto zákonom je každý užívateľ poľnohospodárskej pôdy povinný vykonávať trvalú a účinnú protieróznú ochranu poľnohospodárskej pôdy vykonávaním ochranných opatrení podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy (§ 5, odstavec 2). Pôdoochranné opatrenia sú zamerané na zachovanie kvalitatívnych vlastností a funkcií pôdy a na jej ochranu pred poškodením a degradáciou.

V riešenom území sa potencióálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – stredná erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou - stredná erózia
(zdroj :NPPC-VÚPOP) /viď. výkres č.4/
- Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sa v predmetnom území nenachádzajú staré banské diela. Predmetné územie nie je určené a ani navrhnuté ako prieskumné územie pre vyhradený nerast.
- V prieskumnom území sa nachádzajú výhradné ložiská s určeným CHÚ(1) null- Poľný Kesov, geotermálna energia, Slovak Tourism, a.s. Nitra

Ložiská nerastných surovín

viď. kapitola B I. 3

2. Klimatické pomery

Novšia klimatická regionalizácia Slovenskej republiky bola spracovaná v Atlase krajiny Slovenskej republiky 2002 autormi: *Lapin, Faško, Melo, Šťastný, Tomlain*. Vychádza z regionalizácie spracovanej vyššie uvedenými autormi v roku 1958, ale je dôslednejšia. Tento fakt vyplýva z vyhodnotenia klimatických prvkov dlhšieho časového radu pozorovaní, ktoré umožnilo spracovať klimatické pomery územia Slovenskej Republiky precíznejšie. Riešené územie obce Veľká Dolina má klímu charakteristickú pre teplú suchú oblasť s miernou zimou. Prevládajúce prúdenie vzduchu je od severozápadu a zo západu a juhovýchodu, priemerná rýchlosť vetra sa pohybuje od 2-3m/s.

Tab. 16 Klimatická regionalizácia SR 2002:

Klimatická oblasť	Charakteristika okrsku	Klimatické znaky
Teplá oblasť	Teplý suchý, s miernou zimou -T2	január nad -3°C, letné dni nad 50, Iz = -20 až -40

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky 2002

Ostatné priemerné charakteristiky (Zdroj: SHMÚ):

- priemerná ročná teplota vzduchu: 9 - 10 °C
- priemerná ročná teplota v júli: nad 19 - 20 °C
- priemerná ročné úhrny zrážok: 500 - 550 mm
- prevládajúce prúdenie vzduchu: SZ

3. Ovzdušie - stav znečistenia ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok.

Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území a v širšom okolí v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- prevádzka Farma HYZA a. s

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

- DUSLO, a. s
- Jaguar Landrover Slovakia
- Plynová kotolňa Párovce PCZ - 0197
- Centrálny tepelný zdroj Nitra
- Kompresorová stanica 04 Ivanka pri Nitre

Obec je plynofikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok.

V Nitrianskom kraji, v okrese Nitra a v širšom okolí, sa nachádzajú veľké zdroje znečistenia, podrobne uvedené v kapitole B II. 1.

4. *Vodné pomery - povrchové vody (napr. Vodné toky, vodné plochy), podzemné vody vrátane geotermálnych, minerálnych, pramene a pramenné oblasti vrátane termálnych a minerálnych prameňov (výdatnosť, kvalita, chemické zloženie), vodohospodársky chránené územia, stupeň znečistenia podzemných a povrchových vôd)*

Hydrológia – vodohospodárske pomery

Hospodársky význam využívania vôd je dôležitý v mnohých oblastiach. Či už ide o zásobovanie pitnou vodou, odvádzanie a čistenie odpadových vôd, využívanie vody v priemysle (rôzne odvetvia, vrátane energetiky a hydroenergetiky), využívanie vody v poľnohospodárstve (pre závlahy a živočíšnu výrobu), vodnú dopravu, rybné hospodárstvo, turizmus vo vzťahu k vode, ochrana pred povodňami, krytie vlahového deficitu (nádrže, poldre, odvodnenia a závlahy).

Povrchové vody

Vodné toky

Katastrálne územie je chudobné na povrchové vody. Cez kataster pretekal Dolinský potok, toho času vyschnutý. Okolo roku 1965 sa robil geologický prieskum a hĺbkové vrty, kedy sa navrátila artézska studňa. Tento zdroj bol tak výdatný, že v roku 1984 bol z neho vybudovaný obecný vodovod.

Vodné plochy

V riešenom území sa vodná plocha nenachádza.

Pramene

V k. ú. Veľká Dolina sa náhodné pramene a upravené pramene nenachádzajú.

Podzemné vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Povrchové vody v širšom dotknutom území patria do hlavného povodia rieky Nitra.

Sledované ukazovatele znečistenia povrchových vôd a zaradenie vodných tokov do jednotlivých tried kvality je hodnotené podľa kritérií, ktoré určuje STN 75 7211 „Klasifikácia povrchových vôd“. V katastrálnom území obce sa nenachádza žiadne odberné miesto sledovania kvality vodných tokov. Z uvedeného dôvodu nie je možné uviesť údaje o kvalite vody v tunajších vodných tokoch a úrovni znečistenia povrchových vôd.

K najväčším znečisťovateľom vôd patria odpadové vody z priemyselnej a poľnohospodárskej výroby a komunálne odpadové vody. Nakoľko merania kvality vôd tokov Dolinský potok, Huňadovský kanál a kanál Bačala sa pravidelne v okolí obce nerealizujú, možno predpokladať, že majú vodu väčšinou v II. až III. triede čistoty. Povrchové vody a vodné toky v riešenom území sú kontaminované predovšetkým splachmi humusu, pôdy (zeminy), hnojív, pesticídov vrátane vyvezených splachov z polí a záhrad. Vďaka starostlivosti a kontrole zo strany obecného úradu sú prípady hádzania domového odpadu, kovového šrotu, obalov do vodných tokov skôr ojedinelé a periodicky sa odstraňujú. Značný rozsah chemického znečistenia predstavujú poľnohospodárske závody a nelegálne skládky odpadov, z ktorých sú často vylúhované aj toxické látky znečisťujúce povrchové i podzemné vody.

Geotermálne vody

Územie obce Veľká Dolina spadá pod perspektívnu geotermálnu oblasť č.2/34 centrálna depresia podunajskej panvy s hlavným kolektorom geotermálnych vôd – medzizrnové a puklinové vody neogénnych sedimentov.

Chránené vodné zdroje

Chránené vodné zdroje sú definované zákonom č. 364/2004 Z. z. o vodách (vodný zákon). Okolo prameňov je vyhlásené PHO I. a II. stupňa.

Poslaním vodohospodárskych a hydromelioračných zariadení a opatrení je ochrániť krajinu pred prívalovými vodami a podmáčaním a zabezpečiť zdroj vody na krytie vlhkového deficitu (nádrže, poldre, odvodnenia a závlahy).

Hydromelioračné zariadenia a opatrenia

Zavlažované územia predstavujú vlastne územia poľnohospodárskej pôdy, na ktorých sú vybudované zavlažovacie systémy (závlahy). Ide najmä o oblasti s nižšou intenzitou zrážok, na pôdach málo zadržiavajúcich vodu, umožňujú reguláciu využívania vody v poľnohospodárskej krajine za účelom zvyšovania produkcie v poľnohospodárstve. V závislosti od prírodných podmienok - zdrojov vody v krajine (podzemných i povrchových), zvýšený tlak na využívanie vody môže mať aj negatívne dôsledky ako napr. vodnú eróziu, salinizáciu alebo kontamináciu podzemných vôd splavenými minerálmi hnojivami či pesticídami. Na druhej strane dosahovanie lepších výsledkov v

poľnohospodárstve vytvára tlak na využívanie prírodných zdrojov, najmä vody. Pri dostatočných zásobách vody a jeho vysokom potenciáli využiteľnosti, sa samotný tlak na využívanie vody môže pohybovať v intenciách trvalej udržateľnosti.

V riešenom území obce sa nachádzajú hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š.p.:

- vodná stavba "ZP Hájske - Sládečkovce, stavba 8" (evid. č. 5206 199), ktorá bola daná do využívania v r. 1994 s celkovou výmerou 1 106 ha + rúrová sieť
- vodná stavba "ZP Hájske - Sládečkovce, stavba 9" (evid. č. 5206 195), ktorá bola daná do využívania v r. 1991 s celkovou výmerou 1 455 ha + rúrová sieť
- kanál Fundušský (evid. č. 5206 059 011), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 2,910 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál B (evid. č. 5206 059 006), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 0,500 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál Novomajerský (evid. č. 5206 059 007), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 1,758 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- kanál A (evid. č. 5206 059 007), ktorý bol vybudovaný v r. 1963 o celkovej dĺžke 1,250 km v rámci stavby "OP a ÚT Huňadovského - V. Dolina"
- na hranici s k.ú. Horný Jatov: kanál Hlavný (evid. č. 5203 037 001), ktorý bol vybudovaný v r. 1967 o celkovej dĺžke 2,400 km v rámci stavby "OP Kľučiariska sústava - Trnovec".

Závlahové stavby

Pozostávajú zo záujmového územia závlahy, závlahovej čerpacej stanice a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150, DN 200, DN 250) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami.

V katastrálnom území obce Veľká Dolina sa nachádzajú závlahové stavby v správe Hydromeliorácie, š.p.

Odvodňovanie

V k. ú. Veľká Dolina je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

Vodné hospodárstvo

Zásobovanie pitnou vodou

Zdrojom vody pre sídelný útvar Veľká Dolina je vodný zdroj HVD2 s výdatnosťou 3,0 l/s. Jedná sa o vŕtanú studňu s napnutou hladinou a hĺbkou vrtu 112,0m. Vodonosný horizont studne sa nachádza v hĺbke 90,0m.

Voda zo studne voľne preteká do akumulačnej nádrže, vodojemu 1x115 m³, s hladinami 119,80/115,00 m. n. m. Vodojem je vybudovaný ako typový, prefabrikovaný s manipulačnou komorou.

Z vodojemu je voda privádzaná odberným potrubím do objektu ATS. Jedná sa o nadzemný objekt. Automatická tlaková stanica zabezpečuje dopravu pitnej vody z vodojemu do rozvodnej vodovodnej siete sídelného útvaru Veľká Dolina, s parametrami $Q_{\text{č}}=4,0$ l/s a $H_{\text{dop.}} = 60,0$ m

Tlakové pomery v obci Veľká Dolina sú dané výkonom ATS.

Hygienické zabezpečenie pitnej vody je zabezpečené dávkovacím čerpadlom Prominent so 60 l zásobníkom NaClO, ktorý je osadený v budove ATS. Proporcionálne dávkovanie NaClO je v závislosti na pretekajúcom množstve vody na výtlačnom potrubí. Dávkovacie čerpadlo je riadené signálom z prietokomeru v AT stanici.

Vodovodná sieť v sídelnom útvaru Veľká Dolina je zrealizovaná ako vetvová vodovodná sieť v kombinácii s okružovou vodovodnou sieťou.

Celková dĺžka vybudovaného verejného vodovodu na území sídelného útvaru Veľká Dolina je cca 6673,0 m.

Prevádzkovateľom vodovodnej siete je Západoslovenská vodárenská spoločnosť a. s. OZ Nitra.

Vodovodné potrubia sú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásnoch.

Na jednotlivých vetvách sú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Pre výhľadový stav riešený územným plánom sídelného útvaru je nutné rozšíriť jestvujúcu rozvodnú vodovodnú sieť o nasledovné :

Celková potrebná dĺžka vodovodného potrubia pre konečný stav riešený územným plánom predstavuje 6279,0 m, materiálu a dimenzie HDPE D110.

Vodovodná sieť je navrhovaná ako okružová sieť v kombinácii s vetvovou sieťou, s čo najväčšou mierou zokruhovania vodovodnej siete.

Vodovodné potrubia budú uložené v komunikáciách, chodníkoch a vo výnimočných prípadoch v zelených pásnoch.

Na jednotlivých vetvách budú umiestnené uzávery, hydranty, hydrant – kalník a hydrant – vzdušník.

Vzhľadom k tomu, že územný plán uvažuje s veľkým rozvojom sídelného útvaru, nárast až o 1365 obyvateľov, bude potrebné po dosiahnutí kapacity vodného zdroja 3,0 l/s, resp. 1525 obyvateľov zabezpečiť doplnkový zdroj vody o výdatnosti 1,5-2,0 l/s. Ako doplnkový zdroj vody sa navrhujeme vybudovanie prírodného potrubia HDPE D110 dĺžky 2320 m, napojením na rozvodnú sieť obce Mojmírovce, ktorá je zásobovaná z VDJ Močenok 2×1500 m³ – 192,00/187,00 m. n. m. Po vybudovaní prírodného potrubia bude vodovodná sieť v sídelnom útvaru Veľká Dolina rozdelená na dva samostatné vodovody – jeden zásobovaný z vodného zdroja a druhý zásobovaný cez prírodné potrubie z obce Mojmírovce. Vodovody budú oddelené sekčnými uzávermi.

Ochranné pásmo vodovodného potrubia v zmysle zákona č.442/2002 o verejných vodovodoch a verejných kanalizáciách sa vymedzuje zvislými plochami vedenými po oboch stranách vodovodného potrubia verejného vodovodu vedenými od ich osi vo vodorovnej vzdialenosti, v závislosti od DN potrubia.

Znečistenie povrchových vodných tokov

Povrchové vody

Nariadením vlády č. 296/2005 Z. z. sa ustanovujú kvalitatívne ciele povrchových vôd a limitné hodnoty ukazovateľov znečistenia odpadových vôd a osobitných vôd.

Povrchové vody sú znečisťované hlavne odpadovými vodami priemyselnými a komunálnymi, ktoré sú vypúšťané priamo do vodného toku. K nepriamemu znečisťovaniu dochádza aj vplyvom dažďovej vody (znečisťujúce látky v ovzduší a v pôde).

Podpovrchové vody

Podpovrchové vody tvorí pôdna a podzemná voda.

V obci sa okolo roku 1965 urobil geologický prieskum a hĺbkové vrty, kedy sa navrátila artézska studňa HVD-2. Tento zdroj bol tak výdatný, že v roku 1984 bol z neho vybudovaný obecný vodovod. Zachovalo sa aj niekoľko studní, ktoré sa využívajú zväčša na polievanie záhrad.

Voda má zvýšenú hladinu dusičnanov a na pitie sa nehodí. Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve.

Pôdna voda je disponibilným zdrojom pre biosféru. Je obsiahnutá v pôde a nevytvára súvislú hladinu. Pôdna voda je veľmi dôležitá najmä z hľadiska jej využitia v poľnohospodárstve. V riešenom území v súčasnosti nie sú dostupné dostatočné údaje o nej, nakoľko nie je vybudovaný monitoring na jej sledovanie.

Ochrana vôd a vodných zdrojov

Ochranné pásmo potoka je určené zákonom č. 364/2004 Z. z. Ochrana vodných pomerov a vodárenských zdrojov je osobitne zdôraznená v piatej časti vodného zákona.

V zmysle § 49 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a vykonávacej normy STN 75 2102 je potrebné zachovať ochranné pásmo pozdĺž uvedených vodohospodársky významných vodných tokoch 10m od vonkajšej päty hrádze, resp. od brehovej čiary obojstranne, pri vodných tokoch minimálne 5,0 m od brehovej čiary obojstranne.

Pre účely ochrany výdatnosti kvality a zdravotnej bezchybnosti vody vodárenských zdrojov, ktoré sa využívajú sa vyhlasujú pásma hygienickej ochrany vôd (§ 32 vodného zákona).

Rozhodnutím o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja sa určia ich hranice a spôsob ochrany, najmä zákazy alebo obmedzenia činností, ktoré poškodzujú alebo ohrozujú množstvo a kvalitu vody alebo zdravotnú bezchybnosť vody vodárenského zdroja, ako aj technické úpravy na ochranu vodárenského zdroja a iné opatrenia, ktoré sa majú v ochrannom pásme vykonať. Práva a povinnosti vyplývajúce z rozhodnutí o určení ochranných pásiem vodárenského zdroja prechádzajú na ďalšieho nadobúdateľa alebo užívateľa majetku, s ktorým sú tieto práva a povinnosti spojené. (viď. kapitola B I. 2.).

Podľa § 33 vodného zákona citlivé oblasti sú vodné útvary povrchových vôd:

A) v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín [§ 2 písm. A

C)] k nežiaducemu stavu kvality vôd,

B) ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje,

C) ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

V zmysle nariadenia Vlády SR č. 617/2004 Z. z. sa za citlivé oblasti 1) považujú vodné útvary povrchových vôd, ktoré sa nachádzajú na území Slovenskej republiky alebo týmto územím pretekajú.

Za zraniteľné oblasti podľa § 34 vodného zákona sa ustanovujú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých koncentrácia dusičnanov je vyššia ako 50 mg.l-1 alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť. Vymedzené zraniteľné oblasti sa pravidelne prehodnocujú.

Minerálne a geotermálne vody, pramene

Geotermálna energia je najstaršou energiou na našej planéte. Je to energia, ktorú získala Zem pri svojom vzniku z materskej hmloviny, následnými zrážkami kozmických telies. V poslednej dobe je energia čiastočne generovaná rádioaktívnym rozpadom niektorých prvkov v zemskom telese.

Územie obce Veľká Dolina spadá pod perspektívnu geotermálnu oblasť č.2/34 centrálna depresia podunajskej panvy s hlavným kolektorom geotermálnych vôd – medzizrnové a puklinové vody neogénnych sedimentov

Najbližšie geotermálne kúpalisko sa nachádza vo Poľný Kesov, Tvrdošovce

Ochrana kúpeľných a liečebných zdrojov

V katastrálnom území nie je Inšpektorátom kúpeľov a žriediel a Štátnou kúpeľnou komisiou uznané žiadne ochranné pásmo a tiež žiadne uznané prírodné liečivé zdroje, či prírodné minerálne zdroje.

Opatrenia:

- v rámci odvádzania dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku je potrebné realizovať opatrenia na zadržanie pridaného odtoku v území tak, aby odtok z daného územia nebol zvýšený voči stavu pred realizáciou navrhovanej zástavby a aby nebola zhoršená kvalita vody v recipiente (retencia dažďovej vody a jej využitie, infiltrácia dažďových vôd a pod.),
- podporovať inovačné postupy a technológie zabezpečujúce vsakovanie dažďových vôd do územia a obmedziť vypúšťanie dažďových vôd a vôd z povrchového odtoku do vodných tokov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného

pásma odsúhlasiť s príslušným správcom vodných tokov.

Pri aktivitách obce (priestorovom usporiadaní územia, umiestňovania a uskutočňovania stavieb v blízkosti vodných tokov) vyplývajúcich z predmetného strategického dokumentu požadujeme rešpektovať zákon č. 364/2004 Z. z., o vodách v znení neskorších predpisov a zákon č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami v znení neskorších predpisov. Pre návrh odvádzania a zneškodňovania odpadových vôd je potrebné zohľadňovať požiadavky na čistenie vôd v zmysle NV SR č. 269/2010, ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd.

Výkon rybárstva upravuje legislatíva:

Právne zásady ochrany rýb na Slovensku zabezpečujú viaceré zákony a vyhlášky:

- v zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov je evidovaných 18 druhov rýb,

- zákon č.139/2002 Z. z. o rybárstve upravuje podmienky ochrany, chovu a lovu rýb a ostatných vodných organizmov tak, aby priamo alebo prostredníctvom ekologických väzieb nedochádzalo k narušeniu vodných ekosystémov a k ohrozeniu genofondu rýb. Zároveň upravuje aj práva a povinnosti fyzických a právnických osôb pri využívaní vôd na ochranu, chov a lov rýb, pôsobnosť štátnej správy na úseku rybárstva ako aj zodpovednosť za porušenie povinností podľa tohto zákona.
 - Vyhláška MŽP SR č. 185/2006 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 139/2002 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov
- V k. ú. Veľká Dolina sa rybárske revíry nevyskytujú.

Riziko povodní

Ochrana pred povodňami zahŕňa:

- a) úpravy tokov,
- b) budovanie ochranných hrádzí
- c) kombináciu opatrení a) + b)

Do celkovej koncepcie vodného hospodárstva je zahrnutá aj úprava menších vodných tokov a drobných prítokov v území.

Medzi ochranou pred povodňami zaraďujeme najmä: povodňové plány, povodňové prehliadky, predpovedná, hlásna a varovná povodňová služba, povodňové zabezpečovacie a záchranné práce.

Pri návrhu rozvojových zámerov v tomto území je nevyhnutné rešpektovať zákon o ochrane pred povodňami č.7/2010 Z. z. (§20, ods. 6, 7, 8, 9).

V prípade akýchkoľvek stavebných zámerov v blízkosti vodných tokov s nedostatočnou kapacitou koryta na odvedenie prietoku Q_{100} – ročnej veľkej vody požadujeme rešpektovať ich inundačné územie, zamedziť v nich výstavbu a iné nevhodné činnosti v zmysle tohto zákona.

Vytvárať podmienky a budovať potrebné protipovodňové opatrenia s dôrazom na ochranu intravilánu obce.

Stavby protipovodňovej ochrany sú zaradené v územnoplánovacej dokumentácii medzi verejnoprospešné stavby.

V rámci využitia územia nesmie dôjsť k významným zásahom do režimu povrchových vôd, vodných tokov a povrchových technických diel na nich.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov.

Akúkoľvek investorskú činnosť a výsadbu porastov v blízkosti vodných tokov a ich ochranného pásma odsúhlasiť so správcom vodného toku –SVP š. p.

V prípade situovania rozvojových lokalít v potenciálne zaplavovanom území si musí žiadateľ – investor protipovodňovú ochranu zabezpečiť na vlastné náklady, vrátane príslušnej projektovej dokumentácie. Protipovodňová ochrana nesmie negatívne ovplyvniť odtokové pomery nižšie položených úsekov vodných tokov.

V riešenom území neboli podľa smernice Európskeho parlamentu a Rady 2007/60/ES z 23. októbra 2007 o hodnotení a manažmente povodňových rizík, vypracované Slovenským vodohospodárskym podnikom, š. p. mapy povodňového rizika.

5. Pôdne pomery - kultúra, pôdny typ, pôdny druh a bonita, stupeň náchylnosti na mechanickú a chemickú degradáciu, kvalita a stupeň znečistenia pôd

Pôdne typy

Orná pôda je sústredená najmä v severnej, západnej a juhozápadnej časti k. ú. Veľká Dolina, s výnimkou zastavaného územia, zalesnených plôch a vodných tokov.

Charakteristiku pôd, nachádzajúcich sa v katastri, sú uvádzané cez zastúpené bonitované pôdnoekologické jednotky (v skratke BPEJ). Ich zaradenie je podľa hlavnej pôdnej jednotky. Ako vyplýva z podkladov, najviac sú v území zastúpené hlavne hnedozeme typické i oglejené, vyskytujúce sa hlavne v západnej časti katastrálneho územia, ale tiež fluvizeme typické a oglejené, zastúpené vo väčšej miere v západnej a juhozápadnej časti záujmového územia.

(Poznámka HPJ = hlavná pôdna jednotka).

KÓD HPJ

HPJ (hlavné pôdne jednotky)

17	- černozeme čiernicové , prevažné karbonátové, stredne ťažké (ČMč ^c)
31	- čiernice v komplexoch so slancami (zasolené pôdy tvoria len 20-30 % plochy v podobe malých roztrúsených areálov). (stredne ťažké) ťažké až veľmi ťažké. (ČA,SC)
37	- černozeme typické, karbonátové na sprašiach, stredne ťažké (ČMm ^c)
38	- regozeme a černozeme erodované v komplexoch na sprašiach. ČM erodovaný humusový horizont- omica s charakterom černicového horizontu. Regozeme sú pôdy , ktoré vznikli orbou spraše, z ktorej boli pôvodné ČM úplne zmyté. V tomto komplexe plošne prevládajú regozeme ! Stredné ťažké (RM, ČMe)
39	- černozeme typické a černozeme hnedozemné na sprašiach, stredne ťažké (ČMm,ČMh)
43	- černozeme erodované a regozeme na sprašiach v komplexe s regozemami. Prevládajú ČM erodované, stredne ťažké (ČMč,RM)

V riešenom území sú to nasledovné chránené poľnohospodárske pôdy podľa BPEJ:

1. kvalitná skupina - 0017002

Ostatné identifikované BPEJ v k. ú. sú zaradené nasledovne:

2. kvalitná skupina - 0037002,0039002

3. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

4. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

5. kvalitná skupina - 0038202,0043002

6. kvalitná skupina - 0031002

7. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

8. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

9. kvalitná skupina - v území sa nenachádza

(vid'. výkres č.3)

Pôdne typy v riešenom území:Skupina pôd iníciaľnych:

Černozeme sú pôdnym typom s tmavým humusovým horizontom vyskytujúce sa na sprašiach, na starších nívnych sedimentoch, kde už veľmi dlhú dobu nedochádzalo k záplavám a v niektorých zemiach aj na sprašových hlinách. Vyskytujú sa v subtypoch: typické, (vo variete: typické a karbonátové), hnedozemné s hnedým B horizontom pod humusovým horizontom, pseudoglejové s

pseudglejovým B horizontom a čiernicové s výskytom znakov sezónneho nadmerného prevlhčenia a glejových procesov v substráte (prechodný subtyp k čierniciam).

Čiernice (v starších klasifikáciách : lužné pôdy) sú pôdy s tmavým humusovým horizontom , vyskytujúce sa prevažne v nivách vodných tokov, menej na pahorkatinách na miestach ovplyvnených vyššou hladinou podzemnej vody. Hlavné subtypy sú : typické (väčšinou vo variete - karbonátové), glejové s trvalejším výskytom podzemnej vody blízko povrchu pôd, pelické, s veľmi vysokým obsahom ílu (zrnitostne veľmi ťažké).

Regozeme (v starších klasifikáciách: mačínové pôdy) sú pôdy so svetlým (ochrickým) humusovým horizontom, ktorý sa vyvíja z viatych pieskov, ílov, slieňov, alebo zo spraší. Veľmi často sú tieto pôdy na miestach, kde boli eróziou úplne odstránené pôvodné pôdy. Rozlišujú sa podľa zrnitosti pôdneho profilu a sú silikátovej alebo karbonátovej variety.

Pôdne druhy

Z hľadiska zrnitosti pôd sú v katastrálnom území v prevažnej miere zastúpené stredne ťažké pôdy (hlinité), pôdy ťažké (ílovitohlinité) a pôdy piesočnatohlinité (stredne ťažké až ľahšie). (Lukniš a kol., 1972)

Vodná a veterná erózia

Vodná a veterná erózia predstavujú jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózna ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdných častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i erózný účinok vetra (Stredňanský, 2000).

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou - stredná erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou - stredná erózia

/Zdroj: portal.vupop.sk /

Kontaminácia pôd

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatočnej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganickej a organickej povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Priamy vplyv na pôdy majú aj vertikálne inverzie s koncentráciou znečisťujúcich látok v prízemnej vrstve ovzdušia, ako aj poľnohospodárska výroba, ktorá môže spôsobovať degradáciu pôd (používaním ťažkých mechanizmov, kultivácia pôd pri nevhodnej vlhkosti pôdy, orba po spádnici, nesprávne oševné postupy, nevhodná a neprimeraná aplikácia chemických prípravkov), ktoré môžu spôsobiť kompakciu a eróziu pôd, acidifikáciu, salinizáciu, sodifikáciu pôd alebo úbytok pôdnej organickej hmoty.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia Veľká Dolina zaradené medzi relatívne čisté pôdy

/Zdroj: Atlas krajiny SR, 2022/

Identifikované BPEJ v riešenom území sú zaradené nasledovne:

Kód BPEJ - 0017002 - 1.skupina

Kód BPEJ - 0037002 - 2.skupina

Kód BPEJ - 0039002 - 2.skupina

Kód BPEJ - 0038202 - 5.skupina

Kód BPEJ - 0043002 - 5.skupina

Kód BPEJ - 0031002 - 6.skupina

Každá BPEJ má svoj kód, ktorý je rozčlenený na jednotlivé charakteristiky pôd.

Tab. 17: Bonitované pôdnoekologické jednotky (BPEJ) v k. ú. Veľká Dolina

Kód BPEJ	Klimatický región	Hlavná pôdna jednotka	Svahovitosť a expozícia	Skeletovitosť a hĺbka pôdy	Zrnnosť pôdy
0017002	veľmi teplý, veľmi suchý nížinný	ČMČ ^C - černozeme čiernicové, prevažne karbonátové, stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1° alebo rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° - 3°), expozícia: rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0031002	veľmi teplý, veľmi suchý nížinný	ČA,SC- čiernice v komplexoch so slancami (zasolené pôdy tvoria len 20-30 % plochy v podobe malých roztrúsených	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1° alebo rovina s možnosťou prejavu plošnej	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)

		areálov). (stredne ťažké) ťažké až veľmi ťažké.	vodnej erózie (1° – 3°), expozícia: rovina		
0037002	veľmi teplý, veľmi suchý nížinný	ČMm ^c - černozeme typické, karbonátové na sprašiach, stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1° alebo rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° – 3°), expozícia: rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0038202	veľmi teplý, veľmi suchý nížinný	RM, ČMe - regozeme a černozeme erodované v komplexoch na sprašiach. ČM erodovaný humusový horizont- ornica s charakterom černicového horizontu. Regozeme sú pôdy , ktoré vznikli orbou spraše, z ktorej boli pôvodné ČM úplne zmyté. V tomto komplexe plošne prevládajú regozeme ! Stredné ťažké	mierny svah 3° - 7°, južná, východná a západná expozícia	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0039002	veľmi teplý, veľmi suchý nížinný	ČMm, ČMh - černozeme typické a černozeme hnedozemné na sprašiach, stredne ťažké	rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1° alebo rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° – 3°), expozícia: rovina	pôda bez skeletu (obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	stredne ťažké pôdy (hlinité)
0043002	veľmi teplý,	ČMč, RM- černozeme	rovina bez	pôda bez skeletu	stredne

	veľmi suchý nížinný	erodované a regozeme na sprašiach v komplexe s regozemami. Prevládajú ČM erodované, stredne ťažké	prejavu plošnej vodnej erózie 0° - 1° alebo rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (1° - 3°), expozícia: rovina	(obsah skeletu do hĺbky 0,6m pod 10%), hlboké pôdy (60cm a viac)	ťažké pôdy (hlinité)
--	------------------------	---	--	---	-------------------------

Zdroj: Džatko M., Sobocká J. a kol.: *Príručka pre používanie máp pôdnoekologických jednotiek*, Bratislava 2009, 102s.

Osobitne chránené pôdne zdroje

V SR sa uplatňuje systém ochrany poľnohospodárskeho fondu cez zákon č. 220/2004 Z. z. O ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Podľa zákona č. 220/2004 Z. z. Sú všetky poľnohospodárske pôdy podľa príslušnosti do BPEJ zaradené do 9 skupín kvality pôdy. Najkvalitnejšie patria do 1. Skupiny a najmenej kvalitné do 9. Skupiny. Prvé 4 skupiny sú chránené podľa §12 zákona o ochrane poľnohospodárskej pôdy a možno ich dočasne alebo trvale použiť na nepoľnohospodárske účely iba v nevyhnutných prípadoch, ak nie je možné alternatívne riešenie.

Do prvej skupiny patria pôdy s najvyšším produkčným potenciálom, čiernice typické, karbonátové, a černozeme čiernicové karbonátové, stredne ťažké, bez skeletu v klimatických regiónoch 00 – 02. Do druhej skupiny sú zaradené čiernice typické a černozeme typické, karbonátové ťažké, fluvizeme typické, karbonátové, stredne ťažké a hnedozeme typické a černozeme typické vyvinuté na sprašiach, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02.

Do tretej skupiny patria čiernice glejové, stredne ťažké, bez skeletu, prípadne so slabým skeletom, černozeme typické, karbonátové a černozeme hnedozemné na sprašiach, na svahoch do 7° , fluvizeme typické, stredne ťažké až ťažké so stredným obsahom skeletu, fluvizeme glejové, stredne ťažké v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 sa vyskytuje černozem čiernicová, prevažne karbonátová, stredne ťažká.

Do štvrtej skupiny sú zaradené čiernice typické, ťažké, stredne hlboké, fluvizeme typické a fluvizeme glejové, stredne skeletovité, stredne ťažké, černozeme a hnedozeme na sprašiach a sprašových hlinách, stredne ťažké na svahoch 7 - 12° a hnedozeme pseudoglejové, stredne ťažké, v klimatických regiónoch 00 – 02. V klimatickom regióne 03 fluvizem typická, karbonátová, stredne ťažká, bez skeletu a v klimatickom regióne 03 – 07 čiernice typické, stredne ťažké.

V piatej skupine nachádzame fluvizeme typické a glejové veľmi ťažké, čiernice glejové ťažké až veľmi ťažké, černozeme hnedozemné, hnedozeme typické a hnedozeme luvizemné, kambizeme typické až luvizemné.

V šiestej skupine nachádzame hnedozeme typické až luvizemné na sprašových hlinách (stredne ťažké pôdy - ľahšie piesočnatohlinité), regozeme a hnedozeme erodované na sprašiach (stredne ťažké pôdy - hlinité) a fluvizeme glejové až pelické (veľmi ťažké).

V siedmej skupine nachádzame kambizeme typické a kambizeme luvizemné na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké a kambizeme pseudoglejové na svahových hlinách, stredne ťažké až ťažké (veľmi ťažké).

V ôsmej skupine nachádzame kambizeme (typ) plytké na vulkanických horninách, stredne ťažké a gleje, stredne ťažké, ťažké až veľmi ťažké.

V deviatej skupine nachádzame kambizeme (typ) na vulkanických horninách, na výrazných svahoch: 12-25°, stredne ťažké až ťažké.

Ochranu najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje Nariadenie vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy. V zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy sa v záujmovom území nachádzajú najkvalitnejšie poľnohospodárske pôdy: **0017002 (1. stupeň kvality)**.

- zabezpečiť v miestach s intenzívnou vodnou eróziou protieróznú ochranu pôdy uplatnením prvkov územného systému ekologickej stability, a to najmä biokoridorov, resp. interakčných prvkov v podobe stromoradií, zároveň upraviť spôsob obhospodarovania - vrstevnicový spôsob orby;
- odstrániť pôsobenie stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach systému ekologickej stability (problematiku riešiť na úrovni konkrétnych projektov ako územných systémov ekologickej stability);
- zabezpečiť nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného územného systému ekologickej stability, biologickej integrity krajiny a biodiverzity na úrovni regionálnej a lokálnej, znamená venovať pozornosť predovšetkým chráneným územiám v biokoridoroch;
- realizovať výsadbu resp. obnovu lesa v nivách riek, na plochách náchylných na eróziu a pri prameniskách, podporovať zvýšenie podielu nelesnej stromovej a krovinej vegetácie;
- aplikovať šetrné hospodárenie s ornou pôdou v podobe zavedených opatrení (oranie po vrstevnici, správne umiestnenie širokoriadkových plodín na svahu, striedanie plodiny pri rovnakej hĺbke orby);
- rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy o ochrane prírody a krajiny;
- zohľadňovať pri umiestnení činnosti na území ich predpokladané vplyvy na životné prostredie (proces posudzovania EIA) a realizáciou vhodných opatrení dosiahnuť odstránenie, obmedzenie alebo zmiernenie prípadných negatívnych vplyvov;
- v návrhu riešenia pri rozvoji obce (napr. plôch technickej infraštruktúry, či výrobo-podnikateľských zón) uprednostniť polohy s horšou kvalitou pôdy s nižšou produkčnou schopnosťou.
- prehľad a zloženie poľnohospodárskej pôdy podľa BPEJ v k. ú. vid'. M 1: 10 000;
- pri poľnohospodárskej pôde chrániť nielen prvé štyri skupiny BPEJ v území podľa zákona č. 220/2004 Z. z., ale aj pôdy podliehajúce ochrane najkvalitnejšej poľnohospodárskej pôdy zabezpečenej Nariadením vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy, v zmysle Prílohy č. 2 k Nariadeniu vlády SR č. 58/2013 Z. z. o odvodoch za odňatie a neoprávnený záber poľnohospodárskej pôdy a podľa neho realizovať rozvojové zámery v území, rešpektovať celistvosť honov, rozvoj riešiť arondáciou;
 - pri lesnej pôde - dbať na ochranu lesnej pôdy, dodržiavať LHP a rešpektovať ochranné pásmo lesa;

6. **Fauna, Flóra - kvalitatívna a kvantitatívna charakteristika, chránené vzácne a ohrozené druhy**

Rastlinstvo

Fytogeografické členenie

Podľa fytogeografického členenia (Futák, 1966, 1980) patrí územie okresu Nitra do oblasti západokarpatskej flóry (*Carpaticum occidentale*), obvodu predkarpatskej flóry (*Praecarpaticum*) (malé územie na severe, severovýchode) a oblasti panónskej flóry (*Pannonicum*), obvodu eupanónskej xerothermnej flóry (*Eupannonicum*). Celkové fytogeografické členenie aj rozdelením do okresov a podokresov je uvedené

Z hľadiska fytogeograficko-vegetačného členenia (Plesník, 2002) zaraďujeme riešené územie do dubovej zóny a dvoch podzón **horskej** (malá časť územia na severe) a **nížinnej**. V rámci nížinnej podzóny rozlišujeme dve oblasti, pahorkatinnú (východ, stred, západ) a rovinnú (veľmi malé územie až zanedbateľné na juhozápade).

V **nížinnej podzóne**, pahorkatinnej oblasti rozlišujeme 5 okresov Hronska pahorkatina, Nitrianska niva, Nitrianska pahorkatina, Žitavská niva, Žitavská pahorkatina

V **horskej podzóne**, kryštálicko-druhohornej oblasti patrí okres Tribeč (Zobor - Jelenec).

Tab. 18 Fytogeograficko - vegetačné členenie k.ú. Veľká Dolina

Zóna	Podzóna	Oblasť	Okres	Podokres
Dubová	nížinná	pahorkatinná	Nitrianska pahorkatina	Zálužianska pahorkatina, Nitrianska tabuľa

Zdroj: enviroportál

Riešené územie spadá do nasledovných lesných vegetačných stupňov:

- **vegetačný lesný stupeň dubový** (nadmorská výška od 300-menej m n. m., priemerná teplota 8,5 a viac, ročné zrážky 600 a menej mm, vegetačná doba od 180-8,5 dní), **bukovo - dubový** (nadmorská výška od 200-500 m n. m., priemerná teplota 6,0 – 8,5 °C, ročné zrážky 600-700 mm, vegetačná doba od 165-180 dní),
- dubovo - bukový** (nadmorská výška od 300-700 m n. m., priemerná teplota 5,5 – 7,5 °C, ročné zrážky 700-800 mm, vegetačná doba od 150-165 dní),
- **vegetačný lesný stupeň bukový** (nadmorská výška od 400-800 m n. m., priemerná teplota 5,0 – 7,0 °C, ročné zrážky 800-900 mm, vegetačná doba od 130-160 dní).

Potenciálnu prirodzenú vegetáciu v riešenom území (teda vegetáciu, ktorá by sa v daných prírodných podmienkach vyvinula, keby do vývoja nezasahoval človek svojou činnosťou) tvoria nasledovné geobotanické jednotky:

Dubovo-brestovo-jaseňové nížinné lužné (zväz *Alnenion incanae* Pawlowski et al. 1928, podzväz *Ulmenion* Oberd. 1953)

V minulosti vyplňali lesy tohto typu rozsiahle plochy v údolných častiach Podunajskej roviny, Nitrianskej, Žitavskej, Ipeľskej a v menšej miere aj Hronskej pahorkatiny. Ich polohy už tak výrazne neovplyvňovali záplavy, avšak ešte stále boli v ich dosahu alebo dosahu sezónneho pomáčania. Preto boli viazané na najnižšie polohy reliéfu, kde poväčšine plynule nadväzovali na mäkké lužné lesy. Typickými drevinami týchto lesov sú dub letný, jaseň štíhly, topoľ čierny, topoľ biely, brest hrabolitý, brest väzový, lipa malolistá či čerešňa vtáčia. Takmer všetky tieto plochy boli premenené na poľnohospodársku pôdu alebo boli zastavané. Dodnes sa zachovalo iba málo ukážka tohto spoločenstva a to v katastroch obcí Nové Zámky, Palárikovo, Komjatice, Lipová,

Moyzesovo, Šurany, Úľany nad Žitavou, Hul, Dvory nad Žitavou, Mužla, Sikenička a Bíňa. Podľa databáz bolo identifikovaných viac ako 302 ha dubovo - brestovo-jaseňových lužných lesov, čo predstavuje cca 3 % z výmery lesných porastov okresu.

Nížinné hygrofilné dubovo - hrabové lesy

(*Quercus robur* - *Carpinetum*, syn. *Fraxino pannonico* - *Carpinetum*: *Quercus robur*, *Quercus cerris*, *Carpinus betulus*, *Ulmus minor*, *Ligustrum vulgare*, *Corydalis cava*, *Viola mirabilis*).

Dubové lesy s javorom tatarským a dubom plstnatým

- Qm - xerothermné dubové lesy s dubom plstnatým a travné spoločenstvá na skalách

Mapová jednotka zahrňuje lesné a lesostepné spoločenstvá na južných svahoch v dubovom stupni na vápencoch, dolomitoch, vápnitých zlepenkoch, flyši a bázických vyvrelinách. Viazu sa výlučne na teplé, južné, juhozápadné a juhovýchodné svahy. Obsadzujú spravidla extrémne formy reliéfu, napr. chrčty a hrebene vrchov, prudké sklony, na ktorých sú pôdy typu rendzín alebo rankrov. Pôdy sú variabilné, bohaté na zásady, dobre zásobené humusom a skletnaté až kamenisté. V stromovom poschodí prevláda dub plstnatý (*Quercus pubescens*), z ďalších drevín sa vyskytujú dub zimný (*Quercus petraea*), dub cerový (*Quercus cerris*), jarabina brekyňová (*Sorbus torminalis*), lipa veľkolistá (*Tilia platyphyllos*), hruška planá (*Pyrus pyrausta*). V krovinnom poschodí dominuje drieň obyčajný (*Cornus mas*), višňa mahalebka (*Cerasus mahaleb*), dráč obyčajný (*Berberis vulgaris*), kalina siripútková (*Viburnum lantana*). V bylinnom poschodí sa vyskytujú druhy kamienka modropurpurová (*Lithospermum purpureocaeruleum*), mliečnik mnohofarebný (*Tithymalus epithymoides*), vstavač purpurový (*Orchis purpurea*), hrachor čierny (*Lathyrus niger*), medúňka medovkolistá (*Melittis melissophyllum*), rimbaba chocholíkátá (*Pyrethrum corymbosum*), lipnica hájna (*Poa nemoralis*).

Živočíšstvo

Zoogeografické členenie

Z hľadiska zoogeografického členenia (Jedlička et Kalivodová, 2002) územie patrí v rámci terestrického biocyklu do provincie stepí - panónsky úsek. Súčasný zastúpenie druhov fauny širšieho riešeného územia je výsledkom pôsobenia zložitého komplexu prírodných činiteľov a zásahov človeka. Vzhľadom na konfiguráciu terénu, v kontexte s lokálnymi podmienkami, výraznou prevahou technickej, urbanizovanej a poľnohospodárskej krajiny, je súčasná fauna z hľadiska diverzity pomerne chudobná.

Územie okresu Nitra je charakteristické zastúpením agrocenóz, refúgií listnatých lesov na spraši a súvislých listnatých lesov v pohorí Tribeč. Lužné lesy, vodné toky a stojaté vody v podobe nádrží sú relatívne nízko zastúpené.

Typickými predstaviteľmi sú hraboš poľný (*Microtus arvalis*), ryšavka krovinná (*Apodemus sylvaticus*), chrček poľný (*Cricetus cricetus*), srnec hômy (*Capreolus capreolus*), zajac poľný (*Lepus europaeus*), líška hrdzavá (*Vulpes vulpes*), sviňa divá (*Sus scrofa*), bažant poľný (*Phasianus colchicus*), hrdziak lesný (*Myodes glareolus*), ryšavka žltohrdlá (*Apodemus flavicollis*), jeleň lesný (*Cervus elaphus*), ondatra pižmová (*Ondatra zibethicus*), hryzec vodný (*Arvicola amphibius*), užovka obojková (*Natrix natrix*) a vodné druhy vtákov, napr. škovránok poľný (*Alauda arvensis*).

Živočíšne spoločenstvo stepí

Na stepných trávno-bylinných porastoch, lesostepiach a na lúkach žije kozmopolitne rozšírená dážďovka *Allolobophora rosea*. Malakocenózy lesostepných a stepných biotopov sú zastúpené suchozemskými mäkkýšmi vo vysokom počte druhov.

Fauna stepných spoločenstiev je v okrese Nitra viazaná na špeciálne biotopy otvorenej poľnohospodárskej krajiny - trávne porasty panónskych slaných stepí a slanísk, prípadne podobné biotopy teplomilných trávnych porastov. Ide o pomerne vzácne typy biotopov, ktoré sú aj prírodoochranné významné. Spoločenstvo je zastúpené druhmi: hraboš poľný (*Microtus arvalis*), chrček poľný (*Cricetus cricetus*), jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*), hrabavka škvrnitá (*Pelobates fuscus*), škovránok poľný (*Alauda arvensis*)

Z európsky významných druhov cicavcov sa v agrecenózach vyskytuje škrečok poľný (*Cricetus cricetus*), hraboš severský panónsky (*Microtus oeconomus ssp. Méhelyi*).

Z európsky významných druhov vtákov hniezdia v pobrežných lužných porastoch napr. druh: tesár čierny (*Dryocopus martius*), strakoš obyčajný (*Lanius collurio*), penica jarabá (*Sylvia atricapilla*).

Z druhov obojživelníkov a plazov národného významu tu majú zastúpenie: skokan rapotavý (*Rana ridibunda*), tzv. "zelené skokany" - *Rana kl. esculenta*, rosníčka zelená (*Hyla arborea*), ropucha zelená (*Bufo viridis*), ropucha obyčajná (*Bufo bufo*), z plazov napr. pravidelný výskyt užovka obojková (*Natrix natrix*) a jašterica krátkohlavá (*Lacerta agilis*).

Ochrana lesných zdrojov

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- **ochranné lesy** (lesy na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach, s prevažujúcou funkciou ochrany pôdy a pod.),
- **lesy osobitného určenia** (lesy v ochranných pásmach vodných zdrojov, lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou, prímestské lesy so zdravotno-rekreačnou funkciou a pod.),
- **hospodárske lesy** (lesy, ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesa. Hospodárskymi lesmi sú aj energetické porasty a lesné plantáže).

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné typy lesov:

"H" - hospodárske lesy

Funkčný typ - produkčný les - suchá hrabová dúbrava na spraši.

Lesný hospodársky celok - LHC Nitra

Oblasťná jednotka - Podunajská nížina

Stupeň ochrany prírody - 1.stupeň ochrany prírody

Druhové zloženie lesov: dub letný, topoľ čierny, agát biely, jaseň štíhly, topoľ biely, orech čierny.

Lesné pozemky zaberajú plochu o výmere **9,12** ha, čo predstavuje zhruba 0,78% z celkovej výmery k. ú. Veľká Dolina.

Lesné porasty sú zaradené do kategórie prevažne hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Povinnosti pri ochrane lesa sú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

V rámci ÚPN obce sa nepredpokladá zmena funkčného využitia daných lesných pozemkov, naopak je žiadúce chrániť ich ako významné prvky územného systému ekologickej stability a zachovať a nenarúšať ich ochranné pásma v rámci novej výstavby.

7. **Krajina - štruktúra, typ, scenéria, stabilita, ochrana**

Riešené územie je využívané poľnohospodársky. Územie je mierne členité, pahorkatinné. Katastrálne územie Veľká Dolina je charakteristické výrazným zastúpením intenzívne využívannej ornej pôdy, zvyšné časti tvoria lúky, vodné toky, umelé i prirodzené. V záujmovom území sú zastúpené malé lesné spoločenstvá. Majú značný význam a úlohu v ekologickej stabilite územia, prispievajú k biodiverzite územia a v neposlednom rade i k samotnej ochrane územia.

V malých segmentoch cesty a poľné cesty lemujú stromoradia vyšších vzrastlých drevín, väčšinou ovocných. V krajinnej štruktúre riešeného územia má veľké zastúpenie nielen poľnohospodárska pôda, ale i nepoľnohospodárske plochy. Súčasná krajinná štruktúra je tvorená prevažne súbormi prvkov, ktoré boli človekom výrazne ovplyvniteľné a prvkami, ktoré človek ovplyvnil čiastočne, alebo úplne pozmenil. Ku krajinnej scenérii prispieva sezónna obmena plodín, ktoré sa pestujú na poliach. Koloritom územia je i meniaci sa farebnosť lesa, brehovej zelene popri tokoch, nelesnej stromovej vegetácie. Polia sú vo väčších segmentoch a linkách prerušované občasnými remízkami vyššej zelene, vodnými tokmi so sprievodnou zeleňou, či ďalšími líniami v podobe účelových spevnených a nespevnených ciest s kompaktným a miestami prerušovaným porastom. Krajinný obraz dotvára nielen prírodné prvky, ale i sídelná štruktúra obce, línie cestných telies, či línie elektrických vedení.

Štruktúra krajiny pokrývky (%)

viď. kapitola. (B.I.1.)

8. **Chránené územia, chránené stromy a ochranné pásma podľa osobitných predpisov [napr. národné parky, chránené krajinné oblasti, navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), chránené vodohospodárske oblasti], územný systém ekologickej stability (miestny, regionálny, nadregionálny)**

Ochrana krajiny a významné krajinárske ekologické štruktúry

Ochranu prírody a krajiny upravuje vyhláška č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny, v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“).

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

Územná ochrana

Podmienky ochrany a povinnosti určené vyhláškou č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, sa týkajú najmä vlastníkov a užívateľov príslušných pozemkov. Štátnu správu ochrany prírody vykonávajú príslušné orgány (Okresný úrad, Odbor starostlivosti o životné prostredie), v oblasti ochrany drevín je orgánom ochrany prírody obec a okresný úrad.

Pre celkové zlepšenie ekologickej kvality a stability posudzovaného územia je dôležité chápať navrhované opatrenia ako integrované opatrenia všeobecnej, územnej a druhovej ochrany prírody a krajiny.

V súvislostiach so všeobecnou ochranou prírody a krajiny sú dôležité najmä nasledovné ustanovenia zákona:

- významný krajinný prvok možno užívať len takým spôsobom, aby nebol narušený jeho stav a nedošlo k ohrozeniu alebo k oslabeniu jeho ekologicko-stabilizačnej funkcie (§ 3, ods. 2);
- vytváranie a udržiavanie územného systému ekologickej stability je verejným záujmom. Podnikatelia a právnické osoby, ktorí zamýšľajú vykonávať činnosť, ktorou môžu ohroziť alebo narušiť územný systém ekologickej stability, sú povinní zároveň navrhnúť opatrenia, ktoré prispievajú k jeho vytváraniu a udržiavaniu (§ 3, ods. 3);
- podnikatelia a právnické osoby, ktorí svojou činnosťou zasahujú do ekosystémov, ich zložiek alebo prvkov, sú povinní na vlastné náklady vykonávať opatrenia smerujúce k predchádzaniu a obmedzovaniu ich poškodzovania a ničenia (§ 3, ods. 4);
- udržiavanie a dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny sú činnosti vykonávané vo verejnom záujme (§ 5, ods. 4);
- vlastník (správca, nájomca) pozemku s osobitne chránenou časťou prírody a krajiny v navrhovanom území európskeho významu a území medzinárodného významu je povinný pri jeho bežnom obhospodarovaní zabezpečovať priaznivý stav časti krajiny (§ 5, ods. 5);
- ak udržiavanie alebo dosiahnutie priaznivého stavu časti krajiny podľa odseku 5 nemožno zabezpečiť bežným obhospodarovaním, možno vlastníkovi (správcovi, nájomcovi) dotknutých pozemkov poskytnúť finančný príspevok (§ 5, ods. 6);
- ak vlastník (správca, nájomca) dotknutých pozemkov nezabezpečí ani po predchádzajúcom upozornení priaznivý stav časti krajiny alebo ak je zabezpečenie priaznivého stavu časti krajiny potrebné z dôvodu jej bezprostredného ohrozenia, môže tak urobiť organizácia ochrany prírody a krajiny zriadená podľa § 65 ods. 1 písm. k) na vlastné náklady (§5, ods.7);
- obstaráť Dokument starostlivosti o dreviny - DSOD (aj čiastkového) ako odborného podkladu k ÚP a MÚSES, ako dokumentácie ochrany prírody a krajiny - § 54 zákona, ktorá najmä určuje strategické ciele ochrany prírody a krajiny a opatrenia na ich dosiahnutie, vymedzuje chránené územia a ich ochranné pásma vrátane zón a stupňov ich ochrany, biotopy chránené týmto zákonom, chránené druhy a územia medzinárodného významu, stanovuje zásady ich vývoja vo vzťahu k činnostiam jednotlivých odvetví, posudzuje dôsledky zásahov do ekosystémov, ich zložiek a prvkov alebo do biotopov a navrhuje ich optimálne využitie a spôsob ochrany;
- obsahuje návrh asanačných, rekonštrukčných, regulačných alebo iných zásahov do územia a ďalších preventívnych alebo nápravných opatrení v územnej ochrane, druhovej ochrane a ochrane drevín;
- určuje programové zámery a opatrenia na dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja a územného systému ekologickej stability;
- poskytuje súhrn poznatkov o základných prírodných zložkách ekosystémov chránených území, ich ochranných pásiem a zón;
- určuje vzácnosť, zriedkavosť a ohrozenosť chránených druhov vrátane prioritných druhov a prioritných biotopov.

Obstarávanie a schvaľovanie týchto dokumentov je kompetencia obce - § 69 ods. 1 písm. g/ zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

Funkčnosť prvkov ÚSES zabezpečiť rešpektovaním ich ochrany pred zástavbou, to znamená nezasahovať do ich plochy bariérovými prvkami, oploteniami, resp. sem neumiestňovať budovy a stavebné zámery.

NATURA 2000

Zo záväzkov SR ako členského štátu Európskeho spoločenstva vyplýva realizácia Programu budovania sústavy osobitne chránených území NATURA 2000. Túto sústavu tvoria dva typy území:

- územia európskeho významu

- chránené vtáčie územia

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území schválila Vláda SR dňa 9. júla 2003 uznesením vlády č. 636/2003, národný zoznam obsahuje 38 navrhovaných chránených vtáčích území s celkovou rozlohou cca 1 236 545 ha (25,2% rozlohy SR).

Do riešeného územia nezasahuje žiadne navrhované ani vyhlásené chránené vtáčie územie ani žiadne územie európskeho významu.

Ekologicky významné segmenty krajiny

Územný systém ekologickej stability

V zmysle § 2 zákona o ochrane prírody a krajiny sa za územný systém ekologickej stability (ÚSES) považuje taká celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Základnými prvkami kostry ÚSESu sú biocentrá a biokoridory provincionálneho, nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu a interakčné prvky. Súčasťou tvorby ÚSES v krajine je aj systém opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny a jej potenciálu.

V Slovenskej republike koncepcia ÚSES bola prijatá uznesením vlády SR č. 394 z roku 1991.

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny:

- biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie a prirodzený vývoj ich spoločenstiev,
- biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentrá a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky,
- interakčný prvok je určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentrá a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

V návrhu ÚPN sú zapracované a rešpektované všetky prvky ÚSES, ktoré do k. ú. zasahujú v zmysle Koncepcie územného rozvoja Slovenska (2001), ÚPN regiónu Nitrianskeho kraja, (2012, 2015) - časti krajinná štruktúra, R - ÚSESu okresu Nitra (2020).

Na miestnej úrovni je ÚSES dopĺňaný o prvky miestneho významu a o interakčné prvky, čím sa postupne vytvárajú podmienky pre zabezpečenie priestorovej ekologickej stability krajiny a tým zachovanie rôznorodosti podmienok a foriem života..

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha
- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Približná minimálna doba na dosiahnutie plnej funkčnej spôsobilosti biocentra a biokoridora miestneho významu je pre:

- vodné spoločenstvá: 10 rokov

- mokrade: 10 rokov
- lúky: 20 rokov
- les s prirodzenou prevahou duba: 400 rokov
- les s prirodzenou prevahou drevín mäkkého luhu – 60 rokov

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky :

Podľa zákona NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny je definované:

1. biocentrum je ekosystém alebo skupina ekosystémov, ktorá vytvára trvalé podmienky na rozmnožovanie, úkryt a výživu živých organizmov a na zachovanie prirodzeného vývoja ich spoločenstiev.

Význam biocentra je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Biocentrum regionálneho významu predstavujú oblasť alebo časť krajiny so zvláštnym významom pre daný región, ktorá umožňuje za vhodných podmienok existenciu prirodzených ekosystémov a ich trvalý prirodzený vývoj.

2. biokoridor je priestorovo prepojený súbor ekosystémov, ktorý spája biocentra a umožňuje migráciu a výmenu genetických informácií živých organizmov a ich spoločenstiev, na ktorý priestorovo nadväzujú interakčné prvky.

Význam biokoridoru je daný jeho rozlohou, druhovým zložením a biogeografickým významom. Ide o prvok krajinej štruktúry, ktorý svojou štruktúrou a stavom ekologických podmienok umožňuje migráciu organizmov s cieľom výmeny genetických informácií a interakciu medzi rôznymi ekosystémami s rôznou ekostabilizačnou, príp. inou funkciou.

3. interakčný prvok určitý ekosystém, jeho prvok alebo skupina ekosystémov, najmä trvalá trávna plocha, močiar, porast, jazero, prepojený na biocentra a biokoridory, ktorý zabezpečuje ich priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny pozmenenej alebo narušenej človekom.

Ostatné ekostabilizačné prvky:

Genofondovo významné lokality (GL) predstavujú územia s výskytom vzácných a chránených druhov flóry a fauny. Významné sú pre zachovanie autochtónnej biodiverzity (Bohálová *et al.*, 2014). Sú to lokality, ktoré spĺňajú kritériá najmä z hľadiska významnosti pre biodiverzitu a prítomnosť ohrozených a chránených druhov, reprezentatívnosť, pôvodnosť, umiestnenie v krajine a veľkosť.

EVSK8 Ekologicky významný segment krajiny Farárova jama (tvrdý luh)

Výmera: 9,68 ha

Príslušnosť k ZÚJ (k.ú.): Veľká Dolina

Charakteristika a opis: Východne od intravilánu a približne uprostred celého k. ú. obce Veľká Dolina sa nachádza súvislý lesný porast. Vo vonkajších pásoch je drevinová štruktúra rovnaká a pestrejšia. Nachádzajú sa tu cca 10-ročné porasty dubín (40 %) s prímiesou jaseňa štíhleho (*Fraxinus excelsior*) (40 %), orecha čierneho (*Juglans nigra*) (10 %) a šľachtených euroamerických topoľov (*Populus x canadensis* syn. *Populus x euroamericana*) (10 %). Stredná časť lesného porastu je homogénna s cca 80-ročnými šľachtenými euroamerickými topoľmi (*Populus x canadensis* syn. *Populus x euroamericana*). Tento EVSK je pravdepodobne významný pre migrujúce živočíchy a taktiež slúži ako refúgium v okolitej poľnohospodárskej krajine.

Chránené územia

Ochranu prírody a krajiny upravuje najmä osobitný zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č. 454/2007, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších právnych predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody a krajiny“)

V zmysle zákona o ochrane prírody a krajiny na území Slovenskej republiky platí prvý stupeň ochrany, ak tento zákon alebo všeobecne záväzný právny predpis vydaný na jeho základe neustanovuje inak. Ďalej tento zákon upravuje druhovú ochranu, ochranu drevín, pôsobnosť orgánov štátnej správy a obcí, práva a povinnosti právnických a fyzických osôb a zodpovednosť za porušenie povinností na úseku ochrany prírody a krajiny.

V k. ú. Veľká Dolina sa nenachádzajú nasledovné územia európskej sústavy chránených území Natura 2000 a národnej sústavy chránených častí prírody:

- **Územie európskeho významu**
- **Chránené vtáčie územie**

Chránené stromy

Chránené stromy sú stromy s osobitnou legislatívnou ochranou, rozptýlené v krajine na najrozmanitejších miestach, tam kde im prírodné podmienky a starostlivosť ľudských generácií umožnili rásť a dožiť sa súčasnosti. Sú súčasťou poľnohospodárskej krajiny, lesných komplexov ale aj ľudských sídiel, historických záhrad a parkov. Sú to buď jednotlivé exempláre, menej alebo viacpočetné skupiny ale aj rozsiahle stromoradia, náhodne rastúce alebo zámerne vysadené človekom. *Zdroj: SOPSR*

Ochranu drevín upravuje vyhláška č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Ochranu drevín upravuje zákon NR SR č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov.

Podľa evidencie v rámci Katalógu chránených stromov sa v záujmovom území nachádza chránený strom - **Veľkodolinský brest ev.č. 134, (*Ulmus laevis* Pall)** na parcele KN V p.č 2649/2. lokalizovaný pred obecným úradom.

Dôvodom vyhlásenia je ochrana exemplára 170 ročného brestu väzového (*Ulmus laevis* Pall.), významného z hľadiska kultúrneho, historického, vedeckého a krajinotvorného. Ochranné pásmo podľa § 49 ods. 5 a 6 zákona o ochrane prírody je územie v okruhu 15 m od kmeňa chráneného stromu.

Podľa § 49 ods. 5 zákona č. 543/2002 Z. z. je ochranným pásmo chráneného stromu územie v okruhu o polomere 15 m od kmeňa s výmerou 706 m². Ochranné pásmo je vymedzené na parcelách KN C p. č. 2649/2 - časť 2352/71 - časť, 2352/6 - časť. V ochrannom pásme chráneného stromu platia podmienky ochrany v zmysle § 49 ods. 7 a 8 zákona č. 543/2002 Z. z. - zakázané činnosti.

– Pozn. od 1.1.2024 nadobúda účinnosť Vyhláška Okresného úradu Nitra, ktorou sa vyhlasujú chránené stromy a ich ochranné pásma v Nitrianskom kraji a zároveň sa ruší všeobecne záväzná vyhláška Krajského úradu v Nitre č. 2/1996 z 20. novembra 1996, ktorou sa vyhlasuje zoznam chránených stromov v Nitrianskom kraji

Prvky RÚSES,ÚSES

/Zdroj: RÚSES okresu Nitra 2020/

Z hľadiska rozloženia jednotlivých ťažiskových prvkov územného systému ekologickej stability v riešenom území možno uviesť nasledovné prvky:

BIOKORIDORY

RBk9 - Biokoridor regionálneho významu Dolinský potok

Dĺžka/ šírka biokoridoru existujúca: 6,85km/170-370m

Dĺžka/ šírka/ výmera biokoridoru navrhovaná: 7,40km/50-130m/41,63ha

Stav biokoridoru : prevažné vyhovujúci

Príslušnosť k ZÚJ (k. ú.): Cabaj, Čápor, Svätoplukovo, Mojmírovce, Veľká Dolina, Poľný Kesov

Charakteristika a trasa biokoridoru: Ide o pomerne dlhý, hydrický biokoridor, prechádzajúci územím poľnohospodársky intenzívne obhospodarovanej krajiny, zo severu na juho - východ. V obci Cabaj – Čápor, v časti Pereš, križuje biokoridor cesta II. triedy č. 562 Nitra – Trnovec nad Váhom. Biokoridor tvoria brehové porasty na Dolinskom potoku, a ten zároveň osou celého biokoridoru. V biokoridore majú prevahu trávno-bylinné porasty, sporadicky sa objavujú brehové porasty drevín. Na juhu je biokoridor prepojený na RBk Veľký cerový háj – VN Cabaj – Štepnice a na severe na RBk Párovský les – Panské zeme – RBC Obecný les (okres SA). V južnej časti sa na biokoridor viaže aj EVSK Chrček – Dolinský potok (nad sútokom).

V tejto časti biokoridoru sa vyskytujú súvislé porasty drevín. Biokoridor je významný najmä pre migráciu živočíchov.

Súčasná legislatívna ochrana: -

Genofondové lokality: -

Ohrozenie biokoridoru:

- poľnohospodárstvo – chemizácia a nevhodné postupy obrábania veľkoblokovej ornej pôdy nachádzajúcej sa v okolí biokoridoru, veľkoblokový spôsob obrábania ornej pôdy,
- cesta II. triedy č. 562 Nitra – Trnovec nad Váhom,
- pomerne nízke zastúpenie sprievodnej drevinovej vegetácie v niektorých úsekoch biokoridoru,
- rozširovanie invázných a nepôvodných druhov bylín a drevín

Navrhované ekostabilizačné a manažmentové opatrenia:

- vylúčiť aplikáciu chemických prostriedkov (napr. pesticídov a rodenticídov) v okolitej agrárnej krajine,
- rozčleniť veľkoblokovú ornú pôdu na menšie bloky,
- doplniť výsadbu nelesnej drevinovej vegetácie,
- odstraňovať invázne a nepôvodné druhy bylín a drevín.

Prvky M-ÚSES

Miestny územný systém ekologickej stability MÚSES tvoria plošné a líniové prvky v krajine s hodnotným ekologickým významom miestneho charakteru.

Súčasťou miestneho územného systému ekologickej stability sú interakčné prvky, ktoré predstavujú skupinu ekosystémov, nadväzujúcich na biocentrá a biokoridory, so schopnosťou zabezpečiť alebo posilniť priaznivé pôsobenie na okolité časti krajiny. Sú nimi maloplošné lesíky, vysokokmenné sady, lúky, cintorín, areály vyhradenej zelene, medze s líniovou vysokou zeleňou.

Minimálne nutné parametre biocentier a biokoridorov na úrovni M - ÚSES:

- biocentrum: pre vegetačný stupeň dubový a lužné lesy: 30 -10 ha, pre vodné spoločenstvá tečúce: viac ako 100 m, pre vody stojaté: 1 ha, pre lúčne spoločenstvá: 3 ha

- biokoridor: pre lesné spoločenstvá: 2000 m, mokrade: 2000 m, lúčne spoločenstvá: 1000 m, minimálne nutná šírka jednoduchého biokoridoru pre lesné spoločenstvá: 15 m, mokrade a lúčne spoločenstvá: 20 m.

Navrhované prvky MÚSES:

Ku kostre MÚSES zaraďujeme interakčné prvky plošné a líniové.
V záujmovom území sa nachádzajú oba typy interakčných prvkov:

INTERAKČNÉ PRVKY LÍNIOVE – návrh

- nIPL1** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Farárová jama "
- nIPL2** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Bačala , Pri fundušskom kanáli "
- nIPL3** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Pred vinicou "
- nIPL4** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Vinice "
- nIPL5** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Bačala "
- nIPL6** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Panské "
- nIPL7** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Kokaš "
- nIPL8** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Škutilová "
- nIPL9** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Taránske funduše "
- nIPL10** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Jatovské "
- nIPL11** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Popri Bačalskom kanáli "
- nIPL12** - Líniová zeleň (NDV) lokalita " Panské "

Pri návrhu územnoplánovacej dokumentácie obce je zároveň potrebné v maximálnej miere zachovať existujúcu mimolesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine (remízy, sprievodnú drevinovú vegetáciu vodných tokov a ciest).

STROMORADIE - stav

- S1** - lokalita " Kokaš "
- S2** - lokalita " Pred strediskom "
- S3,S4** - lokalita " Kokaš "
- S5,S6** - lokalita " Farárova jama "
- S7** - lokalita " Za strediskom "
- S8** - lokalita " Sandtnerova dolina "
- S9** - lokalita " Pred vinicou "

STROMORADIE - návrh

- nS1** - lokalita " Pred strediskom "
- nS2** - lokalita " Taránske funduše "
- nS3** - lokalita " Sandtnerova dolina "
- nS4,nS5,nS6** - lokalita " Pred vinicou "
- nS7** - lokalita " Vinice "
- nS8** - lokalita " Pred strediskom "

STROMORADIE - účel

Stromoradia, resp. aleje (obojstranná výsadba stromov), majú v krajine viacero funkcií. Okrem protieróznej funkcie, prispievajú i k zlepšeniu úrodnosti pôdy, prispievajú i ku kolobehu živín v pôde, poskytujú tieň, zlepšujú hydrologické cykly v krajine, majú medonosnú úlohu, estetickú, dotvárajú krajinnú štruktúru a podieľajú sa na udržiavaní biodiverzity v území.

Druhovú zloženie - pôvodné druhy drevín vhodné pre záujmové územie.

Koeficient ekologickej stability

Koeficient ekologickej stability (KES) vyjadruje sprostredkované stupeň prirodzenosti územia na základe kvality (stupeň ekologickej stability) a kvantity (plošná výmera) jednotlivých prvkov súčasnej krajinej štruktúry v riešenom katastrálnom území. Výpočet KES je možný viacerými spôsobmi (napr. Tekel, 2002; Reháčková, Paudítšová, 2007).

Pre výpočet KES bol použitý vzťah:

$$KES = (\sum Si \times Pi) / Pz$$

kde:

Pi - plocha jednotlivého druhu pozemku (plocha všetkých prvkov krajinej štruktúry s rovnakým stupňom biotickej stability),

Si - stupeň stability jednotlivého druhu pozemku,

Pz - plocha hodnotenej ZUJ (hranice obce).

Výsledkom je hodnotenie ekologickej stability riešeného územia obce ekologickej stability Veľká Dolina koeficientom ekologickej stability (KES) **1,25** - krajina so nízkou ekologickou stabilitou (zodpovedá 2. stupňu ekologickej stability). V riešenom území je najnižšia hodnota ekologickej stability v sídle a najvyššia v oblastiach s lesným porastom. Je však potrebné poznamenať, že táto hodnota má zníženú výpovednú schopnosť, lebo obsahuje iba kvantitatívne hodnotenie z pohľadu súčasnej krajinej štruktúry v celom priestore katastrálneho územia. Hodnoty ekologickej stability nezahŕňajú kvalitatívny rozmer (znečistenie prírodného prostredia, horizontálne interakčné väzby krajinej štruktúry ...).

Na základe výpočtu koeficientu ekologickej stability, ktorý predstavuje nízku ekologickú stabilitu je v návrhu ÚPN v súvislosti s opatreniami nutná vysoká potreba realizácie nových ekostabilizačných prvkov a opatrení s cieľom posilniť ekologickú stabilitu územia a prispieť tak i k zvýšeniu biodiverzity v záujmovom území.

Účelom navrhovaných opatrení na ekologicky vhodné a optimálne využívanie krajiny je dosiahnutie týchto základných cieľov:

- vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES nadregionálneho, regionálneho a miestneho významu.
- zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle vyhlášky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov
- zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvalo udržateľného využívania prírodných zdrojov,
- orgán ochrany drevín v zmysle vyhlášky č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ochrane prírody“) je príslušná obec. V zmysle novely zákona o ochrane prírody príslušným orgánom na povolení výrubu drevín za hranicami zastavaného územia obce je Okresný úrad, odbor starostlivosti o životné prostredie.

Z hľadiska záujmov ochrany prírody pri výsadbách drevín v zastavanom území obce aj za hranicami zastavaného územia obce uprednostňovať domáce, pôvodné druhy drevín. Pri výsadbe nepôvodných druhov drevín za hranicami zastavaného územia obce sa vyžaduje súhlas orgánu ochrany prírody.

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny

V riešenom území výrazne prevláda rastlinná poľnohospodárska výroba, no prítomné sú aj lesné spoločenstvá a stabilné územia trvalých trávnych porastov.

Odkrytím pôdnej zložky a jej intenzívne využívanie si žiada používanie umelých hnojív a chemických ochranných prostriedkov na ochranu pestovanej vegetácie ako aj na zvyšovanie objemu poľnohospodárskej výroby.

Vodné toky sú zregulované, povrchová i podzemná voda je ohrozovaná najmä chemickými látkami z poľnohospodárskej činnosti. Prírodné biotopy boli obmedzené na minimum.

V nadväznosti na vyššie uvedené sú navrhované nasledovné opatrenia:

Návrh krajinnoekologických opatrení

Pre zachovanie ekologicky hodnotných krajinných celkov je potrebné realizovať opatrenia na dosiahnutie týchto základných cieľov:

I. vytvorenie a zabezpečenie reálne funkčného územného systému ekologickej stability územia, ktorý budú tvoriť navzájom prepojené a funkčné prvky ÚSES regionálneho a miestneho významu.

II. zabezpečiť ochranu a starostlivosť o chránené časti prírody a krajinu v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny

III. zabezpečiť ochranu prírodných zdrojov podľa legislatívne platných zákonov a uplatňovať princípy trvalodržateľného využívania prírodných zdrojov

Návrh opatrení pre usporiadanie územia z hľadiska ekologických aspektov, ochrany prírody a krajiny***Návrh opatrení:***

- A. prvky ÚSESu považovať za limity územného rozvoja, zabezpečiť v nich taký režim využívania, aby spĺňali funkciu biokoridoru, biocentra resp. interakčného prvku, neprerušovať línie biokoridorov a plochu biocentier pri navrhovaní koridorov infraštruktúry a líniových stavieb, navrhované prvky ÚSES schváliť v záväznej časti ÚPD obce,
- B. zachovať súčasnú sieť vodných tokov v riešenom území aj s brehovými porastami za účelom zachovania ich ekologických funkcií pri súčasnom zachovaní úrovne protipovodňovej ochrany,
- C. v rámci revitalizácie vodných tokov ponechať brehy zatrávnené, doplniť brehovú vegetáciu vhodnými pôvodnými drevinami, zabezpečiť dostatočné množstvo vody v tokoch, vybudovať prehrádzky na vybraných úsekoch toku s cieľom zadržiavať vodu v krajine, oddeliť pásmami TTP brehy potokov od plôch ornej pôdy a iné),
- D. zachovať plochy súčasnej NDV a zabezpečiť ich odbornú starostlivosť,
- E. pri výsadbe drevín v krajine napr. v rámci náhradnej výsadby za realizované výruby drevín v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny alebo pri dopĺňaní prvkov M-ÚSES uprednostniť také druhy, ktoré sú typické pre potencionálnu vegetáciu v riešenom území
- F. vypracovať návrh uličnej a parkovej zelene v obci, v ktorom budú zahrnuté nasledovné úpravy: stanoviť základné prvky starostlivosti o zeleň v obci (napr. kosenie, výsadba drevín), doplniť

- stromy a kríky na miestach, kde chýbajú, zabezpečiť odbornú starostlivosť o verejnú a vyhradenú zeleň, vyčleniť pozemky na náhradnú výsadbu, odstrániť vzdušné elektrické káblové vedenia v obci,
- G. rozšíriť plochy NDV výsadbou v lokalitách, ktoré sú bez vegetácie a na zanedbaných a nevyužívaných plochách, výsadba izolačnej ochrannej zelene
 - H. zachovať jestvujúce plochy TTP
 - I. zachovať jestvujúce plochy ochranných a hospodárskych lesov, dodržiavať lesohospodársky plán
 - J. realizovať opatrenia na zamedzenie šírenia inváznych druhov rastlín a drevín.
 - K. chrániť najkvalitnejšiu poľnohospodársku pôdu v príslušnom katastrálnom území podľa kódu bonitovaných pôdnoekologických jednotiek (BPEJ) na základe zoznamu chránených pôd podľa prílohy č.2 k Nariadeniu vlády č.58/2013 Z. z..

Návrh opatrení na ochranu prírodných zdrojov a na znižovanie negatívneho pôsobenia stresových javov

Ochrana prírodných zdrojov je realizovaná vo forme legislatívnych opatrení na ochranu jednotlivých prírodných zdrojov.

Stresové javy v krajine vytvárajú v krajine rôzne environmentálne problémy ohrozujúce prírodné zdroje (vodu, pôdu, ovzdušie, horninové prostredie, vegetáciu), ekologickú stabilitu, biodiverzitu, i zdravie obyvateľstva).

Návrh opatrení:

- L. na ochranu poľnohospodárskej pôdy pred eróziou realizovať systém ochranných agrotechnických opatrení (v zmysle § 5 zákona č. 220/2004 Z. z.):
 - a) výsadba účelovej poľnohospodárskej a ochrannej zelene,
 - b) vrstevnicová agrotechnika,
 - c) striedanie plodín s ochranným účinkom,
 - d) mulčovací medziplodina kombinovaná s bezorbovou agrotechnikou,
 - e) bezorbová agrotechnika,
 - f) oševné postupy so striedaním plodín s ochranným účinkom,
 - g) usporiadanie honov v smere prevládajúcich vetrov,
 - h) iné opatrenia, ktoré určí pôdna služba podľa stupňa erózie poľnohospodárskej pôdy.
- M. uprednostniť poľnohospodársku výrobu na menších parcelách PPF (o veľkosti cca 50-60 ha), jednotlivé parcely oddeliť medzami (pásmi TTP) resp. vhodnými drevinami, a tak umožniť rozmanitejšiu štruktúru krajiny, ktorá by poskytovala viacero možností pre úkryt, hľadanie potravy a rozmnožovanie živočíchov, čo by podporilo zvýšenie biodiverzity v krajine,
- N. realizovať opatrenia na zníženie zaťaženia obyvateľstva hlukom a exhalátmi z automobilovej dopravy,
- O. realizovať v odpadovom hospodárstve minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov,
- P. monitorovať upravené (prekryté) skládky v zastavanom území obce, sanovať skládky nelegálne (divoké) v zastavanom i mimo zastavaného územia obce,
- Q. na vzdušných elektrických vedeniach vykonať technické opatrenia zabraňujúce usmrcovaniu vtákov,
- R. rešpektovať plán protipovodňových opatrení

Navrhované opatrenia RÚSES okresu Nitra (2020)

Vybrané opatrenia pre záujmové k. ú. Veľká Dolina :

a) Ekostabilizačné opatrenia:

- E2** Zvyšovať podiel nelesnej drevinnej vegetácie
- E3** Sanovať nezabezpečené hnojiská a revitalizovať okolie zabezpečených hnojísk
- E22** Zabezpečiť výsadbu izolačnej hygienickej zelene

c) Skupiny manažmentových opatrení pre prvky RÚSES:

MO14 skupina opatrení pre vodné a mokraďové biocentrá a biokoridory:

- zriadiť prechodnú (pufrovaciu) zónu medzi hydrickými ekosystémami a poľnohospodárskou krajinou za účelom tlmenia negatívnych vplyvov intenzívneho poľnohospodárstva

Konfliktné uzly

V záujmovom území je možné v rámci stresových javov definovať niekoľko konfliktný uzlov:

Konfliktný uzol KU – potencionálny konfliktný uzol v mieste križovania cesty III. triedy s biokoridorom regionálneho významu (cesta III/1688 a RBk9 - Dolinský potok)

(viď. výkres č.3, 4)

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na záujmové územie a sídelné prostredie obce Veľká Dolina . V súlade s dokumentom: " Metodické usmernenie MDVRR SR k Stratégií adaptácie SR na nepriaznivé dôsledky klímy"

a) Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav;

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu;
- zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v časti s navrhovanou novou urbanizáciou. – ÚPC A,B1,B2, C,D,E,H,CH,R,P , ktorú je možné ešte ovplyvniť v koncepcnej fáze;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní ;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklimu pre chodcov a cyklistov v obci- sprievodná a alejová zeleň pozdĺž jestvujúcich aj navrhovaných ulíc;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a priľahlej krajiny. Dôsledne realizovať prepojenie sprievodnej zelene ulíc , alejí /ÚPC D1,D2,E1,H1,H2,H3 a zelene voľnej krajiny/.

b) Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchric;

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce- realizovať navrhovanú výsadbu sprievodnej zelene pozdĺž tokov a poľných ciest, infiltračných pásov a stromoradií v súlade s MÚSES;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie- pravidelná údržba a monitoring;

- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia – rešpektovať ochranné pásma elektroenergetických zariadení;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti vodnej erózii /revitalizácia jestvujúcich plôch NDV a stromoradií, resp. alejí v krajine, vid'. výkres č. 3,4/;

c) Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce- zaviesť monitoring;
- realizovať opatrenia voči riziku lesných požiarov- výstražné infotabule;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov;
- v zalesnenej časti katastra a v oblasti depresii na lúkach podporovať budovanie malých akumulčných - zádržných hrádzok;

d) Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajiny pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci – navrhovaná sprievodná zeleň pozdĺž tokov a poľných ciest;
- zabezpečiť a podporovať ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení - zadržiavanie vody aj formou zatrávnenia určených lokalít s bezorbovou technikou hospodárenia/;
- zohľadňovať aj možnosť realizácie prvkov revitalizácie krajiny v extraviláne a to formou vytvárania drobných vodozádržných a zasakovacích zariadení.
- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou;
- dodržiavať plán protipovodňovej ochrany obce;

Pásma hygienickej ochrany

Pásma hygienickej ochrany (PHO) v okolí technických prvkov sa určujú s cieľom ochrany okolia pred ich nepriaznivými účinkami. Možno ich považovať za zóny negatívneho vplyvu daných objektov na okolité prostredie. Okrem pásiem hygienickej ochrany sa v okolí technických prvkov vyčleňujú tiež technické a bezpečnostné pásma, cieľom ktorých je ochrana technických objektov pred negatívnymi vplyvmi okolia.

Spoločnou črtou uvedených pásiem je limitujúci a obmedzujúci vzťah k rozvoju jednotlivých socioekonomických aktivít a z toho vyplývajúci obmedzujúci a limitujúci účinok využitia potenciálu územia.

Ochranné pásmo miestneho cintorína

Ochranné pásmo pohrebiska bude riešené v súlade so zákonom č.398/2019 Z.z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon č.131/2010 o pohrebníctve a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony.

Ochranné pásmo pohrebiska (ÚPC – I, ÚPC – I1)..... 40m (v zmysle platného VZN;

Ochranné pásmo chovu hospodárskych zvierat

ÚPC J - PD Mojmirovce max. kapacita chovu 250VDJ

PHO 200m

ÚPC L - hydínarska farma max. kapacita chovu 225VDJ
 ÚPC J - hnojisko (250 VDJ)

PHO 180m
 PHO 244m

Ochrana dochovaných genofondových zdrojov

Ochranu lesného reprodukčného materiálu ustanovuje zákon NR SR č. 138/2010 Z. z. o lesnom reprodukčnom materiáli v znení zákona č. 49/2011 Z. z. a zákona č. 73/2013. Ochranu zveri, rýb a včiel a činnosti s nimi spojené - poľovníctvo, rybárstvo a včelárstvo upravuje najmä zákon NR SR č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve v znení zákona NR SR č. 115/2013 Z. z., zákon NR SR č. 216/2018 Z. z. o rybárstve v znení neskorších predpisov a ďalšie právne predpisy.

Pre účely ÚSES zaraďujeme k tejto téme:

- uznané lesné porasty pre zber semenného materiálu kategórie A, B, výberové stromy, génové základne, semenné sady, klonové archívy;
 K. ú. Veľká Dolina spadá do semenárskych oblastí *Quercus robur L . a Quercus petraea MATT./LIEBL.*
/Zdroj: Národné lesnícke centrum/
- samostatné zverníky, samostatné bažantnice a uznané poľovné revíry, pre ktoré zákon o poľovníctve stanovuje podmienky na ochranu a zachovanie genofondu zveri;
Podľa zákona č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov, môže Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR podľa § 13b z dôvodu zachovania kvality genofondu niektorých druhov zveri vyhlásiť poľovný revír za tzv. "vyhradený revír". Poľovné revíry, ktoré boli zákonom určené za vyhradené revíry sa v k. ú. Veľkej Doline nenachádzajú.
- chránené rybárske oblasti, ktoré sa vyhlasujú na základe výsledkov ichtyologického prieskumu v záujme ochrany genofondu rýb a skvalitňovania stavu pôvodných druhov rýb.
V k. ú. Veľkej Doline sa nenachádza žiadna chránená rybárska oblasť a ani rybárske lovné revíry.

Výkon poľovníctva upravuje legislatíva:

MPH SR č. 407/2002 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy č. 59/1967 Zb., ktorou sa vydávajú vykonávacie predpisy k zákonu o poľovníctve v znení neskorších predpisov, MPH SR č. 230/2001 Z. z. ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky č. 172/1975 Zb. o ochrane a o čase, spôsobe a podmienkach lovu niektorých druhov zveri v znení vyhlášky č. 231/1997 Z. z.

MPH SR č. 229/2001 Z. z. o spôsobe kontroly ulovenej zveri, MPH SR č. 222/2001 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva poľnohospodárstva a výživy Slovenskej socialistickej republiky a Ministerstva kultúry Slovenskej socialistickej republiky č. 171/1975 Zb., ktorou sa mení výpočet zveri.

K. ú. Veľká Dolina spadá pod:

- poľovný revír Veľká Dolina – poľovná oblasť – M VI. Nitra, užívateľ – Poľovnícka spoločnosť Hubert Veľká Dolina.
- užívanie od 26.04.2019.

V revíry sa nachádza zver srnčia, zajace, bažanty, v menších množstvách líšky a diviaky.

NÁVRH URBANISTICKEJ KONCEPCIE PRIESTOROVÉHO USPORIADANIA

Územný plán rešpektuje kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu kompozičných osí a referenčných uzlov. V závislosti na globálnej urbanistickej kompozícii organizuje umiestnenie vyšších funkcií. Uplatňuje princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce. Novú výstavbu odporúčame limitovať trojpodlažnými stavbami vrátane podkrovia s tradičným typom striech, tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov. ÚPN zachováva tradičné hmotovo - priestorové vzťahy, ktoré zvýrazňujú špecifický charakter tejto podhorskej obce. Pri rozvoji obce sú rešpektované všetky pamiatkovo hodnotné objekty.

Územie obce je tvorené jedným katastrálnym územím a to k. ú. Veľká Dolina.

Formovanie funkčno-priestorovej kostry

Zastavané územie obce Veľká Dolina leží vo východnej časti katastrálneho územia. Sídlna štruktúra je pomerne kompaktná. Historické jadro obce je charakteristické typickou parcelačnou štruktúrou. Rozprestiera sa najmä v centrálnej časti zastavaného územia, kde prevláda obytná funkcia. V súčasnosti sa v obci nachádzajú všetky bonitné triedy objektov, od objektov nových, až po objekty odporúčané na asanáciu. Prevládajú však objekty v dobrom až horšom stave vyžadujúce si rekonštrukciu, obzvlášť v historickom centre obce.

Vybavenostný uzol (občianska vybavenosť komerčného a nekomerčného charakteru) sa nachádza v polohe primárneho referenčného uzla. Ten leží v strede obce, kde sa kríži hlavná kompozičná os sídla s dvomi kompozičnými osami a to so sekundárnou a terciárnou.

Z hľadiska urbanistickej kompozície obce návrh ÚPN:

- rešpektuje kompozičnú výstavbu sídla, hlavne polohu jestvujúcich kompozičných osí a referenčných uzlov.
- v súlade s globálnou urbanistickou kompozíciou organizuje umiestnenie vyšších funkcií;
- uplatňuje princíp revitalizácie tradičných urbanisticko-architektonických vzťahov v súlade s potrebami obce ;
- novú výstavbu limituje jednoposchodovými stavbami s využitím podkrovia, v kompozične opodstatnených-zdôvodnených polohách je výnimočne možné povoliť stavbu o jedno podlažie vyššiu;
- odporúča realizovať obytné stavby s tradičným typom striech, miestnych tvaroslovných prvkov a materiálov v záujme eliminovania množstva cudzorodých prvkov , exotických a nevhodných vzorov;
- podporuje návrat tradičných hmotovo - priestorových vzťahov, ktoré zvýraznia špecifický charakter obce a obmedzia cudzorodé , exotické architektonické prvky;
- pri rozvoji obce požaduje rešpektovať a chrániť pamiatkovo hodnotné objekty, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality;

V návrhovom období je potrebné rešpektovať kompozičnú výstavbu obce a plánovito formovať hlavné kompozičné osi a uzly obce. Preto je logické, že budú nositeľkami najdôležitejších funkcií. Vzhľadom na priestorové možnosti v oblasti primárneho referenčného uzla je potrebné chýbajúcu vybavenosť lokalizovať práve tu. Centrum obce formovať ako :

- administratívno- správne,
- historicko- kultúrne,
- vybavenostné.

Cieľom územného plánu obce je i bezkolízne riešenie a usporiadanie nových rozvojových území najmä pre rozvoj bývania (individuálna bytová výstavba), výrobo-podnikateľských aktivít, rekreácie a ich riešenie v zmysle kontinuity priestorového a hmotového vývoja.

Dôležitou súčasťou návrhu je :

- skompaktnenie obce;
- rešpektovanie požiadaviek kompozičnej skladby v praxi;
- návrh formovania obce prostredníctvom regulačných opatrení ;
- doplnenie chýbajúcej občianskej vybavenosti a technickej infraštruktúry;
- vytvorenie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest a vodných tokov (protierózne opatrenia) za hranicou zastavaného územia a v stresových polohách návrh vhodnej ekostabilizačnej zelene;

Návrh urbanistickej koncepcie sa predovšetkým riadi základnou kompozičnou kostrou sídla, ktorú tvoria jednotlivé kompozičné osi a referenčné uzly, ktoré sú tiež kategorizované podľa stupňa dôležitosti. (vid' výkres č.6a, č.6b VOR)

Táto kostra je východiskom pre všetky ďalšie predovšetkým investičné rozhodnutia.

Kompozícia sídla potvrdzuje polohu centra obce v teritóriu hlavného referenčného uzla, ktorý sa nachádza na križení kompozičných osí.

Dominantami obce sú rímsko - katolícky kostol sv. Petra a Pavla, materská škola, obecný úrad, kultúrny dom, obecná knižnica, zvonica. Sídlna štruktúra je pomerne kompaktná a vytvára organický celok. V riešenom území je potrebné chrániť, pamätihodnosti , architektonicky hodnotné objekty a hodnotné a chránené prírodné územia.

Všeobecné podmienky ochrany vo vzťahu k zástavbe

- Činnosti na území obce nesmú narušiť pamätihodnosti a prírodné hodnoty;
- Zachovať funkčné využitie územia na bývanie, s doplnkovým využitím - občianska vybavenosť, prednostne viazané na jestvujúci stavebný fond v území. V oblasti centra formovať polyfunkčnú zástavbu;
- Zachovať pomer zastavania v území, vytvorený pravidelným a rozvoľneným umiestnením objektov popri uliciach - miestnych komunikáciách;
- Nové trvalé alebo dočasné úžitkové alebo účelové stavby v dvorových častiach pozemkov musia byť len sekundárne voči hlavnej stavbe na pozemku. Tieto stavby musia vychádzať z jestvujúceho usporiadania parcelácie a radenia objektov.
- nevytvárať ďalšie satelitné sídelné celky trvalého bývania v k. ú. Veľká Dolina, ale formovať obec ako kompaktný urbanistický organizmus;

Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

1. Rešpektovať pamätihodnosti a zachovaný stavebný fond s pamiatkovými hodnotami ako podstatnú zložku stavebného fondu územia;
2. Zachovať, udržiavať a využívať stavebný fond v území v súlade s pôvodnou funkciou, bez požiadaviek na neadekvátne zmeny funkcií a s negatívnym dôsledkom na stavebnú podstatu a dispozíciu pôvodných objektov;
5. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe rešpektovať typ strešnej konštrukcie - sedlová strecha a farebnosť novej krytiny prispôbiť farebnosti pôvodným krytinám z pálenej hliny;
6. pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe prispôbiť farebnosť nových fasád od bielej po zemité farby;
7. pri novej výstavbe v intraviláne obce možnosť stavať iba typické stavby pre naše územie, vylúčiť stavby dreveníc (zrubov), umiestňovanie mobilných domov- mobilónov;
8. preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné;

Zachovanie, údržba a regenerácia prvkov interiéru a uličného parteru

1. Udržiavať verejné priestranstvá a poloverejné priestory v dobrom technickom, prevádzkovom a estetickom stave.
2. Odstrániť alebo eliminovať rušivé a hodnotu prostredia neadekvátne zásahy;

Zachovanie, údržba a regenerácia charakteristických pohľadov, siluety a panorámy územia

Zachovať významné a charakteristické diaľkové aj lokálne pohľady na sídelné usporiadanie a na nasledovné nehnuteľné národné kultúrne pamiatky

- **Rímsko- katolícky kostol sv. Petra a Pavla** – rím. kat., postavený v rokoch 1998-1999
Vysvätený bol 23.októbra 1999.
- **Kríž pri kostole sv. Petra a Pavla**
- **Zvonica**

Opatreniami v oblasti starostlivosti o zeleň zachovávať charakteristické pohľady a panorámy.

Vylúčiť umiestňovanie stavieb, iných objektov, prevádzkových a technických zariadení alebo výsadbu zelene, ktoré narušia ustálené usporiadanie a pohľadové kužele k sakrálnym objektom a dominantám obce.

Zachovanie, údržba a regenerácia ďalších kultúrnych a prírodných hodnôt

Primerane uplatňovať v spoločenskej, hospodárskej a riadiacej praxi (napr. bežný každodenný život, cestovný ruch, výkon verejnej správy obce) historickú tradíciu a kultúrne dedičstvo obce.

Rešpektovať plochy záhrad a ostatných celkov verejnej a súkromnej zelene ako súčasti stabilizovaného usporiadania územia.

Vykonávať priebežnú údržbu plôch záhrad a ostatnej zelene; vykonávať odbornú starostlivosť o dreviny a ostatné prírodné prvky v území.

Požiadavky na ochranu, obnovu a prezentáciu zelene

Pri všetkých plochách zelene na verejných priestranstvách zabezpečiť pravidelnú údržbu na primeranej odbornej úrovni. Nové výsadby a akékoľvek úpravy zelene nad rámec bežnej údržby (teda všetky také, ktoré zasahujú do plošného a priestorového usporiadania územia), musia byť vykonávané koncepčne, na základe projektovej dokumentácie. V celom riešenom území sa odporúča výsadba pôvodných druhov drevín.

9. Obyvateľstvo - demografické údaje (napr. počet dotknutých obyvateľov, veková štruktúra, zdravotný stav, zamestnanosť, vzdelanie), sídla, aktivity (poľnohospodárstvo, priemysel, služby, rekreácia a cestovný ruch)

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky.

Vývoj počtu obyvateľov obce

Demografické údaje patria k základným zdrojom informácií v podmienkach a predpokladoch ďalšieho rozvoja územia. Pomáhajú pri spracovávaní územno-plánovacej dokumentácie už v jej prípravných fázach. Ich poznanie pomáha pri spracovaní urbanistickej koncepcie územia. Hlavné

stav obyvateľstva a jeho vývoj sú základnými údajmi pre optimálne dimenzovanie veľkosti jednotlivých funkčných zložiek sídla.

Kapitola je spracovaná na základe podkladov Krajskej správy Štatistického úradu Slovenskej republiky v Nitre, Vlastivedného slovníka obcí na Slovensku a online databáz Štatistického úradu Slovenskej republiky (*Datacube, Obce SR*).

Vývoj počtu obyvateľov obce

K základným rozvojovým potenciálom každej obce patrí ľudský potenciál. Demografická situácia v obci je výsledkom dlhodobého populačného a hospodárskeho vývoja. Za r. 2022 počet obyvateľov s trvalým pobytom na území obce stúpol oproti r. 2011. Počet obyvateľov v obci podľa výsledkov zo Sčítania obyvateľov, domov a bytov z roku 2022 je 713. Hustota obyvateľstva obce je 60,54 osôb na km², čo je nižšia hustota ako celoslovenský priemer 110,98 obyvateľov na km².

Tab. 19 Vývoj počtu obyvateľov obce Veľká Dolina v rokoch 2011 – 2022

Zloženie obyvateľstva												
Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Muži	343	341	344	348	343	337	344	354	357	348	363	368
Ženy	310	315	322	329	321	314	319	328	330	330	339	345
Spolu	653	656	666	677	664	651	663	682	687	678	702	713

Zdroj: Datacube, 2022

Bilancia pohybu obyvateľstva v tabuľke č.2 zahŕňa i migračné saldo, ktoré malo v rokoch 2017 a 2022 kladné hodnoty, čo nasvedčuje vyššiemu záujmu obyvateľov o bývanie na vidieku.

Z celkového počtu obyvateľov za rok 2022 je 368 mužov (51,61%) a 345 žien (48,39%). V obci je dlhodobo vyšší počet mužov ako žien, pričom najväčší rozdiel medzi počtom mužov a žien bol v roku 2011.

Tab. 20 Bilancia pohybu obyvateľstva v obci Veľká Dolina v rokoch 2011 - 2022

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Živonarodení	3	2	12	7	6	6	6	7	3	5	4	6
Zomretí	10	7	10	10	7	11	9	2	2	16	6	4
Demografické saldo	-7	-5	2	-3	-1	-5	-3	5	1	-11	-2	2
Priťahovaní	13	13	9	23	12	13	31	23	13	11	27	18
Vystaňovaní	14	5	1	9	24	21	16	9	9	9	6	9
Migračné saldo	-1	8	8	14	-12	-8	15	14	4	2	21	9
Celkový prírastok (úbytok)	-8	3	10	11	-13	-13	12	19	5	-9	19	11

Zdroj: Datacube, 2022

Prirodzený prírastok / demografické saldo (rozdiel medzi počtom živonarodených detí a zomretých osôb v obci za rok) obyvateľstva má od roku 2012 až 2017 negatívny (počet novonarodených je nižší ako počet úmrtí) kolísavý charakter.

Migračný prírastok / migračné saldo (rozdiel medzi počtom prisťahovaných a vysťahovaných v danom roku) bol v sledovaných rokoch 2012 – 2014, 2017- 2022 prevažne pozitívny (s výnimkou rokov 2011, 2015, 2016). Tento fakt je v neposlednom rade ovplyvnený výhodnou geografickou polohou obce a dostupnosťou miest Vráble a Nitra, Šaľa. Do Veľkej Doliny sa zvýšil počet prisťahovaných najmä v rokoch 2018, čo je spôsobené najmä zvýšeným záujmom obyvateľov o bývanie na vidieku v dôsledku výhodnejšej ceny pozemkov. Migračný prírastok je zväčša pozitívny, z čoho však pre obec vyplýva aj viacero povinností a nových úloh v oblasti zabezpečenia vybavenosti a dostupnosti služieb pre všetkých obyvateľov, celkového zatraktívnenia obce skvalitňovaním životného prostredia, ponukou voľnočasových aktivít, služieb komerčného charakteru a pod.

Celkový prírastok (súčet demografického a migračného salda) v obci Veľká Dolina vykazuje nerovnomerný trend. K väčším prírastkom došlo v rokoch 2018a 2021, kedy prírastok obyvateľov dosiahol hodnoty v intervale od 20 obyvateľov. Najvyšší úbytok bol v roku 2015- 2016 - až 13 osôb. Treba upozorniť na stále negatívny prirodzený prírastok, ktorý je výrazne ovplyvnený vekovým zložením obyvateľstva (trend starnutia obyvateľstva).

Tab. 21 Veková štruktúra obyvateľstva obce Veľká Dolina v rokoch 2011 - 2022

Rok	Počet obyv.	v tom vo veku						Priemerný vek	Index starnutia	Index ekonomickeho zaťaženia
		predprod	produkt.	poprod.	predprod.	produkt.	poprod.			
		absolútne			v %					
2011	653	96	466	91	14,7	71,36	13,94	40,53	94,79	40,13
2012	656	90	469	97	13,72	71,49	14,79	40,81	107,78	39,87
2013	666	96	471	99	14,41	70,72	14,86	40,63	103,13	41,4
2014	677	99	474	104	14,62	70,01	15,36	40,29	105,05	42,83
2015	664	93	465	106	14,01	70,03	15,96	41,25	113,98	42,8
2016	651	94	448	109	14,44	68,82	16,74	41,3	115,96	45,31
2017	663	101	453	109	15,23	68,33	16,44	40,8	107,92	46,36
2018	682	113	470	113	16,57	68,86	16,57	41	100,	49,56
2019	687	110	456	121	16,01	66,38	17,61	41,53	110	50,66
2020	678	105	456	117	15,49	67,26	17,26	41,42	111,43	48,68
2021	702	107	470	125	15,24	66,95	17,81	41,38	116,82	49,36
2022	713	107	476	130	15,01	66,76	18,23	42	121,5	49,79

Zdroj: Datacube, 2022

Index starnutia (*Sauvyho index*) vyjadruje počet osôb v poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov). V súčasnosti sa na Slovensku celkovo prejavuje trend starnutia obyvateľstva. Tomuto problému je potrebné venovať pozornosť, prejavuje sa následne aj v negatívnom prirodzenom prírastku. Z vývojových trendov vyplýva, že index starnutia a celkovú vekovú štruktúru je možné meniť jedine zvýšením prirodzeného prírastku a imigráciou. V obci Veľká Dolina sledujeme od roku 2011 zvýšený nárast indexu starnutia. Celkovo možno zhrnúť, že z dlhodobého hľadiska dochádza k neustálemu starnutiu obyvateľstva. Produktívne obyvateľstvo, ktoré vytvára hodnoty pre pred- a poproduktívne obyvateľstvo, tvorí v roku 2022 zhruba 66,76% z celkového počtu obyvateľov, čo je mierne nad úrovňou priemeru SR (66,55 %). Avšak z dlhodobého hľadiska, kde v roku 2011 dosahoval hodnotu 71,36%, má klesajúci charakter.

Index ekonomického zaťaženia, ktorý vyjadruje počet osôb v predproduktívnom veku (0-14 rokov) a poproduktívnom veku (65+ rokov) pripadajúci na 100 osôb v produktívnom veku (15 – 64 rokov), dlhodobo rastie. Čiže celková veková štruktúra aj trend jej vývoja v obci Veľká Dolina je nepriaznivý - z dlhodobého hľadiska možno očakávať zvyšovanie zaťaženia produktívneho obyvateľstva v dôsledku rastu počtu obyvateľstva v poproduktívnom veku.

Tab. 22 Veková štruktúra obyvateľstva obce Veľká Dolina v roku 2022

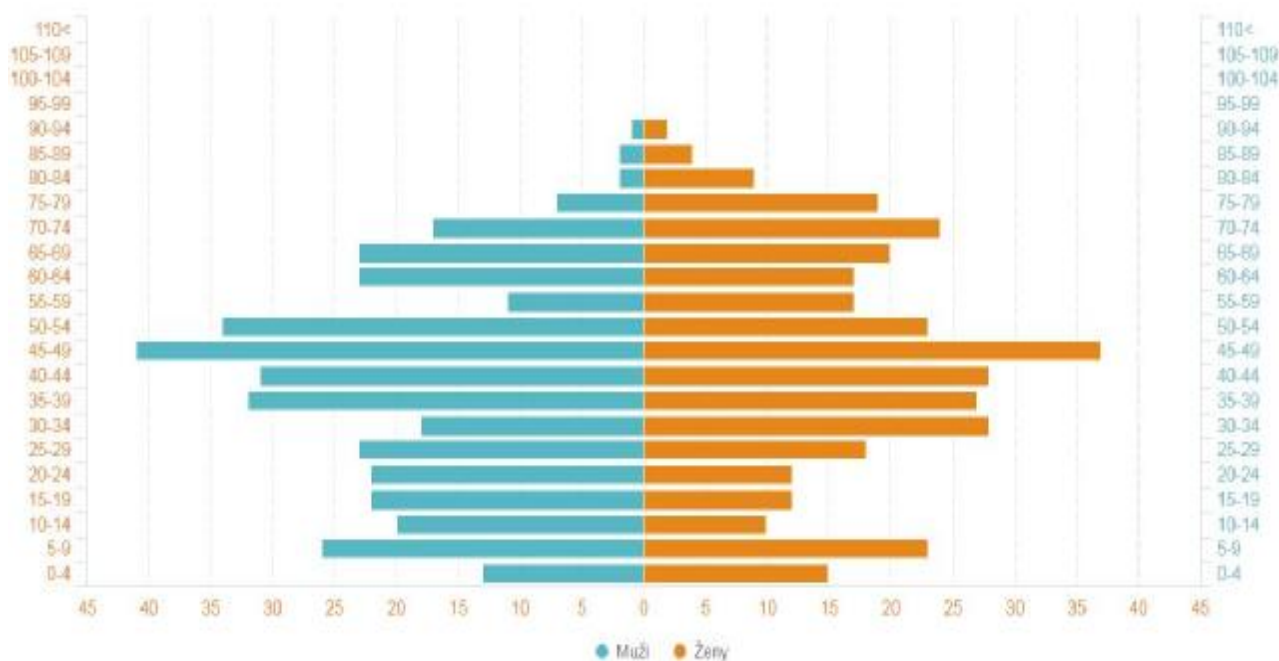
Vek	Muži	Ženy	Spolu
0 - 4	13	15	28
5 - 9	26	23	49
10 - 14	20	10	30
15 - 19	22	12	34
20 - 24	22	12	34
25 - 29	23	18	41
30 - 34	18	28	46
35 - 39	32	27	59
40 - 44	31	28	59
45 - 49	41	37	78
50 - 54	34	23	57
55 - 59	11	17	28
60 - 64	23	17	40
65 - 69	23	20	43
70 - 74	17	24	41
75 - 79	7	19	26
80 - 84	2	9	11
85 - 89	2	4	6
90 - 94	1	2	3
95 - 99	0	0	0
100 +	0	0	0
spolu	368	345	713

Zdroj: Datacube, 2022

Na znázornenom grafe možno badať mierny pokles mladších ročníkov tvoriacich predproduktívnu zložku obyvateľstva v prospech nárastu produktívnej a poklesu poproduktívnej zložky. V rámci predproduktívnej zložky obyvateľstva (0 - 14 rokov), v zastúpení mužského pohlavia je najpočetnejšou zložkou veková kategória: 0 - 4 (13 osôb), takisto aj v prípade žien je to veková kategória 0 - 4 (15 osôb).

V rámci produktívnej zložky obyvateľstva (15 - 64 rokov) je v prípade mužského pohlavia najpočetnejšou zložkou veková kategória 35 - 39 (32 osôb) a v prípade žien je najpočetnejšou vekovou kategóriou rozmedzie veku 35 - 39 (27 osôb). V prípade poproduktívnej zložky obyvateľstva je to u oboch pohlaví zhodná veková kategória: 60 - 64 (23 osôb u mužov a 17 osôb u žien).

Populačná pyramída obce Veľká Dolina

Zdroj: Datacube, 2022

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva

Vo vzdelanostnej štruktúre obyvateľstva v obci Veľká Dolina majú najvyšší podiel občania so stredným odborným učňovským vzdelaním bez maturity (27,53 %) a s úplným stredným vzdelaním s maturitou (22,25%). Základné vzdelanie má 16,98 % obyvateľov. Ďalej nasledujú obyvatelia s vysokoškolským vzdelaním, ktorých podiel je 14,2%, Bez školského vzdelania - zahŕňa hlavne deti bez ukončenej školskej dochádzky vo veku 0-14 rokov je 10,98%. Najnižší podiel so zisteným vzdelaním pripadá na občanov s vyšším odborným vzdelaním (3,95%). U 3,95 % obyvateľov obce nebolo zistené vzdelanie.

Prieskum bral do úvahy všetkých obyvateľov obce, teda aj deti s povinnou školskou dochádzkou, navštevujúcich MŠ a ZŠ, čo mohlo spôsobiť určité skreslenie výsledkov.

Úroveň vzdelania v súčasnosti je jedným z najdôležitejších predpokladov pre uplatnenie sa na trhu práce a predstavuje základný kameň smerom k budovaniu vedomostnej ekonomiky.

Tab. 23 Obyvateľstvo obce Veľká Dolina podľa stupňa najvyššieho dosiahnutého vzdelania

Najvyššie dosiahnuté vzdelanie	Počet	%
Základné	116	16,98
Stredné odborné učňovské (bez maturity)	188	27,53
Úplné stredné (s maturitou)	152	22,25
Vyššie odborné vzdelanie	27	3,95
Vysokoškolské	97	14,2
Bez vzdelania (osoby 0-14 rokov)	75	10,98
Bez vzdelania (osoby od 15 rokov a viac)	1	0,15
Nezistené	27	3,95
Spolu	683	100

Zdroj: SODB, 2021

Vzdelanostná štruktúra obyvateľstva obce Veľká Dolina podľa typu vzdelania

Zdroj: SODB, 2021

Náboženské vyznanie obyvateľov v obci

Z hľadiska vierovyznania v obci Veľká Dolina dominovali v roku 2021 (posledné sčítanie obyvateľstva) občania rímskokatolíckeho vierovyznania. Ich zastúpenie je na úrovni 55,2%. Nasledujú obyvatelia bez náboženského vyznania 36,02% a obyvatelia ostatných náboženských vyznaní 6,0%. Nasleduje Evanjelická cirkev augsburského vyznania 1,76 %. Gréckokatolícka cirkev na Slovensku má v obci zastúpenie 1,02%.

Tab. 24 Obyvateľstvo obce Veľká Dolina podľa náboženského vyznania

Náboženské vzdelanie	Počet	%
Rímskokatolícka cirkev	377	55,2
Gréckokatolícka cirkev	7	1,02
Evanjelická cirkev augsburského vyznania	12	1,76
Reformovaná kresťanská cirkev	0	0
Nábož. spoločnosť Jehovovi svedkovia	0	0
Bez vyznania	246	36,02
Nezistené	41	6
Spolu	683	100

Zdroj: SODB, 2021

Národnostné zloženie obyvateľstva

Z hľadiska národnostnej štruktúry sa väčšina obyvateľov hlási k slovenskej národnosti – 94,29 %. Nasleduje národnosť česká s 0,29 %, maďarská, poľská, vietnamská zhodne po 0,15%. Pri 4,98% nebola zistená národnosť.

Tab. 25 Obyvateľstvo obce Veľká Dolina podľa národnosti

Národnosť	Počet	%
Slovenská	644	94,29
Maďarská	1	0,15
Česká	2	0,29
Poľská	1	0,15
Vietnamská	1	0,15
Nezistená	34	4,98
Spolu	683	100

Zdroj: SODB, 2021

Bývanie – zhodnotenie súčasného stavu a trendy rozvoja

V obci tvorí prevažnú časť sídelnej štruktúry individuálna bytová výstavba (IBV). Rodinné domy sú jedno až dvojpodlažné, niektoré sú aj trojpodlažné (obytné podkrovia).

Podľa posledného sčítania obyvateľov, domov a bytov v r. 2021 tvorí v obci Veľká Dolina domový fond 261 budov, z toho výraznú väčšinu tvoria rodinné domy – 242, čo predstavuje 92,7 %. Nasleduje 6 bytových domov.

Spolu to predstavuje 289 bytov. Najväčší podiel v štruktúre bytového fondu tvoria byty v rodinných domoch 242 v bytových domoch je to 34 bytov a v obecných bytoch je to 14 bytov. Zdravotný stav domov je pestrý, zastúpené sú všetky bonitné skupiny.

Vybavenosť domov a bytov poukazuje na rôznu životnú úroveň obyvateľov obce. Sleduje sa viacerými ukazovateľmi ako napr. vybavenosťou bytov ústredným kúrením, zásobovaním vodou, podľa celkovej podlahovej plochy bytu, pripojenosťou na internetovú sieť. Z posledného

SODB 2021: až 235 domov je napojených na vodovodnú prípojku z verejnej siete. Približne 206 domov je napojených na plynovú prípojku. V obci nie je vybudovaná kanalizácia.

Úlohou ÚPN obce bude regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania. Existencia príležitostí na bývanie, stav domového a bytového fondu sú určujúce faktory, ovplyvňujúce ďalší rozvoj obce a naplňajúce jej obytnú funkciu.

Obec Veľká Dolina počíta s nárastom počtu obyvateľov a tým aj so zabezpečením stavebných pozemkov pre bytovú výstavbu individuálnu a hromadnú (nájomné byty).

Najväčšia časť práceschopného obyvateľstva odchádza za prácou do okresných miest Nitra, Nové Zámky, Šaľa. či okolitých miest ako Vráble, Šurany. Podpora IBV a HBV môže povzbudiť populačný rast, priviesť nových obyvateľov a vytvoriť predpoklady pre celkový rozvoj obce.

Domový a bytový fond

Z hľadiska bytového fondu je zjavné, že prevažná časť bytového fondu je tvorená samostatne stojacimi rodinnými domami s funkciou trvalého bývania.

Okrem trvale obývaných objektov sa v obci vyskytujú aj rekreačné a sezónne obývané domy. Nový územný plán do budúcnosti regulačne usmerňuje výšku stavieb určených na bývanie. Výška zástavby je závislá od polohy v organizme sídla. Objekty neobmedziť tvarovo, pretože aj dlhé pôdorysy sú pre vidiecke osídlenie prirodzené a vhodné. Dôležitým regulatívom je stavebná čiara. V štandardných podmienkach požadovať rešpektovanie stavebnej čiary, ktorá je požadovaná vo vzdialenosti 6m od majetkoprávnej hranice pozemku zo strany ulice. Rešpektovať povolenú maximálnu výšku stavieb v jednotlivých územno - priestorových celkoch a koeficient zastavania pozemku/regulačného celku.

Pri novej výstavbe a stavebných intervenciách rešpektovať ochranné pásma všetkých druhov. Pozitívny vývoj migračného salda v konečnom dôsledku ovplyvňuje aj hodnoty celkového prírastku obyvateľov v obci. Tento ukazovateľ dosahuje kladné hodnoty, preto je potrebné aby na túto skutočnosť prihliadal aj ÚPN obce a riešil kvantitatívny a kvalitatívny rozvoj bývania.

Základné rozvojové ciele

Obec má typický vidiecky charakter s členitou uličnou sieťou. Dlhodobo pretrváva záujem o všetky formy bývania predovšetkým však o IBV.

Pri ďalšom vývoji a rozvoji obce pôjde predovšetkým o vytvorenie územno-priestorových podmienok pre realizáciu individuálnych foriem bývania:

- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastné bývanie,
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby,
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí.

Návrh regulačne usmerňuje výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň bývania.

Podrobná regulácia funkčných plôch bývania je obsahom grafickej prílohy –
/ výkresy č.5 a č.6 .

Bytový fond - návrh

- už v stavebnom konaní eliminovať nežiaduce, prevažne nepôvodné implantované cudzie exotické architektonické formy objektov a výstrednú farebnosť fasád.

Základné členenie rozvojových plôch bývania je nasledovné:

- rozvoj IBV na vnútorných a vonkajších rozvojových lokalitách;
- rozvoj HBV na vnútorných a vonkajších rozvojových lokalitách;

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre:

- 350 nových rodinných domov (RD v rámci IBV), služby , drobné prevádzky a v oblasti bývania;
- 40 nových BJ (v rámci HBV);

Skutočná potreba pozemkov pre výstavbu RD a polyfunkčných obytných domov bude závislá od ekonomických možností a schopností obyvateľstva. ÚPN predkladá celkový návrh potenciálnych možností územia pre zámer bývania.

V prvom rade je potrebné využiť stavebné medzery- prieluky a vnútornú priestorovú rezervu sídla, ak je vyčerpaná je možné využiť aj rezervy za súčasnou hranicou zastavaného územia (k1.1.1990).

Výškové zónovanie zástavby je obsahom výkresu organizácie a regulácie územia.

Je potrebné iniciovať rekonštrukčný proces jestvujúcej štruktúry rodinných domov. Nepodporovať umiestňovanie mobilných domov a karavanov ako spôsob riešenia bytovej otázky, alebo ako formu rekreácie v zastavanom území obce. Vhodné je zachovávať tradičnú parceláciu, ktorá zabezpečuje kompaktnosť zástavby.

Stavby na území s trvalo zvýšenou aktivitou podzemných vôd požadujeme osádzať s úrovňou suterénu min. 0,5 m nad rastlým terénom, bez budovania pivničných priestorov. Spevnené vjazdy do dvorov rodinných domov, nachádzajúce sa na verejnom priestore, nerealizovať širšie ako je vstupná brána do dvora slúžiaca na vjazd tak, aby nedošlo k zastavaniu verejnej, sprievodnej ,uličnej zelene. Zvyšná plocha musí zostať vzhľadom na retenčnú schopnosť pôd pokrytá vegetáciou.

- V záujme ochrany, podpory a rozvoja verejného zdravia, vzhľadom na skutočnosť, že ÚPC o a ÚPC P, v lokalite Bačala sa nachádza v území so stredným radónovým rizikom, je potrebné pri novej výstavbe, ale aj pri rekonštrukciách objektov pri povoľovacom procese, vyžadovať návrh a realizáciu protiradónovej ochrany budov. V súlade s Vyhláškou MZ SR č. 98/2018 Z. z. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a vyhlášky MZ SR č. 98/2018 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o obmedzovaní ožiarovania pracovníkov a obyvateľov z prírodných zdrojov ionizujúceho žiarenia. Realizácia radónovej ochrany objektov podľa Vyhl. MZ SR č. 406/2002 Z. z. Presná poloha plôch radónového rizika vid'. výkres č.4.

Súčasťou vidieckeho bývania je aj chov domácich , hospodárskych zvierat a drobných v rozsahu samozásobovania obyvateľstva , ktorý je limitovaný max.1VDJ /domácnosť-chovateľský subjekt.

V zástavbe medzi rodinnými domami nepovoľovať prevádzky priemyselného a poľnohospodárskeho charakteru, ktoré sú v rozpore s funkciou bývania.

Oplotenie pozemku z uličnej čiary

- V uličnej čiare zástavby oplotenie rodinného domu nesmie presiahnuť maximálnu výšku 1,80 m. od príľahlej komunikácie.
 - V uličnej čiare môže oplotenie pozostávať z betónového múrika, ktorého výška môže dosiahnuť maximálne 0,90 m. 1,0m od príľahlej komunikácie. Zvyšok oplotenia z uličnej čiary môže dosiahnuť zvyšnú výšku do 1,80 m. od príľahlej komunikácie. Táto časť musí byť zhotovená z priehľadného materiálu (pletivo, latky, kovová konštrukcia a pod.)
 - Ak tvoria oplotenie murované stĺpiky, ich maximálna výška nesmie presiahnuť výšku 1,80 m. s max. šírkou 1,0 m
 - Odporúča sa kombinácia živého vegetačného oplotenia alebo realizácia čisto vegetačného oplotenia.
 - Oplotenie musí byť v súlade s charakterom existujúceho okolitého oplotenia.
 - Za oplotením sa doporučuje výsadba vysokých stálozelených porastov pre vytvorenie optickej bariéry a izolačnej bariéry pre elimináciu vplyvov hluku a zachytávanie prachu z uličného priestoru.
 - Realizácia pevného betónového nepriehľadného oplotenia sa povoľuje do výšky 1,4m od príľahlej komunikácie.
 - Oplotenie nesmie zasahovať do rozhládového poľa pripojenia stavby na cestu.
 - Oplotenie nesmie ohrozovať bezpečnosť účastníkov cestnej premávky a iných osôb.
- Pri pozemkoch, ktorých hranica pozemku je výškovo pod úrovňou príľahlej komunikácie sa výška budovania oplotenia môže posudzovať individuálne.
- Pri pozemkoch, ktorých hranica pozemku je výškovo nad úrovňou príľahlej komunikácie sa výška budovania oplotenia určuje vzhľadom k rastlému terénu od ulice.

Vnútrotné oplotenie pozemku - medzi susednými pozemkami

- Maximálna výška vnútrotného oplotenia medzi susediacimi pozemkami nesmie presiahnuť 1,8 m. vzhľadom k rastlému terénu.
- Oplotenie môže byť zhotovené z transparentných materiálov – pletiva, alebo v kombinácii so živým plotom zo stálo zelených porastov.
- Plné oplotenie je možné realizovať len v dĺžke maximálne 30% z dĺžky pozemku. do max. výšky 1,8m. vzhľadom k rastlému terénu
- V prípade plného oplotenia vyžadovať písomný súhlas vlastníka susediaceho pozemku.
- Betónový základ vyšší ako 1,0 m vzhľadom k rastlému terénu sa považuje za oporný múr a podlieha stavebnému povoleniu.

Tieto regulačné opatrenia sa vzťahujú na všetky územnopriestorové celky. podporovať oplotenie priehľadné pletivové, alebo oplotenie živým plotom resp. ich vzájomnú kombináciu. Toto regulačné opatrenie sa vzťahuje na všetky územnopriestorové celky; v prípade realizácie výsadby drevín (najmä stromov) v okolí stavieb, s ohľadom na možný výskyt nepredvídateľných živelných udalostí, vysádzať stromy v dostatočnej vzdialenosti od stavieb rodinných domov a taktiež v dostatočnej vzdialenosti od susedných pozemkov (oplotenia, budov), aby sa dreviny (stromy, kroviny) v zmysle § 127 zákona č. 40/1964 Zb. (občiansky zákonník) nestali príčinou susedských sporov. Pri výsadbe drevín dodržať ochranné pásma inžinierskych sietí;

Zachovanie, údržba a regenerácia výškového a priestorového usporiadania objektov

- pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe uprednostniť pôvodný typ strešnej konštrukcie - sedlová strecha a farebnosť novej krytiny prispôbiť farebnosti pôvodným krytinám z pálenej hliny;
- pri rekonštrukčnom procese jestvujúcich stavieb a pri novej výstavbe prispôbiť farebnosť nových fasád od bielej po zemité farby. Nepovoľovať fasády krikľavých farieb;
- pri novej výstavbe v intraviláne obce možnosť stavať iba typické stavby pre naše územie, vylúčiť stavby dreveníc (zrubov), umiestňovanie mobilných domov-mobilónov a cudzích exotických architektonických vzorov;
- preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné;
- minimálna výmera stavebného pozemku pre samostatne stojaci rodinný dom je 600 m², v stiesnených podmienkach 500m²;
- minimálna výmera stavebného pozemku pre kompaktné formy IBV –radová zástavba je 400 m²;
- stavebná čiara je 6 m od uličnej čiar;
- garážovanie vozidiel na pozemkoch rodinných domov (min. 2 parkovacie miesta / jeden stavebný pozemok)

Hlavné ciele riešenia:

1. Rozvoj bývania a bytovej výstavby orientovať prioritne do území, ktoré tvoria vnútorné rozvojové rezervy a k ďalším lokalitám pristupovať až po ich vyčerpaní.
2. Návrh obytných objektov orientovať výlučne do lokalít, ktoré splňajú súčasné hygienické požiadavky a ktoré nebudú ovplyvnené hlukom, prachom, pachom a vibráciami.

Hospodárska základňa

Základným cieľom v celkovom vývoji obyvateľstva obce je vytváranie podmienok pre priaznivý demografický vývoj a ďalší postupný nárast a kvalitu štruktúry zástavby obce.

V celkovom vývoji počtu obyvateľov obce uvažovať s nárastom tak, aby sídelná veľkosť obce bola v horizonte návrhového obdobia vo veľkostnej kategórii, ktorá umožní riešiť komplexnej kvalitej občianskej vybavenosti tak, aby bol v obci zabezpečený komfortný život vidieckeho sídla bez dennej potreby dochádzania za vybavenosťou do miest.

Vzhľadom na pretrvávajúci trend migrácie obyvateľstva z miest do obcí sa v závere výhľadového obdobia počíta s optimistickou alternatívou, teda s nárastom počtu obyvateľov. Nárast obyvateľstva obce je možné dosiahnuť ťažiskovo zo zdrojov z dosťahovania obyvateľov do obce, a to v rámci vnútroregionálnej migrácie predovšetkým z mestských centier /Nitra, Šaľa, Nové Zámky, Šurany, Vráble/ za zdrojom práce, resp. kvalitným vidieckym bývaním.

Vývoj počtu obyvateľov je ovplyvnený reprodukciou obyvateľstva i možnosťami a rozsahom novej bytovej výstavby. Späťne možnosti bytovej výstavby pozitívne ovplyvnia migráciu obyvateľstva. Tým, že v mestách dochádza k stagnácii bytovej výstavby, dochádza v obciach postupným zabezpečovaním vhodných plôch k stabilizácii vidieckeho obyvateľstva.

Nakoľko pri trvalej migrácii prevládajú mladšie vekové kategórie obyvateľstva, (do 40 rokov), dosídľovanie môže mať priaznivý vplyv na demografický vývoj a vekové zloženie obyvateľstva obce v budúcnosti.

Vytváranie podmienok pre rozvoj hospodárskych aktivít obce a pre tvorbu nových pracovných príležitostí a rozvoj zamestnanosti na území obce je jedným zo základných cieľov rozvoja.

V súvislosti s úvahami o dosídľovaní obyvateľov do obce z mestských centier, resp. iných regiónov Slovenska, je potrebné zohľadniť skutočnosť sociálnej a ekonomickej štrukturalizácie obyvateľstva, diferenciaciu ekonomických či záujmových vzťahov.

Pri rozvoji a profilovaní hospodárskych činností vytvárať územné podmienky pre rozvoj podnikateľských aktivít výrobného charakteru na báze remeselnej výroby, pri využití miestnych špecifických územno-technických daností.

Vývoj zamestnanosti v zariadeniach verejných služieb bude v obci podmienený predovšetkým demografickým rastom a štruktúrou obyvateľstva.

Pri lokalizácii aktivít výrobného charakteru je potrebné ťažiskovo využívať jestvujúce areály formou intenzifikácie ich územia a efektívnym využitím jestvujúceho objektového fondu.

Základné rozvojové ciele

Pri rozvoji obce je jednou z úloh vytvorenie územných podmienok bytovej výstavby:

- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v rodinnej zástavbe vidieckeho sídla - IBV;
- v návrhovom období vytvoriť podmienky pre realizáciu nových bytov v hromadnej bytovej zástavbe – HBV;
- pre potreby, ktoré treba očakávať v súvislosti s tvorbou nových domácností a mladých rodín, ktoré budú mať ambície na vlastný byt;
- pre požiadavky bývajúcich občanov na zmenu kvalitatívneho resp. veľkostného štandardu bytov, ktoré môžu byť riešené tak prestavbou jestvujúceho objektového fondu, ako aj formou novej výstavby;
- ako ponuku pre výstavbu rodinných domov pre obyvateľov zo širšieho územia regiónu, ktorí majú (resp. budú mať ponuku) v obci nové pracovné podmienky, resp. majú ambície bývať vo vidieckom prostredí;
- požiadavky /resp. trend/ obyvateľov z okresného mesta Nitra, Šaľa, Nové Zámky a širšieho okolia, na kúpu stavebných pozemkov v obci Veľká Dolina;
- územia vhodné na rozvoj športu, rekreácie a agroturistiky sú riešené vo vhodných polohách so zvážením primeranej urbanizácie.

V sumáre možno konštatovať, že nový územný plán pripravil v rámci rozvoja bytovej výstavby predpoklady a dostatočné možnosti realizácie pre:

- 350 nových rodinných domov (RD v rámci IBV), služby, drobné prevádzky a v oblasti bývania;
- 40 nových BJ (v rámci HBV);

Úlohou ÚPN obce je regulačne usmerniť výstavbu nových objektov, rekonštrukcie a prestavby jestvujúcich tak, aby sa zlepšil architektonicko-urbanistický obraz obce a zvýšila sa aj kvalita výstavby a jej výtvarno-kompozičný charakter a úroveň trvalého a rekreačného bývania.

V návrhovej časti sú zhodnotené vnútorné rezervy a priestorový potenciál pre rozvoj bývania. Výkres č.5a, č.5b, č.6a, č.6b.

Návrhované ciele riešenia:

1. Využitie polohového faktora obce, ktorá leží v blízkosti miest Nitra a Šaľa, s naznačujúcimi predpokladmi poskytovania možností pre „bývanie v pokojnom prostredí“ a služieb v primeranej dostupnosti k mestu.
2. Zhodnotenie potenciálnych možností pre rozvoj obytnej funkcie.
3. Zhodnotiť vnútorné rezervy – disponibilný bytový fond pre prestavbu a rekonštrukciu.
4. Dobudovanie zariadení občianskej vybavenosti hlavne v oblasti služieb, obchodu, športu, školstva a kultúry.
5. Dobudovanie dopravnej a technickej infraštruktúry (kanalizačná sieť, vodovodná sieť, systém odpadového hospodárstva) ako nevyhnutného predpokladu pre ďalší rozvoj obce.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Občianska vybavenosť je v obci zastúpená komerčnou OV: zariadenia a plochy maloobchodu, drobných služieb a verejnou vybavenosťou: materská škola, administratíva. Úroveň vybavenosti obce závisí od ľudských zdrojov, tradícií, podmienok, kúpnej sily, potrieb príslušného obecného spoločenstva a špecifických daností okolitého mikropriestoru.

Rozvoj občianskej vybavenosti

Návrh rieši optimálnu štruktúru kompletovania základnej občianskej vybavenosti podľa urbanistických štandardov, aby zodpovedala stanovenej funkčnosti sídla, výhľadovému počtu obyvateľov a aj sledovanému rozvoju obce k návrhovému obdobiu.

Návrhom vybavenosti zabezpečiť podmienky pre komfortný život obyvateľov obce, bez vynútenej potreby dochádzania za potrebnou základnou občianskou vybavenosťou do okolitých sídiel.

Ťažisko občianskej vybavenosti maloobchodnej siete a služieb a centrálnej administratívy umiestniť v centrálnom/hlavnom/ referenčnom uzle.

Tu lokalizovať funkčné plochy a objekty občianskej vybavenosti obce – malé obchodíky, služby, stravovacie zariadenia, občerstvenie, a pod. Preferovať v lokalitách určených pre občiansku vybavenosť spojenie obytnej funkcie a občianskej vybavenosti a integráciou znížiť tak nároky na novovytvárané veľké plochy pre bývanie všade tam, kde je to možné.

Školstvo a výchova

Predškolské zariadenia

Výchovu a vzdelávanie pre najmenšie deti v obci zabezpečuje Materská škola, ktorá poskytuje celodennú výchovu a vzdelávanie deťom od dvoch do šesť rokov a deťom s odloženou povinnou školskou dochádzkou.

Materská škola je materskou školou rodinného typu, je zameraná na rozvíjanie spolupráce s rodinou a smeruje k všestrannému rozvoju osobnosti dieťaťa. Deti sú vychovávané prostredníctvom zdravého životného štýlu k zodpovednejším vzťahom k ochrane zdravia.

Materská škola po celý rok spolupracuje s DHZ Mojmirovce, OcÚ Veľká Dolina, MŠ Poľný Kesov a ZŠ Mojmirovce.

Školské zariadenia

V obci sa základná škola nenachádza. Deti dochádzajú za výučbou a vzdelaním do okolitých obcí alebo do krajského mesta Nitra. Stredné školy všeobecné - gymnáziá, ekonomické a stredné odborné školy navštevujú deti v okresnom meste Nitra, alebo v okresnom meste Šaľa. V súvislosti s nárastom počtu obyvateľov ÚPN vytvára podmienky pre rozšírenie materskej školy resp. lokalizáciu ďalšej škôlky v hlavnom referenčnom uzle a v ÚPC- D.

Kultúra a osveťa

Vedľa Obecného úradu Veľká Dolina sa nachádza sála kultúrneho domu. Slúži na kultúrne akcie usporadúvané obcou a na prenájom pre iné subjekty k usporiadaniu jednorazových kultúrno-spoločenských akcií.

Využitie kultúrneho domu umožňuje organizovanie kultúrnospoločenských podujatí prezentujúcich miestnych tradícií a zvykov miestnych obyvateľov, ako aj rôzne školské podujatia, divadelné predstavenia, príležitostné oslavy, koncerty a diskotéky pre mládež. V kultúrnom dome sa aktivizujú a svoju bohatú činnosť vykonávajú spolky a aj krúžky.

Pri podpore rozvoja cestovného ruchu rekreácie a turizmu je nutné uvažovať aj s vytvorením podmienok pre budovanie klubových priestorov, ktoré môžu tvoriť súčasť rôznych zariadení spojených so službami v tejto oblasti.

Verejná knižnica

Obecná knižnica je verejná knižnica, ktorá poskytuje služby širokej verejnosti. Jej hlavnou úlohou bolo: utvárať a sprístupňovať univerzálny knižničný fond, poskytovať základné knižnično-informačné služby. Zariadenia kultúry slúžia na pravidelné usporadúvanie už tradičných kultúrnych a spoločenských podujatí, ktoré prispievajú k rozvoju spoločenského a kultúrneho života občanov obce. Pre ďalšie návrhové obdobie bude cieľom vytvárať podmienky pre aktivizáciu spoločenského života občanov rôznych vekových kategórií a záujmových skupín v obci, podmienky pre obnovu a rozvíjania ľudových tradícií s ich prezentáciou.

K tomu je potrebné zabezpečiť prevádzkové skvalitnenie existujúcich a tvorbu nových zariadení pre kultúrno-spoločenskú činnosť, podmienok pre rozvoj rôznych aktivít a atraktívnych programov. V obci Veľká Dolina pôsobia občianske združenia, ktoré sa aktívne podieľajú na spoločenských a kultúrnych akciách počas celého roka.

- ZO Jednota Dôchodcov Slovenska
- ZO Zdravotne Postihnutých
- Poľovnícke Združenie
- TJ Družstevník
- Občianske združenie Equifarm Ranč
- Rodinná farma ANUBISFARM

(Zdroj: PHSR VD 2015 - 2023)

Všetky majú právnu formu občianskeho združenia.

V riešení ÚPN budú určené konkrétne regulatívy na revitalizáciu, zachovanie, obnovu a sprístupnenie ďalších kultúrno-historických objektov v obci.

Návrh ÚPN počíta s vybudovaním amfiteátra pri obecnom úrade, s hľadiskom, javiskom a jeho zázemím.

Šport a telesná výchova

Zo zariadení telovýchovy sa v obci nachádzajú športový areál (futbalové ihrisko), tenisový kurt, multifunkčné ihrisko a detské ihrisko.

Rozvoj ďalších telovýchovných a športových zariadení sa navrhuje smerovať k príprave územia pre viacúčelové komplexné zariadenie na úrovni vyššej vybavenosti, ako viacúčelové zariadenie pre športové i kultúrno-rekreačné zariadenia. Ďalší rozvoj športovo-rekreačného vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie - budovanie a údržba turistických chodníkov, cykloturistických trás nadväzujúcich na regionálne cyklotrasy. Obec má v návrhovom období záujem vybudovať plochy pre dosťový šport. a rozšíriť exteriérové detské ihrisko o nové atrakcie.

Zdravotníctvo

Lekárske služby sú zabezpečené pre občanov v susednej obci Mojmírovce, kde sa nachádza zdravotné stredisko, v ktorom ordinuje všeobecný lekár, pediater a stomatológ. Vyššie špecializované lekárske zariadenia sa nachádzajú v okresnom meste Nitra.

Cieľom návrhu ÚPN je vytvárať podmienky pre zabezpečenie kvalitného komplexného poskytovania primárnej zdravotnej starostlivosti v dobrých prevádzkových podmienkach pre všetky skupiny obyvateľov. Taktiež vytvoriť územnotechnické predpoklady pre lokalizáciu vlastného centrálného zdravotníckeho zariadenia s lekárňou, ambulanciou všeobecného, detského a zubného lekára a zároveň vytvárať predpoklady pre budovanie a lokalizáciu ambulancii na báze IBV a v disponibilných objektoch.

Sociálna starostlivosť

Sociálne služby sa poskytujú v zariadeniach sociálnych služieb, ktorých zriaďovateľmi je obec, fyzické a právnické osoby, a ostatné orgány miestnej štátnej správy a samosprávy. Tie poskytujú sociálne služby v zmysle zákona NR SR č. 448/2008 o sociálnych službách z. z. v znení neskorších predpisov.

V obci sa žiadne zariadenia sociálnej starostlivosti nenachádzajú.

§ V rámci navrhovaného zariadenia sa odporúča vytvoriť kapacitné podmienky pre klubovú a záujmovú činnosť obyvateľov v poproduktívnom veku.

§ Pre podporu sociálne slabších rodín, prípadne začínajúcich rodín sa navrhuje realizácia sociálneho bývania využitím neobývaných individuálnych obytných objektov alebo v rámci zóny bytovej výstavby v jadre obce.

§ V širšom centre obce vytvoriť územno-technické predpoklady pre lokalizáciu komplexného seniorského centra s malometrážnym bývaním, spoločenskou časťou so stravovaním, lekárskou a opatrovateľskou starostlivosťou, športovou časťou a regeneráciou, s tým, že tieto služby by boli aj pre ďalších dôchodcov obce - denné stravovanie dôchodcov, donáška stravy do bytov, pranie, regenerácia a pod.

Komerčná vybavenosť

Maloobchodná sieť a služby

V obci sa nachádzajú potraviny, obchod so zmiešaným tovarom a pohostinstvo

V ÚPN je navrhované skvalitnenie súčasného obchodného vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na požadovanú veľkostnú úroveň.

Na rozvoj služieb, ktorý je podmienený najmä dopytom, bude mať vplyv spoločenský tlak obyvateľov a vývoj rastu obyvateľstva a jeho demografickej štruktúry. Výrazným rozvojovým stimulom bude sledovaný koncepcný cieľ vytvoriť ponuku kvalitnej vybavenosti v obci.

Verejné stravovanie

V súčasnosti sa v obci verejné stravovacie zariadenia nenachádzajú

Vzhľadom na rekreačný potenciál obce a jej atraktívnu polohu na sieť cyklotrás je stav stravovacích zariadení v súčasnosti nepostačujúci.

Vzhľadom na súčasný deficit sa navrhuje skvalitnenie súčasného stravovacieho vybavenia obce a program jeho kompletovania podľa urbanistických štandardov na veľkostnú úroveň a plánovaný rozvoj sídla. Obec nemá vybudované stravovacie zariadenia, ktoré by slúžili širokej verejnosti. Na občerstvenie je k dispozícii v obci miestne pohostinstvo.

V návrhovom období je vhodné v oblasti hlavného referenčného uzla realizovať

stravovacie - reštauračné zariadenia so zreteľom pokryť dopyt obyvateľstva a tiež návštevníkov obce .

Verejná správa, administratíva a zariadenia služieb nekomerčného charakteru

Je zastúpená nasledovnými inštitúciami:

Obecný úrad – stav stavebno-technického zariadenia je dobrý, budova je pre danú funkciu primeraná a vo vhodnej polohe.

V obci sa nachádza požiarna zbrojnica vedľa obecného úradu.

Priemyselná výroba a skladové hospodárstvo

Ekonomická štruktúra obce je vo všeobecnosti tvorená ekonomickými subjektmi súkromného, občianskeho a verejného sektora disponujúcimi právnou subjektivitou, ktorý pre trh vytvárajú a poskytujú hodnoty, ktorými uspokojujú svoje potreby. Ekonomika je vitálnym prvkom fungovania obce a podmieňuje budúci rozvoj obce. Z hľadiska výroby dominantné postavenie v obci má poľnohospodárska výroba. Najvýznamnejší reprezentanti a zamestnávateľia sú spoločnosti :

- Farma Hyza a. s. – Produkcia jatočnej hydiny, chov brojlerov, výroba kŕmnych zmesí;
- PD Mojmirovce, chov dobytka, živočíšna výroba;
- Ivan Cigánik FEMO - Výrobná zámočnícka dielňa;
- BDF Fashion design - Módne návrhárstvo, zákazkové krajčírstvo;
- REDCAST - Marek Žiak - Výroba a navrhovanie šperkov z drahých kovov 3D programe;
- Elena Hurtová – STROJSERVIS – Servis, oprava vysokozdvížných vozíkov a manipulačnej techniky a zariadenia;

(Zdroj: PHSR VD 2015 - 2023)

Nové výrobné areály ako vonkajšie rozvojové plochy, polohovo orientovať do disponibilných areálov bývalého PD, / ÚPC – J /, v južnej časti zastavaného územia obce. Tento rozvojový návrh je potrebné riešiť veľmi citlivo, so zreteľom na zachovanie charakteru poľnohospodárskej krajiny a tiež krajinnú - ekologickú hodnotu širšieho priestoru.

§ V rámci miestnej komunálnej výroby sa v ÚPC – J navrhuje zriadiť zberný dvor, kompostáreň - spracovanie odpadu z rastlinnej výroby, činností v záhradách obce. Vyrobené organické hnojivo následne čiastočne využívať na komerčný odpredaj, čiastočne na zveľaďovanie poľnohospodárskej a lesnej pôdy, na skvalitňovanie verejnej zelene v obci.

§ Zhodnotiť návrh rozvojových plôch podľa námetu z komplexného urbanistického rozboru pre riešenie výroby.

Lesné hospodárstvo

Pre ochranu a využívanie lesného pôdneho fondu platia opatrenia stanovené v Lesnom hospodárskom pláne SR.

V území je sledované:

- zachovať a posilňovať systém miestnych ekosystémov.

V rámci ÚPN obce územne bližšie konkretizovať koncepčné zámery krajiny tvorby s tvorbou ucelených lesíkov.

Ochranu lesov a ich využívanie upravuje zákon č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Podľa § 10 zákona o lesoch ochranné pásmo lesa tvoria pozemky do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku.

V zmysle § 12 zákona o lesoch sa rozlišujú nasledovné kategórie lesov:

- ochranné lesy

- lesy osobitného určenia
- hospodárske lesy

V riešenom území sa nachádzajú nasledovné typy lesov:

"H" - hospodárske lesy

Funkčný typ - produkčný les - suchá hrabová dúbava na spraši.

Lesný hospodársky celok - LHC Nitra

Oblastná jednotka - Podunajská nížina

Stupeň ochrany prírody - 1.stupeň ochrany prírody

Druhové zloženie lesov: dub letný, topol' čierny, agát biely, jaseň štíhly, topol' biely, orech čierny

Lesné pozemky zaberajú plochu o výmere **9,12** ha, čo predstavuje zhruba 0,78% z celkovej výmery k. ú. Veľká Dolina.

Lesné porasty sú zaradené do kategórie prevažne hospodárskych lesov. Hospodárske lesy sú lesy, ktoré nie sú ochrannými lesmi alebo lesmi osobitného určenia a ktorých účelom je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov. Povinnosti pri ochrane lesa sú zakotvené v § 28 zákona o lesoch.

V rámci ÚPN obce sa nepredpokladá zmena funkčného využitia daných lesných pozemkov, naopak je žiadúce chrániť ich ako významné prvky územného systému ekologickej stability a zachovať a nenarúšať ich ochranné pásma v rámci novej výstavby.

Obhospodarovateľom lesov v záujmovom území sú LESY SR, š. p. OZ Podunajsko.

V rámci návrhu ÚPN sú územne vymedzené ponukové rozvojové plochy pre miestnu priemyselnú a remeselnú malovýrobu a sklady bez kolíznych vzťahov k obytnej zástavbe obce. Vývojovo do týchto polôh budú premiestnené aj kolízne prevádzky v súčasnej obytnej zástavbe.

Navrňované ciele a zásady riešenia:

1. Podporovať rozvoj malého a stredného podnikania.
2. Podporovať a regulačne usmerňovať rozvoj výroby a podnikania v jednotlivých poľnohospodárskych produkčných a chovateľských areáloch.
3. Podporovať rozvoj miestnych poľnohospodárskych fariem a agroturistiky v rámci prípustných limitov.
4. Vytvárať pracovné príležitosti ako základný prvok stability sídla.
5. V rámci regulácie územia zabezpečiť organizáciu výrobných a obytných zón tak, aby nedošlo k vzájomnej kolízii medzi bývaním a výrobou.
6. Vytvárať predpoklady a podporovať revitalizáciu a rozvoj vinohradnícko-ovocinárskeho areálu.

Cestovný ruch v mikropriestore obce

Jedným z programov ÚPN je riešenie cestovného ruchu a turisticko-športových aktivít v obci. ÚPN obce ako nástroj pre reguláciu územia má za cieľ vytvárať podmienky a rezervovať územia nielen pre výrobnú sféru a bývanie, ale podporovať a rozvíjať oblasť rekreácie a turizmu, s prihliadnutím na trvalo udržateľný rozvoj územia, ochranu prírody a vyzdvihnutie kultúro-historických hodnôt v území. Rekreačný a turistický potenciál obce dáva predpoklady na saturáciu ľudských potrieb v území, za účelom oddychu a športu /turistika, cykloturistika/.

Členstvo a partnerská spolupráca obce v rámci mikroregiónu ponúka možnosť rozvoja cestovného ruchu a rekreácie hlavne v oblasti pešej turistiky, cykloturistiky, za účelom budovania prepojovacích cyklotrás medzi členskými obcami v nadväznosti na sieť cyklotrás s vyšším významom.

Rozvoj vybavenia v obci bude viazaný aj na rast funkcie bývania a program regionálnej turistiky s vhodnými atraktívnymi aktivitami pre dané prostredie.

Medzi dôležité intervenčných kroky ÚPN obce je vybudovať a regulačne usmerňovať:

- rekreačné bývanie vo vzťahu k blízkej kúpeľnej zóne Poľný Kesov;
- jazdecký šport , rekreačné areály /ÚPC D3, ÚPC H3/;

Katastrálne územie má potenciál pre rozvoj predovšetkým pešej turistiky a cykloturistiky. Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie a cestovného ruchu je potenciál územia a ten je vysoký.

Atrakcie v obci

V obci sa nachádza chránený strom brest. Je významný z hľadiska kultúrno - historického, vedeckého a krajinotvorného. K atrakciám obce patrí aj historická zvonica, nachádzajúca sa v blízkosti obecného úradu.

V okolí obce sú najvýznamnejšími turistickými cieľmi:

- Termálne kúpalisko Poľný Kesov;
- Kaštieľ a park Mojmírovce;
- anglický voľnokrajinársky park a kaštieľ Palárikovo;

Základným predpokladom pre úspešný rozvoj rekreácie, cestovného ruchu a zvýšenia atraktívnosti obce Veľká Dolina sú nasledovné intervenčné kroky:

1. *podpora rekreačno - športových aktivít;*
2. *podpora rozvoj ovocinárstva ,vinohradníctva, ktoré majú potenciál viazať na seba následne turizmus;*
3. *prezentácia a propagácia miestnych kultúrno-historických pamiatok , zvyklostí, etnografických zvláštností;*
4. *tvorba a distribúcia propagačných materiálov o miestnych zaujímavostiach a pamiatkach a zvyklostiach;*
5. *zriadenie priestoru pre umiestnenie propagačných materiálov;*
6. *podpora služieb pre návštevníkov obce: miestna gastronómia , predaj miestnych špecialít;*
7. *vytvorenie informačno-orientačných tabúl;*
8. *vybudovanie a údržba značených cykloturistických trás;*
9. *podporovať revitalizáciu a rozvoj obecného športového areálu- ÚPC- F;*
10. *vytvárať predpoklady a podporovať jazdecký šport v území ÚPC-H3;*
11. *podporovať rozvoj cykloturistiky a cyklo - dopravy v nadväznosti na okolité obce a mestá Nitra, Šaľa;*
12. *podporovať rozvoj ubytovacích možností v oblasti prechodného ubytovania /penzióny, ubytovanie na súkromí - RBNB/;*
13. *rozvoj rekreačného bývania v lokalitách Bačala, Stará Bačala, rekreačný areál ÚPC-D3, Malá dolina;*

Základné geograficko - geomorfologické danosti obce dávajú predpoklady pre rozvoj nasledovných foriem športu a rekreácie:

Cykloturistika

Návrh rieši cyklistické trasy i v širších súvislostiach . Ich šírkové usporiadanie je potrebné v projektovej dokumentácii navrhnuť podľa STN 73 6110./výkres č.2/

Podrobne v kapitole: B15 DOPRAVA A PREPRAVNÉ VZŤAHY.

Každodenná krátkodobá rekreácia

- v obecnom športovom areáli /ÚPC F/: športovoherné a voľnočasové aktivity, fitness, futbal, kolektívne športy a obecné podujatia;
- rekreačný areál :ÚPC D3;
- obecné a regionálne cyklotrasy ;
- jazdecký šport: ÚPC H3

Vinohradníctvo, záhradkárstvo – ovocinárstvo

Je tiež forma relaxácie, pre ktorú ÚPN obce vytvoril predpoklady v lokalitách: sady záhrady, vinice.

10. Kultúrne a historické pamiatky, pozoruhodnosti a archeologické náleziská Objekty pamiatkového fondu

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky v obci Veľká Dolina neeviduje v Ústrednom zozname pamiatkového fondu nehnuteľné národné kultúrne pamiatky.

Navrhované ciele a zásady riešenia:

1. Pri komponovaní rozvoja obce vychádzať z historicky sa formujúcej urbanistickej štruktúry obce.
2. Stanoviť hlavné, doplnkové a neprípustné funkcie v území. Pri zástavbe prieluk rešpektovať výškové zónovanie, hmotovú skladbu a použité materiály jestvujúcej zástavby.
3. Riešiť rozvojové disponibilné plochy v rámci zastavaného územia a mimo zastavaného územia a určiť plochy pre podrobné rozpracovanie priestorových a funkčných regulatívov do úrovne zóny. Je potrebné určiť a chrániť dominantné výhľady obce, panorámu a hodnotné priehľady.
4. Rešpektovať a zachovať funkciu zelene v uličnom profile, pri stavbách občianskej vybavenosti, pozdĺž tokov a poľných ciest.
5. Riešiť funkčné a kompozičné závary, riešiť humanizáciu plôch v okolí bytových domov a odstrániť prípadne zmierniť kolízne strety funkčných plôch.
6. Zachovať harmonický, organický charakter sídla a potvrdiť jednoznačnú polohu centra a regulačne formovať jeho ďalší vývoj.
7. Rešpektovať a chrániť pamätihodnosti, objekty s kultúrohistorickou hodnotou a významné archeologické lokality.
9. Požiadavky Krajského pamiatkového úradu zapracovať do záväznej časti ÚPN obce Veľká Dolina.

11. Paleontologické náleziská a významné geologické lokality (napr. skalné výtvory, krasové územia a ďalšie)

V riešenom území obce Veľká Dolina sa nenachádzajú významné paleontologické náleziská a ani skalné výtvory, či krasové územia.

12. Iné zdroje znečistenia (hlukové pomery, vibrácie, žiarenie)

Zaťaženie prostredia hlukom a vibráciami

Negatívny vplyv na sídlo má prítomnosť cesty III. triedy III/1688, ktorá obcou prechádza, je zdrojom hluku, prašnosti a vibrácií.

Žiarenie a iné fyzikálne polia

Rádioaktivita

Problematika rádioaktívneho ožarovania obyvateľstva je v ostatných rokoch vo svete i v Slovenskej republike predmetom zvýšenej pozornosti. Dôvodom je značná radiačná záťaž, podmienená umelými i prírodnými zdrojmi a nové poznatky hodnotenia ionizujúceho žiarenia. Z celkového rádioaktívneho žiarenia, ktoré voľne pôsobí na obyvateľstvo, viac ako dve tretiny tvoria prírodné rádioaktívne zdroje. Z nich radón sa podieľa 47 % na skladbe priemerného ročného efektívneho dávkového ekvivalentu ožiarenia obyvateľstva (*Vedecký výbor OSN pre otázky ožiarenia, New York, 1988*).

Najzávažnejším prírodným zdrojom žiarenia je radón-222 a jeho dcérske produkty rozpadu. Je to karcinogén, ktorý sa podieľa na vzniku rakoviny pľúc až desiatimi percentami. Zdrojovým objektom radónu sú väčšinou hlbšie pôdne horizonty a horniny s obsahom rádia-226, ktorého rozpadom Rn-222 vzniká. Z hĺbky sa radón rôznym spôsobom a rôznymi prísunovými cestami (neotektonické netesné zlomy, priepustné horniny, drvené zóny hornín, atď.) dostáva v pôdnom vzduchu, vode alebo v stavebných materiáloch do obytných priestorov.

Podľa vyjadrenia a mapového portálu Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spadá takmer celá západná časť k. ú. Veľká Dolina do stredného radónového rizika (63,0%). Štátny geologický ústav v predmetnom území neviduje referenčné plochy radónového rizika a ani prognózy zvýšeného radónového rizika (eU nad 4 ppm).

/vid'. výkres č.4/

13. Zhodnotenie súčasných environmentálnych problémov

Z environmentálneho hľadiska možno považovať za stresové:

Geodynamické javy

V riešenom území sa potencionálne vyskytujú nasledovné geodynamické javy:

- ohrozenie poľnohospodárskych pôd veternou eróziou – stredná erózia
- ohrozenie poľnohospodárskych pôd vodnou eróziou - stredná erózia
(zdroj :NPPC-VÚPOP) /vid'. výkres č.4/
- Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra sá v predmetnom území nenachádzajú staré banské diela. Predmetné územie nie je určené a ani navrhnuté ako prieskumné územie pre vyhradený nerast.
- V prieskumnom území sa nachádzajú výhradné ložiská s určeným CHÚ(1) null- Poľný Kesov, geotermálna energia, Slovak Tourism, a.s.,Nitra

Zosuvné procesy

Podľa vyjadrenia Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra nie sú v k. ú. zaregistrované zosuvy ani svahové deformácie.

V území je potrebné rešpektovať jestvujúce rigoly a kanály.

Protierózna ochrana

Veterná erózia predstavuje jeden z najvýznamnejších degradačných faktorov ohrozujúcich úrodnosť pôdy. Závažným degradačným faktorom je tiež zhutnenie pôdy ťažkými mechanizmami, úbytok a zhoršovanie kvality organickej hmoty v pôde.

Erózia ohrozenosť územia závisí hlavne od veľkosti pôdnych častíc a ich vzájomného pomeru. Všeobecne sa erodovateľnosť pôdy zvyšuje so stúpajúcim obsahom jemného prachu a znižuje sa so stúpajúcim podielom piesku, ílu a organickej hmoty v pôde. Najmenej odolnými k vodnej erózii sú nehumózne spraše, sprašové pokryvy a svahoviny. Najmenej náchylné sú piesčité

pôdy s veľkou priepustnosťou pre vodu. Ílové pôdy sú odolné vplyvom značného obsahu koloidných častíc i keď sú najmenej priepustné.

Veterná erózia sa prejavuje predovšetkým na ľahkých pôdach, ktoré trpia rýchlym vysychaním pôdneho povrchu. Nie je obmedzená reliéfom terénu, vyskytuje sa ako v rovinách, tak i na svahoch. Zväčšovanie plôch v smere vetra sa zväčšuje i erózný účinok vetra (*Stredánský, 2000*).

Prejavy vodnej erózie neboli v území počas terénnych prác zaznamenané. Aj vzhľadom na sklon reliéfu (0° - $3,9^{\circ}$) nie je predpoklad, že by vodná erózia predstavovala v území významný faktor (na svahoch so sklonom menším ako 3° sa neprejavujú účinky vodnej erózie).

V západnej časti k. ú. Veľká Dolina je aktuálna veterná erózia. Ide o degradačný proces, v dôsledku ktorého vznikajú škody nielen na poľnohospodárskej pôde a výrobe (odnos ornice, hnojív, osív, ničenie poľnohospodárskych plodín). Vytváraním návejov spôsobuje tiež zanášanie komunikácií, vodných tokov a znečisťuje ovzdušie. Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladaním týchto častíc na inom mieste (akumulácia).

Základnými faktormi spôsobujúcimi veternú eróziu sú meteorologické a pôdne faktory. Z meteorologických sú to predovšetkým veterné pomery, zrážky a výpar, čiže rýchlosť vetra a pôdna vlhkosť. Z pôdných faktorov je to obsah neerodovateľných častíc ($>0,8$ mm) a obsah ílovitých častíc ($<0,01$ mm) v pôde (*Ilavská a kol., 2005*).

V praxi sa miera veternej erózie pôdy posudzuje podľa ročného odnosu pôdy v $\text{mm} \cdot \text{rok}^{-1}$ alebo $\text{t}(\text{m}^3) \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$. Potrebu protieróznych opatrení indikuje prekročenie hodnôt tzv. tolerovateľného odnosu pôdy $40 \text{ t} \cdot \text{ha}^{-1} \cdot \text{rok}^{-1}$ podľa zákona č. 220/2004 Z. z.

Pre potreby ÚPN bola aplikovaná metodika stanovenia veternej erózie podľa STN 75 4501 (2000).

Metodika podľa STN 75 4501

Tab. 26 Ochrana pôdy proti veternej erózii na poľnohospodárskej pôde

protierózne opatrenie	spôsob realizácie
Organizačné	§ výber pestovaných plodín § protierózne rozmiestnenie plodín § veľkosť, tvar a rozmiestnenie honov
Agrotechnické na ornej pôde	§ pôdoochranná agrotechnika a mulčovanie § úprava štruktúry pôdy § zvýšenie vlhkosti povrchu pôdy § úprava povrchu pôdy (stabilizácia a zdrsnenie)
Biologické	§ pásové pestovanie plodín § ochranné lesné pásy (vetrolamy)
Technické	§ prenosné zábrany

Za jedno zo základných organizačných opatrení môžeme považovať usporiadanie pozemkov (honov), teda ich veľkosť, tvar a rozmiestnenie. Opatrenie sa zakladá na skracovaní erózne účinnej dĺžky svahov, úprave tvaru a orientácie pozemkov. Predstavuje jeden z najúčinnějších a najstarších spôsobov ochrany poľnohospodárskej pôdy.

Kvalita ovzdušia

Ochrana ovzdušia sa vykonáva v zmysle zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší. Kategorizácia zdrojov znečistenia veľkých a stredných zdrojov znečistenia ovzdušia sa uskutočňuje v zmysle vyhlášky MŽP SR č. 410/2003 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška MŽP SR č. 706/2002 Z. z. o zdrojoch znečisťovania ovzdušia, o emisných limitoch, o technických požiadavkách a všeobecných

podmienkach prevádzkovania, o zozname znečisťujúcich látok, o kategorizácii zdrojov znečisťovania ovzdušia a o požiadavkách zabezpečenia rozptylu emisií znečisťujúcich látok. Definované sú veľké zdroje znečistenia ovzdušia ako technologické celky so súhrnným tepelným výkonom 50 MW alebo vyšším.

V záujmovom území sa veľké ani stredné zdroje znečistenia nenachádzajú. Obec je plynofikovaná. Zdrojmi znečistenia ovzdušia v riešenom území a v širšom okolí v súčasnosti sú:

- automobilová doprava na ceste III. triedy, ako aj na miestnych komunikáciách;
- výroba tepla v domácnostiach a vo výrobných a obslužných prevádzkach;
- prevádzka Farma HYZA a. s

Najbližším veľkým zdrojom znečistenia sú prevádzky:

- DUSLO, a. s
- Jaguar Landrover Slovakia
- Plynová kotolňa Párovce PCZ - 0197
- Centrálny tepelný zdroj Nitra
- Kompresorová stanica 04 Ivanka pri Nitre

Poškodenie bioty

Biota zahŕňa všetky živé organizmy vo vymedzenom priestore. K poškodzovaniu bioty dochádza vplyvom aj prírodných činiteľov. V tejto časti sú uvedené najmä tie, ktoré súvisia s činnosťou človeka v krajine a ktoré poškodzujú najmä pôvodné druhy rastlín a živočíchov, z ktorých mnohé sú predmetom ochrany prírody.

Medzi dôsledky hospodárskej činnosti človeka patrí aj napr. znižovanie plochy pôvodných a prirodzených biotopov, ich fragmentácia resp. ich zničenie. Zároveň tieto plochy pôvodných biotopov boli resp. sú nahradzované umelými človekom vytvorenými biotopmi, ktoré boli obsadené nepôvodnými druhmi organizmov, či už zámerne (napr. cieľavedomé pestovanie poľnohospodárskych kultúr) alebo sekundárne prenikaním agresívnejších druhov, ktoré vytlačili resp. vytláčajú pôvodné druhy organizmov. Dôsledkom tohto procesu je postupné znižovanie biodiverzity v krajine až po vymiznutie niektorých druhov.

K poškodzovaniu bioty v súčasnosti dochádza aj sekundárnymi stresovými zdrojmi, ktoré sú spojené so zavádzaním intenzívnej poľnohospodárskej výroby, zakladaním nových urbanizovaných plôch (najmä výstavbou objektov bývania, dopravy a priemyselnej výroby) a to znečisťovaním ovzdušia, pôdy a vody ako základných zložiek životného prostredia živých organizmov.

V riešenom území k najrozsiahlejšiemu poškodzovaniu bioty došlo vplyvom zavádzania intenzívnej poľnohospodárskej výroby. Súčasťou tohto procesu bolo odvodnenie, melioračné a regulačné úpravy územia, následkom ktorých došlo k zmene aj vodných pomerov v krajine.

Postupné rozširovanie plôch poľnohospodárskej pôdy sa uskutočňovalo najmä na úkor prirodzených lúčnych a lesných spoločenstiev.

Biota v riešenom území je ohrozovaná a poškodzovaná aj existujúcimi bariérovými objektmi, ktoré ohrozujú najmä živočíchy. Sú to predovšetkým nadzemné elektrovody a dopravné koridory.

Nadzemné elektrovody spôsobujú zranenie resp. uhynutie vtákov v dôsledku nárazu počas letu alebo zásahu elektrickým prúdom. Pri novobudovaných elektrovodoch resp. pri rekonštrukcii existujúcich je potrebné vykonať technické opatrenia na zabránenie úhynu vtákov.

Cestná doprava spôsobuje zranenie resp. úhyn ďalších druhov živočíchov (najmä obojživelníkov, plazov a cicavcov) v dôsledku nárazu. Kosenie okrajov ciest výrazne znižuje toto riziko.

Pôvodná biota je poškodzovaná aj využívaním niektorých foriem hospodárenia napr. v lesnom hospodárstve je to holorubný spôsob obnovy, celoplošná príprava pôdy a pestovanie nepôvodných druhov drevín akými sú napr. agát biely a topoľ šľachtený.

Biota je poškodzovaná aj vplyvom používania rôznych chemických látok v poľnohospodárskej i lesohospodárskej činnosti, znečisťovaním pôdy a vody odpadovými vodami, nelegálnymi skládkami.

III. Hodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie vrátane zdravia a odhad ich významnosti podľa stupňa územnoplánovacej dokumentácie

1. Vplyvy na obyvateľstvo - počet obyvateľov dotknutých vplyvmi navrhovanej činnosti v dotknutých obciach, zdravotné riziká, sociálne a ekonomické dôsledky a súvislosti, narušenie pohody a kvality života, prijateľnosť činnosti pre dotknuté obce (napr. podľa názorových stanovísk a pripomienok dotknutých obcí, sociologického prieskumu medzi obyvateľmi dotknutých obcí), iné vplyvy

Negatívne vplyvy predkladanej dokumentácie, ktorou je návrh ÚPN obce Veľká Dolina na obyvateľstvo, na jeho zdravotný stav, na sociálne a ekonomické dôsledky, na možné zdravotné riziká, na prípadné narušenie kvality života a vplyvy na susedné obce nepredpokladáme.

Úlohou dokumentu je zosúladiť záujmy obyvateľov obce, ktorými sú predovšetkým záujmy orientované do nových plôch určených na výstavbu s ochranou prírody a krajiny. Okrem ochrany prírody je potrebné mať na zreteli ochranu poľnohospodárskej pôdy, elimináciu negatívnych javov sprevádzajúcich dopravné väzby v území, rezervovať plochy pre umiestnené skládky biologického odpadu (kompostáreň) so zberným dvorom druhotných surovín (ÚPC J, B2).

Hlavným cieľom je vytvorenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorá bude komplexne riešiť územný rozvoj obce a bude po schválení záväzným dokumentom pre obec, obyvateľov obce a ostatných účastníkov procesu povoľovania a realizácie plánovaných zámerov územného rozvoja obce.

2. Vplyvy na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery

Návrh riešenia ÚPN obce Veľká Dolina nemá vplyv na horninové prostredie, nerastné suroviny, geodynamické javy a geomorfologické pomery. V predmetnom území nie sú evidované staré banské diela a ani zosuvy. V území sa nenachádzajú ložiská nevyhradeného nerastu.

V návrhu ÚPN obce nie je plánovaný taký rozvojový zámer, ktorý by mal priamy vplyv na geodynamické a geomorfologické procesy.

3. Vplyv na klimatické pomery

Realizáciou rozvoja podľa navrhovanej ÚPD sa predpokladá skvalitnenie životného prostredia v obci. Pri realizácii navrhovaných opatrení sa očakávajú zlepšenia mikroklimatických pomerov v riešenom území. Návrh v zmysle zákona č.148/2014 vytvára predpoklady na zmiernenie dopadu klimatických zmien na riešené územie.

Územnotechnické predpoklady pre realizáciu opatrení, ktoré budú smerovať k zmierneniu nepriaznivých dôsledkov zmeny klímy na sídelné prostredie obce Veľká Dolina .

Opatrenia voči častejším a intenzívnejším vlnám horúčav:

- koncipovať urbanistickú štruktúru obce tak, aby umožňovala lepšiu cirkuláciu vzduchu; zabezpečiť zvyšovanie podielu vegetácie a vodných prvkov v obci osobitne v zastavanej centrálnej časti;
- zabezpečiť a podporovať obmedzovanie prílišného prehrievania stavieb, napríklad vhodnou orientáciou stavieb k svetovým stranám, tepelnou izoláciou, tienením transparentných výplní;
- podporovať a využívať vegetáciu, svetlé a odrazové povrchy na budovách a v dopravnej infraštruktúre;
- zabezpečiť a podporovať aby boli dopravné a energetické technológie, materiály a infraštruktúra prispôsobené meniacim sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať a podporovať vhodnú mikroklímu pre chodcov a cyklistov v obci- realizácia lipovej aleje ako dopravnovo-vegetačnej spojnice medzi oboma časťami obce;
- zabezpečiť a podporovať ochranu funkčných brehových porastov v obci;
- zabezpečiť a prispôsobiť výber drevín pre výsadbu v obci meniaci sa klimatickým podmienkam;
- vytvárať komplexný systém plôch zelene v obci v prepojení do kontaktných hraníc obce a do príľahlej krajiny.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu silných vetrov a víchríc:

- zabezpečiť a podporovať výsadbu lesa, alebo spoločenstiev drevín v extraviláne obce;
- zabezpečiť udržiavanie dobrého stavu statickej a ekologickej stability stromovej vegetácie;
- zabezpečiť dostatočnú odstupovú vzdialenosť stromovej vegetácie od elektrického vedenia;
- zabezpečiť a podporovať implementáciu opatrení proti veternej erózii /výsadba vetrolamov, živých plotov, aplikácia prenosných zábran/.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu sucha:

- podporovať a zabezpečiť opätovné využívanie dažďovej a odpadovej vody;
- zabezpečiť minimalizáciu strát vody v rozvodovej sieti obce;
- realizovať opatrenia na voči riziku lesných požiarov;
- podporovať a zabezpečovať zvýšené využívanie lokálnych vodných plôch a dostupnosť záložných vodných zdrojov.

Opatrenia voči častejšiemu výskytu intenzívnych zrážok:

- podporovať a zabezpečiť udržiavanie a rozširovanie plôch s vegetáciou lesných spoločenstiev;
- zabezpečiť a podporovať zvýšenie retenčnej kapacity územia pomocou hydrotechnických opatrení, navrhnutých ohľaduplne k životnému prostrediu;
- zabezpečiť a podporovať infiltračnú kapacitu územia diverzifikovaním štruktúry krajinej pokrývky s výrazným zastúpením vsakovacích prvkov v extraviláne a minimalizovaním podielu nepriepustných povrchov na urbanizovaných plochách v zastavanom území;
- zabezpečiť a podporovať zvyšovanie podielu vegetácie pre zadržiavanie a infiltráciu dažďových vôd v obci;
- zabezpečiť a podporovať renaturáciu a ochranu tokov a mokradí;
- odtokové pomery usmerňovať pomocou drobných hydrotechnických opatrení;

- podporovať a udržiavať sieť lesných ciest s účinnou protipovodňovou ochranou.

Nepredpokladáme, že by realizáciou zámerov v ÚPN obce Veľká Dolina došlo k negatívnym vplyvom na klimatické pomery v území. Nie sú ani navrhované také aktivity, ktorých realizáciou by došlo napr. k výrubu lesných pozemkov. Navrhujeme zachovať lesný porast, zrealizovať dosadbu absentujúcej líniovej zelene popri spevnených a nespevnených komunikáciách, doplniť ochrannú a izolačnú zeleň, ktorá môže klimatické pomery zlepšiť.

4. Vplyvy na ovzdušie (napr. množstvo a koncentrácia emisií a imisií)

Na kvalitu ovzdušia v súčasnosti najviac vplyva doprava v území obce, ktorú reprezentuje triedy III/1688 a zvyšné miestne a účelové komunikácie, sprístupňujúce objekty, plochy a veľkobloky poľnohospodárskej pôdy v riešenom území.

Obec je plynifikovaná. V obci sa nachádzajú malé zdroje znečistenia z domových prevádzok. Vo vykurovacom období je ovzdušie znečisťované splodinami fosílnych palív z objektov. V riešenom území obce Veľká Dolina sa nachádza zdroj znečistenia a to prevádzka Farma HYZA a. s..

Návrh riešenia ÚPN obce Veľká Dolina nemá vplyv na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší. Predmetom riešenia ÚPN nie sú funkcie, ktoré by priamo vplývali na množstvo a koncentráciu emisií a imisií v ovzduší.

5. Vplyvy na vodné pomery (napr. kvalitu, režimy, odtokové pomery, zásoby)

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na vodné pomery, ale vytvára predpoklady pre ochranu inundačného územia vodných tokov a vytvára podmienky pre:

- prirodzené meandrovanie vodných tokov;
- spomaľovanie odtoku povrchových vôd z predmetného územia;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe je potrebné v maximálnej miere zadržať v území (zachovať retenčnú schopnosť územia), akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať na závlahu pozemkov, respektíve kontrolované vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky.

Návrh riešenia ÚPN obce nebude mať negatívny vplyv na vodné pomery v zmysle jej kvality, režimov, odtokových pomerov a zásob, prípadne aj iných charakteristík pre podzemné a povrchové vody.

Opatrenia:

- zabezpečiť bezproblémové napojenie navrhovaných lokalít kvalitnou pitnou vodou zo skupinového vodovodu;
- pre požiarne účely využívať korytá vodných tokov a riešiť protipožiarne zabezpečenie obce za stavu, keď verejný vodovod je zásobovaný vodou len prírodnými potrubiami z vodných zdrojov;
- v miestach, kde je to nutné, zrekonštruovať zásobovaciu a rozvodnú vodovodnú sieť v obci;
- pri rozširovaní územia o nové rozvojové lokality rešpektovať všetky privádzacie a rozvádzacie vodovodné trasy s vodárenskými zariadeniami po celej obci s dodržaním ich ochranného pásma a ustanovení Zákona o vodách č. 364/2004 Z. z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a príslušné

platné normy STN 736822 "Križovanie a súběhy vedení a komunikácií s vodnými tokmi", STN 752102 "Úprava riek a potokov";

- v súvislosti s navrhovanou výstavbou vyplynú podstatne zvýšené požiadavky na množstvo odberu vody pre obec oproti súčasnosti, preto je nutné počítať s navýšením odberu pitnej vody skupinovým vodovodom a odtoku splaškových vôd do skupinovej kanalizácie obce;
- pri riešení nových rozvojových lokalít je potrebné venovať pozornosť tlakovým pomerom vodovodnej siete, taktiež vybudovať prečerpávaciu stanicu splaškovej kanalizácie, ktorá zabezpečí potrebný tlak v rozvádzacom - výtlačnom potrubí (v podrobnejšej dokumentácii pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie prehodnotiť tlakové pomery vo vodovodnej sieti a až na základe výsledkov rozhodnúť o umiestnení čerpacích staní);
- likvidáciu splaškových vôd riešiť prostredníctvom verejnej splaškovej kanalizácie a zároveň samostatne riešiť odvedenie dažďových vôd, teda nie zaústením do potrubí splaškovej kanalizácie;
- jestvujúci systém odvádzania dažďových vôd z povrchového odtoku rigolmi (otvorenými, prekrytými) zachovať v najväčšej miere, doplniť nové rigoly v línii ulíc, kde rigoly chýbajú;
- dažďové vody zo striech a spevnených plôch pri plánovanej výstavbe v maximálnej miere zadržať v území s cieľom zachovať retenčnú schopnosť územia akumuláciou do zberných nádrží a následne túto vodu využívať, resp. kontrolovane vypúšťať do recipientu po odznení prívalovej zrážky;
- zachovať prístup mechanizácie správcu vodného toku k pobrežným pozemkom z hľadiska realizácie opráv, údržby a povodňovej aktivity;
- rešpektovať ochranné pásma verejného vodovodu a verejnej kanalizácie v zmysle zákona 442/2002 Z. z. z 19.6.2002, a ustanovenia Zákona o vodách č. 364/2004 Z.z. a o zmene zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon), prípadne križovania inžinierskych sietí s vodnými tokmi musia byť riešené v súlade s STN 736822, ďalej dodržiavať ochranné pásma pozdĺž vodohospodársky významného vodného toku v šírke min. 10m od brehovej čiary, resp. päty hrádze obojstranne, pri drobných vodných tokoch do 5m. Na území pobrežných pozemkov a v inundačnom území nie je prípustná orba, stavenie objektov, zmena reliéfu ťažbou, navážkami, manipulácia s látkami škodiacimi vodám, výstavba súbežných inžinierskych sietí;
- všetky rozvojové aktivity, následne po schválení ÚPN obce riešené, v podrobnejšej projektovej dokumentácii, musia byť v súlade so zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami
- protipovodňové opatrenia, úpravy vodných tokov ako i výsadbu porastov v dotyku s vodnými tokmi, vždy odsúhlasiť so správcou vodných tokov.

6. **Vplyvy na pôdu (napr. spôsob využívania, kontaminácia, pôdna erózia)**

Orná pôda je v území zväčša využívaná na poľnohospodárske účely cieľom každoročného dopestovania poľnohospodárskych plodín.

Návrh riešenia ÚPN vytvára predpoklady na ochranu pôdy pred eróziou:

- realizovaním protieróznych opatrení na postihnutých plochách ornej pôdy výmoľovou eróziou pomocou terasovania parciel a obrábania parciel po vrstevnici;
- rešpektovaním jestvujúcich výmoľov a rigolov, ktoré súvisia s lesnými výmoľmi v zalesnenej časti a budovaním navrhovaných rigolov v kritických ohrozených lokalitách;
- vytvorenie legislatívneho sankčného nástroja na postihovanie občana – podnikateľa, ktorý kontaminuje pôdu v okolí svojho bydliska (divoké skládky a pod.);

- vyhodnocovanie dôsledkov stavebných zámerov na poľnohospodárskej pôde v rámci návrhu riešenia územného plánu obce Veľká Dolina, riešiť v zmysle §13 zákona č. 220/2004 o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy.

Povrch územia - terén je členitý. Pri návrhu a realizácii výstavby v rozvojových lokalitách treba dbať na ochranu poľnohospodárskej pôdy, s potrebou naviazania na prirodzenú vývojovú kontinuitu, funkčné a kompozičné predpoklady obce, dané a nemenné ekologické podmienky s ochranou životného prostredia.

Kontaminácia pôdy

Všetky druhy poľnohospodárskych pôd v posledných desaťročiach dlhodobým pôsobením intenzifikačných činiteľov a všeobecným zhoršovaním kvality životného prostredia utrpeli na kvalite, čiže znížila sa ich prirodzená úrodnosť. Zvyšovanie ich produktivity sa dialo vďaka zväčšujúcemu sa množstvu dodatočnej energie pri pestovaní poľných plodín (nafta, počet operácií, inovácia strojového parku, chemické prostriedky na hnojenie a ochranu). V súčasnosti, kedy prišlo k radikálnemu znižovaniu množstiev aplikovaných ochranných a výživových prostriedkov na jednotku plochy, sa obsahy cudzorodých látok postupne znižujú na limitné hodnoty, respektíve paradoxne sa pomaly začína objavovať ich deficit, čo sa sekundárne prejavuje na kvalite porastov.

Zníženie fyzikálnych a chemických kvalít pôd spočíva v znižovaní podielu humusu obmedzeným prísunom organickej hmoty.

Chemická degradácia pôdy môže byť spôsobená vplyvom rizikových látok anorganického a organického povahy z prírodných aj antropických zdrojov, ktoré v určitej koncentrácii pôsobia škodlivo na pôdu, vyvolávajú zmeny jej chemických a biologických vlastností, negatívne ovplyvňujú produkčný potenciál pôd, znižujú hodnotu plodín, negatívne pôsobia na vodu, atmosféru, zdravie ľudí a zvierat.

Z hľadiska kontaminácie sú pôdy riešeného územia zaradené medzi relatívne čisté pôdy.

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2022

7. Vplyvy na faunu, flóru a ich biotopy (napr. chránené, vzácne, ohrozené druhy a ich biotopy, migračné koridory živočíchov, zdravotný stav vegetácie a živočíšstva atď.)

Chránené a vzácne spoločenstvá fauny a flóry sa viažu prevažne na prvky územného systému ekologickej stability, chránené územia a lesné ekosystémy. Podrobnejší rozpis fauny a flóry vyskytujúcej sa v území je v kapitole C, bod II. 6.

Návrh riešenia Územného plánu obce Veľká Dolina vytvára predpoklady na realizáciu navrhnutých ekostabilizačných opatrení a prispeje k stabilizácii prírodného prostredia, čím sa zlepšia aj podmienky pre faunu a flóru riešeného územia.

8. Vplyvy na krajinu - štruktúru a využívanie krajiny, scenériu krajiny

V návrhu riešenia je zachovaná súčasná krajinná štruktúra a využívanie krajiny a z tohto hľadiska nebude mať návrh riešenia na krajinu negatívny vplyv. Návrh rozvoja obce nebude mať dopad na časti krajiny, ktoré sú z krajinno - estetického hľadiska považované za najhodnotnejšie. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre ochranu súčasnej krajiny v riešenom území a zvýraznenie hodnotných typických článkov štruktúry krajiny. Medzi najvýznamnejšie krajinárske opatrenia patrí realizovanie prvkov MÚSES (podpora výsadby a dosadby vegetácie v zastavanom území obce a mimo neho).

Zastavané územie obce je rozširované v trinástich lokalitách citlivo s ohľadom na historický vývoj, prirodzený rast a arondáciu. Tu dôjde k záberu poľnohospodárskej pôdy. V tomto ponímaní nastane zmena vo funkčnom a priestorovom charaktere terajšieho využitia územia. Po realizácii týchto zámerov sa zmení krajinný obraz, vytvoria sa nové urbánne zastavané plochy. Navrhovaná zástavba bude kompozične podobná existujúcej vidieckej zástavbe, takže nevzniknú extrémne vizuálne prvky, pohľady narúšajúce prirodzený ráz vnímania krajiny. Budú dodržané záväzné regulatívy ako je max. výška zástavby, percento zastavanosti, podiel zelene, prípustné, podmienčne vhodné a neprípustné funkčné využitie priestoru. Návrh nezasahuje do lesných celkov. Predpokladáme, že v celom svojom kontexte nebudú mať rozvojové zábery negatívny vplyv na scenériu, využívanie a štruktúru krajiny. Významným a pozitívnym faktorom v tejto súvislosti bude vegetačné prepojenie obce s okolitou krajinou.

9. Vplyvy na chránené územia a ochranné pásma (napr. navrhované chránené vtáčie územia, územia európskeho významu, súvislá európska sústava chránených území (Natura 2000), národné parky, chránené krajinné oblasti, chránené vodohospodárske oblasti), na územný systém ekologickej stability.

Návrh ochrany a tvorby krajiny, vrátane prvkov územného systému ekologickej stability a ekostabilizačných opatrení, rešpektuje vyhlášku MŽP SR 492/2006 Z. z. (táto vyhláška mení a dopĺňa vyhlášku MŽP SR č. 170/2021 Z. z., ktorou sa vykonáva zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov).

Ochranu najvzácnejších biotopov a ohrozených druhov v európskom meradle - NATURA 2000 legislatívne zabezpečujú právne normy EÚ: smernica RES č. 79/409/EHS o ochrane voľne žijúcich vtákov a smernica RES č. 92/43/EHS o ochrane biotopov voľne žijúcich živočíchov a voľne rastúcich rastlín.

Návrh ÚPN obce Veľká Dolina rešpektuje všetky chránené územia, ochranné pásma, prvky územného systému ekologickej stability. Podrobnejší rozpis a charakteristika v kapitole C. bod II.8.

Navrhované plochy nemajú negatívny vplyv na územia európskeho významu, Natura 2000 a ani na prvky R-ÚSES, či chránené vodohospodárske oblasti.

Aj po realizácii navrhovaných zámerov ostanú vymedzené chránené územia súčasťou priestoru prírodnej krajiny ekologicky hodnotnej a zvyšná časť ostane ako priestor zmiešanej krajiny, so saturáciou ľudských potrieb obyvateľov obce a rešpektovaním ochranných pásiem dopravnej a technickej infraštruktúry, vodných tokov, kultúrnych pamiatok a pod.

Návrh rieši zlepšenie druhového zloženia existujúcich interakčných prvkov, resp. navrhuje založiť úplne nové koridory (alebo ich časti) výsadbou drevín v podobe stromoradií, alejí a infiltračných zasakovacích pásov.

10. Vplyvy na kultúrne a historické pamiatky

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na kultúrne a historické pamiatky. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie kultúrneho dedičstva a rešpektuje stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. Rozpis kultúrnych a historických pamiatok v obci je uvedený v kapitole C. II. 10.

11. Vplyvy na archeologické náleziská

Návrh riešenia ÚPN obce Veľká Dolina neovplyvní výskyt archeologických lokalít, ale stanovuje spôsob ako postupovať v prípade nálezov. Územnoplánovacia dokumentácia obce vytvára predpoklady pre ochranu a zachovanie archeologických lokalít nálezísk a rešpektuje

stanoviská Krajského pamiatkového úradu v Nitre. V obci je zaznamenaný výskyt archeologických lokalít (viď. kapitola C II.10.).

12. Vplyvy na významné paleontologické a geologické lokality

Návrh riešenia Územného plánu obce nemá priamy vplyv na významné geologické a paleontologické lokality.

Z hľadiska zachovania a ochrany chránených ložiskových území sa podľa Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra spomínané územia v k. ú. Veľká Dolina nachádzajú. ÚPN obce nepočíta s lokalizáciou a vyznačením ďalších potencionálnych nálezísk a prieskumných území, chránených ložiskových území, dobývacích priestorov a pod.

13. Iné vplyvy

Nepredpokladáme, že by navrhované lokality, obsiahnuté v návrhu ÚPN obce Veľká Dolina, vyvolávali iné vplyvy.

14. Komplexné posúdenie očakávaných vplyvov z hľadiska ich významnosti a ich porovnanie s platnými právnymi predpismi

Navrhované plochy ÚPN obce Veľká Dolina, rešpektujú ustanovenia platných zákonov, príslušných vyhlášok, metodických usmernení, VZN a ostatných záväzných predpisov, vzťahujúcich sa na jednotlivé oblasti, popísané v textovej a grafickej časti, ktoré sú pri komplexnom riešení priestorového a funkčného využívania celého katastrálneho územia zosúladené. Životné prostredie a ekologická stabilita tvorí súčasť celého komplexu otázok a odpovedí, ktorých výsledky sú zohľadnené v záväzných regulatívoch, rešpektujúcich stanoviská orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických, právnických osôb a občanov obce.

Vzhľadom na súčasný tvar zastavaného územia obce a jeho vnútorných rezerv, sa ponúka možnosť vytvorenia vnútorných lokalít so zástavbou IBV a vo väčších vnútroblokoch alebo prielukách obce Veľká Dolina. Okrem toho sa ponúka možnosť zväčšenia hraníc zastavaného územia obce o nové rozvojové lokality, realizáciou IBV, zohľadňujúce požiadavky obyvateľov obce a požiadavky vyplývajúce zo schváleného zadania umiestňované tak, ako sú zakreslené vo výkresoch grafickej časti a dotýkajú sa hraníc jestvujúceho zastavaného územia obce, bez negatívneho zásahu do jeho štruktúry. Nové dopravné a technické napojenie bude napojené na existujúce, s dodržaním všetkých ochranných pásiem, v zmysle platných právnych predpisov.

Z výsledkov prerokovania Správy o hodnotení podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov a prerokovania návrhu ÚPN obce v zmysle § 22 zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku bude vypracovaný čistopis ÚPN obce. Po schválení jeho záväznej časti nasledovné podrobnejšie dokumentácie pre územné rozhodnutie a stavebné povolenie rešpektovať jeho záväzné regulatívy, ktoré zohľadňujú trvalo udržateľný rozvoj obce, v zmysle platných právnych predpisov.

Za očakávané vplyvy v poradí z hľadiska ich významnosti v území možno považovať:

1. zvýšenie kvality a pohody života obyvateľov realizovaním regulatívov územného rozvoja (+)
2. skvalitnenie obytného prostredia obce a zvýšenie jej atraktivity realizovaním zásad urbanistickej kompozície (+)
3. skvalitnenie životného prostredia - eliminácia ohrozovania spodných vôd nekontrolovateľne odvádzanými odpadovými vodami, skvalitnenie nakladania s odpadom (+)
4. skvalitnenie prírodného prostredia riešeného územia rešpektovaním prvkov ÚSES (+)
5. zábery poľnohospodárskeho pôdneho fondu (-)

Z komplexného posúdenia Územného plánu obce Veľká Dolina vyplýva, že nemá žiadne negatívne vplyvy na životné prostredie a zdravie obyvateľov obce, ale naopak, navrhovanými opatreniami, limitmi a regulatívmi, obmedzeniami a odporúčaniami sa stanovujú podmienky pre zlepšenie s pozitívnym vplyvom. V územnom pláne sa určuje využitie potenciálu územia na zabezpečenie rozvoja vo všetkých jeho funkčných požiadavkách, s ohľadom na vytvorenie predpokladov pre rozvoj bývania, občianskej vybavenosti, technickej vybavenosti, rekreácie, športu, zelene a v menšej miere poľnohospodárskej výroby.

Územný plán rieši environmentálne problémy návrhom kompletizácie splaškovej kanalizácie (rozvojové lokality), rieši zásobovanie energiami, odstránenie dopravných závad a dopravné sprístupnenie hlavne novo - navrhovaných lokalít. Realizáciou navrhovaných opatrení a prvkov MÚSES sa vytvoria predpoklady pre stabilizáciu prírodných hodnôt, atraktívnu prírodnú scenériu, úpravu štruktúry krajiny a zvýšenie ekologickej stability riešeného územia.

Pri spracovaní návrhu územnoplánovacej dokumentácie boli rešpektované všetky relevantné právne predpisy, uplatňujúce sa v oblasti ochrany a tvorby životného prostredia.

IV. Navrhované opatrenia na prevenciu, elimináciu, minimalizáciu a kompenzáciu vplyvov na životné prostredie a zdravie

K navrhovaným opatreniam na prevenciu, na eliminovanie možných negatívnych vplyvov na životné prostredie a zdravie zároveň, na ich minimalizovanie a kompenzáciu ÚPN obce Veľká Dolina odporúča nasledovné:

- v rámci daných možností zaviesť územnopriestorovú segregáciu jednotlivých funkcií /bývanie, poľnohospodárska výroba, rekreácia, vybavenosť, výroba a podnikanie...../;
- rešpektovať platné ochranné a bezpečnostné pásma;
- neurbanizovať potenciálne záplavové a osobitne chránené územia.

V oblasti environmentálnej a dopravnej infraštruktúry:

- dobudovanie splaškovú kanalizáciu v obci v nových rozvojových lokalitách a iniciovať proces pripojenia všetkých domácností a firiem na obecnú kanalizáciu;
- zlepšovanie vodohospodárskych pomerov na vodohospodársky významnom vodnom toku, vodnom toku a v ich povodí zásahmi smerujúcimi k stabilizácii pomerov za extrémnych situácií ako povodňových, tak aj v období sucha;
- zlepšenie dopravného systému obce - odstránenie dopravných závad na nadradenej cestnej sieti aj na miestnych komunikáciách, dobudovanie siete peších komunikácií a plôch;
- realizovať také dopravné riešenia, ktoré budú ekologické, ohľaduplné voči zdraviu obyvateľstva a zároveň ekonomické.

V oblasti odpadového hospodárstva:

- uprednostniť minimalizáciu odpadov, separovaný zber a zhodnocovanie odpadov s využitím ekonomických a legislatívnych nástrojov;
- vytvoriť predpoklady pre vznik zberného dvora - separovaný zber úžitkových zložiek z komunálneho odpadu, vrátane separácie problémových látok /ÚPC B2, J/.

V oblasti ekostabilizačných opatrení:

- zvýšenie ekologickej stability riešeného územia;
- zabezpečenie v miestach s vodnou eróziou protieróznou ochranu pôdy uplatnením prvkov ÚSES a to najmä biokoridorov, odstránenie pôsobenia stresových faktorov (skládky odpadov, konfliktné uzly a pod.) v územiach prvkov ÚSES;
- skoordiovanie všetkých rozvojových zámerov s princípom trvalo udržateľného rozvoja obce;
- zabezpečenie nástrojmi územného plánovania ekologicky optimálne využívanie územia, rešpektovanie, prípadne obnovu funkčného ÚSES, biotickej integrity krajiny a biodiverzity na národnej, regionálnej a lokálnej, čo na území znamená venovať pozornosť predovšetkým:
 - zabezpečiť, aby územia postihnuté silnou vodnou eróziou boli upravené výsadbou infiltračných zasakovacích pásov;
 - rešpektovať všetky kategórie chránených území a ich ochranné pásma v zmysle platnej legislatívy.

V. Porovnanie variantov (vrátane porovnania s nulovým variantom)

1. Tvorba súboru kritérií a určenie ich dôležitosti na výber optimálneho variantu

Cieľom hodnotenia predpokladaného strategického dokumentu, ktorým je návrh ÚPN obce Veľká Dolina, bude výber najoptimálnejšieho riešenia v jednotlivých zložkách životného prostredia. Spoločným menovateľom je dosiahnutie trvalo udržateľného rozvoja, ktorý definuje rovnováhu medzi spoločensko - hospodárskym rozvojom a ochranou prírody a tvorby krajiny, kultúrohistorickými danosťami spolu so životným prostredím. Záväzným výstupom z procesu tvorby územného plánu obce je teda súbor regulatívov územného rozvoja s presne formulovanými zásadami funkčného a priestorového usporiadania územia, ktoré môžeme podľa charakteru rozdeliť do 3 oblastí:

- krajinná - ekologicke kritériá (regulatívy ochrany a využívania prírodných zdrojov, ochrany prírody a tvorby krajiny, vytvárania a udržiavania ekologickej stability územia a starostlivosti o životné prostredie a pod.);
- socio - ekonomické kritériá (regulatívy pre plochy bývania, občianskeho vybavenia, športu a rekreácie, výroby, dopravy a pod.);
- technicko - ekonomické kritériá (regulatívy pre technické vybavenie územia - pre vodovod, kanalizáciu, elektrickú energiu, telekomunikácie a pod.).

Spektrum vyššie popísaných kritérií je zabezpečiť trvale udržateľný rozvoj obce, ktorý bude umožňovať zdravý rozvoj ľudskej populácie a zamedzovať riziká pre zdravie obyvateľov. Uzavrieť problematiku hodnotenia optimálneho riešenia návrhu ÚPN obce bude možné až na záver jeho prerokovania a vyhodnotenia všetkých stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb.

2. Porovnanie variantov

Porovnanie variantov vychádza z metodického usmernenia MŽP a MDVRR SR k problematike posudzovania ÚPD ako strategického dokumentu podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. V tomto dokumente je uvedené, že návrh ÚPN obce sa posudzuje v jednom variante s uvedením odôvodnenia výberu optimálneho variantu v tejto správe o hodnotení, ktorý sa porovnáva s nulovým variantom, t. j. nerozvojovým návrhom ÚPN obce. Táto skutočnosť bola

podpísaná v rozsahu hodnotenia podľa § 8 zákona č. 24/2006 Z. z. (list č. OU-NR-OSZP-2023/047933), ktorý bol adresovaný obci z OÚ NR, odbor starostlivosti o životné prostredie, úsek štátnej správy ochrany prírody a krajiny a posudzovania vplyvov na ŽP, dňa 24.11.2023 po vyhodnotení stanovísk k Oznámeniu o strategickom dokumente.

Nulový variant predstavuje terajší stav využívania riešeného územia obce v každej oblasti. Predkladaný návrh ÚPN obce Veľká Dolina ako ďalší variant a jeho vplyvy na jednotlivé oblasti životného prostredia, využívanie potenciálu územia bol popísaný v predchádzajúcich kapitolách správy o hodnotení tohto strategického dokumentu. Zároveň boli vymedzené aj oblasti problematiky územného plánovania ako bola najmä potreba doplnenia technickej infraštruktúry - odkanalizovanie obce a prívod vody do lokalít s chýbajúcou technickou infraštruktúrou a do novo navrhovaných lokalít, ďalej potreba vymedzenia územia na rozvoj obytnej funkcie s potrebnou občianskou vybavenosťou, rozvoj plôch určených na rekreačné účely a potreba rešpektovania vyhlásených území ochrany prírody a tvorby krajiny, s prvkami miestneho územného systému ekologickej stability.

Oba varianty riešia čiastkovú problematiku v území a stanovujú limity využitia plôch. V optimálnom, - návrhovom variante - sa využila možnosť upraviť negatívne dôsledky predošlých úprav v území. Rozdiel vplyvu na životné prostredie je u oboch variantoch nepostrehnuteľný, nakoľko je rozvoj obce i naďalej sústredený v kompaktnej forme do súčasných hraníc zastavaného územia a v tesnom kontakte so súčasnými hranicami druhý variant - návrhový-rozšírený o zastavané územie v deviatich lokalitách. V odľahlých častiach, v rámci katastrálneho územia, konkrétne v lokalite stará Bačala, dôjde k rozšíreniu jestvujúceho zastavaného územia o ďalších päť lokalít. Kompletný návrh ÚPN obce Veľká Dolina bude po textovej i grafickej stránke prerokovaný a na základe vyhodnotenia pripomienok bude variant riešenia prípadne upravený a tým možné pozitívne a negatívne prvky budú v maximálnej miere rešpektované alebo odstránené. Z predloženého návrhu ÚPN obce Veľká Dolina nevyplývajú žiadne závažné vplyvy na všetky zložky životného prostredia, ktoré by predstavovali jeho bezprostredné ohrozenie. Z hľadiska splnenia požiadaviek zadania urbanistickej koncepcie, posúdenia socioekonomických a environmentálnych vplyvov predstavuje predložený návrh optimálne riešenie z pohľadu dlhodobej perspektívy rozvoja obce Veľká Dolina.

VI. Metódy použité v procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie

Územnoplánovacia dokumentácia, Územný plán obce Veľká Dolina - Návrh riešenia, vychádza z prieskumov a rozborov, ktoré analyzovali stav životného prostredia a problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny. V procese hodnotenia vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie sa použili tieto hlavné východiskové materiály a zdroje informácií :

- Zmeny a doplnky 1 - Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja (r.2015);
- Prieskumy a rozbor ÚPN obce Veľká Dolina 12/2023;
- Zadanie bolo schválené OZ Veľká Dolina uznesením č. 22/24/10 dňa 12.03.2024;
- Atlas krajiny SR, 2002;
- Regionálny územný systém ekologickej stability okresu Nitra (2020);
- Detailná charakteristika pôdných typov Slovenska;

Samotný návrh územného plánu obce, nemá priamy vplyv na životné prostredie, ale prostredníctvom regulatívov, limitov obmedzení a usmernení, vytvára predpoklady na cieľavedomý, primeraný a proporčný rozvoj tohto špecifického priestoru, ktorý je založený na princípe udržania a skvalitňovania životného prostredia. Riešenie vychádza z prieskumov a

rozborov a krajinno-ekologického plánu pre riešenie územnoplánovacej dokumentácie, ktorý analyzuje stav životného prostredia, problematiku ochrany prírody a tvorby krajiny a dopĺňa ÚSES. Na základe týchto informácií sa koncipovali jednotlivé oblasti záujmu, vstupy a výstupy, vyplývajúce z požiadaviek, charakteristika životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

V procese hodnotenia územnoplánovacej dokumentácie boli použité všeobecne známe informácie o území publikované napr. na internetových portáloch (*kataster portál, pôdny portál, enviroportál, SHMÚ, Atlas krajiny SR 2002*) ako aj všeobecne záväzné právne predpisy. Údaje o súčasnom stave životného prostredia a zdravia boli získané v rámci prieskumov a rozborov ÚPN obce Veľká Dolina.

Na základe týchto údajov boli skoncipované údaje o vstupoch a výstupoch, charakteristika súčasného stavu životného prostredia a zhodnotenie predpokladaných vplyvov územnoplánovacej dokumentácie na životné prostredie.

Zo záverov správy je možné konštatovať, že realizáciou návrhu riešenia územného plánu obce a stanovením navrhnutých regulatívov dôjde k stabilizácii prvkov ÚSES v rámci záujmového územia obce a k zlepšeniu celkového stavu životného prostredia a kvality života obyvateľov obce.

VII. Nedostatky a neurčitosti v poznatkoch, ktoré sa vyskytli pri vypracúvaní správy o hodnotení

Pri vypracovaní správy o vplyve ÚPN obce na životné prostredie sa vychádzalo z faktu, že územnoplánovacia dokumentácia vychádza z princípov trvalo udržateľného rozvoja obce a na základe špecifickej analýzy, ktorá bola vypracovaná v stupni: Prieskumy a rozborov a v časti: Zadanie, pred samotným riešením návrhu územného plánu obce. Neurčitosti v poznatkoch pri vypracúvaní správy môžu vyplývať z faktu, že posudzovanie vplyvu na životné prostredie je predprojektovou etapou, v ktorej sa overujú limity územia z hľadiska rôznych záujmov a návrhy aktivít definovaných v územnoplánovacej dokumentácii nie sú určené bližšími kvantitatívnymi ukazovateľmi. Uvedené neurčitosti a nedostatky nie sú zásadného charakteru a všetky podstatné okolnosti pre posúdenie návrhu územného plánu obce Veľká Dolina, boli v správe o hodnotení vplyvu na životné prostredie zohľadňované. Táto etapa spracovania je vhodným materiálom pre zaujatie stanovísk orgánov štátnej správy, samosprávy, fyzických a právnických osôb k predkladanej dokumentácii, na ktorého konci bude predkladaný návrh, upravený o vyhodnotenie pripomienkového konania do formy čistopisu ÚPN obce Veľká Dolina. Jeho záväzná časť bude obsahovať zásadné limity a regulatívy, ktoré budú usmerňovať ďalšiu činnosť v riešenom území obce a obec si ich schváli všeobecne záväzným nariadením.

VIII. Všeobecne záverečné zhrnutie

Územný plán obce Veľká Dolina - Návrh, bol vypracovaný podľa ustanovení zákona č. 50/1976 Zb. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov a vyhlášky č. 55/2001 Ministerstva životného prostredia SR o územnoplánovacích podkladoch a územnoplánovacej dokumentácii. Pri vypracovaní návrhu ÚPN obce Veľká Dolina, bola rešpektovaná záväzná časť Územného plánu regiónu Nitrianskeho kraja v jeho plnom znení, vrátane Zmien a Doplnkov ÚPN R-NSK č.1. Územný plán regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja bol schválený uznesením č. 113/2012 na 23. riadnom zasadnutí Zastupiteľstva Nitrianskeho samosprávneho kraja, konaného dňa 14. mája 2012 a záväzná časť bola vyhlásená Všeobecne záväzným nariadením č.2/2012 zo dňa 14. mája 2012. Dokument nadobudol účinnosť dňom

29.mája 2012. Zastupiteľstvo Nitrianskeho samosprávneho kraja na 16. riadnom zasadnutí, konanom dňa 20. júla 2015, uznesením č. 111/2015 schválilo „Územný plán regiónu Nitrianskeho kraja – Zmeny a doplnky č. 1“.

Spracovávaný územný plán obce Veľká Dolina bude predstavovať komplexný, ucelený rozvojový dokument obce, ktorý v dlhodobom horizonte umožní primeraný rozvoj bývania, občianskej a technickej vybavenosti, aktivít v oblasti športu a rekreácie, poľnohospodárskej výroby, ako aj rozvoj zamestnanosti pri rešpektovaní všetkých limitujúcich faktorov ako sú ochranné pásma, ochrana prírody, archeologické lokality, kultúrne a historické danosti a prvky ÚSES. Upozorňuje na škodlivé vplyvy v oblasti životného prostredia, poškodzujúce prírodu a krajinu. Prináša riešenie a vytvára územné predpoklady pre skvalitnenie jednotlivých zložiek životného prostredia a revitalizáciu prírodného prostredia.

Spôsob plnenia špecifických požiadaviek

- Strategický dokument riešiť v súlade s Územným plánom veľkého územného celku Nitrianskeho kraja, v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, v rámci ktorých je potrebné rešpektovať najmä ustanovenia záväznej časti.

Akceptované - vid'. textová časť Návrh ÚPN obce Veľká Dolina , kapitola B2.

- Zabezpečiť ochranu pamiatkového fondu archeologických nálezov a situácií archeologických nálezísk v obci, na základe poskytnutých podkladov k spracovávanej územnoplánovacej dokumentácii ako neoddeliteľnej súčasti ochrany kultúrnych hodnôt obce.

Akceptované - vid'. kapitola C II. 10; vid'. výkres č.2, č.5a, č.5b.

- Rešpektovať pripomienky Štátneho geologického ústavu Dionýza Štúra, doručené listom 8/23-231-630, zo dňa 21.8.2023;

- Dostatočne zohľadniť územia, na ktorých sa nachádzajú sanované, rekultivované lokality;

- Rešpektovať, že predmetné územie, západná časť k. ú., spadá do stredného radónového rizika, čo môže negatívne ovplyvniť ďalšie možnosti využitia územia. Ministerstvo podľa § 20 ods. 3 geologického zákona, výskyt stredného radónového rizika vymedzuje ako riziko stavebného využitia územia. Vhodnosť a podmienky stavebného využitia územia s výskytom stredného radónového rizika je potrebné posúdiť podľa zákona č.355/2007 Z. z. a vyhlášky MZ SR č. 528/2007 Z. z..

Akceptované - vid'. kapitola B I. 3 a B II. 3,4,5; vid'. výkres č.4.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Národnej diaľničnej spoločnosti, doručené listom č. 7972/30102/2023, zo dňa 5.9.2023

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky SSC, doručené listom č. SSC/8734/2023/2320/30040, zo dňa 11. 8. 2023;

Akceptované - vid'. kapitola B I. 5; vid'. výkres č.2, č.8a, č.8b.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Slovenského vodohospodárskeho podniku, š.p., OZ Povodie dolného Váhu, doručené listom č. SVP 3396/2023/443612/2023, zo dňa 19.12.2023

- rešpektovať ochranné pásma vodohospodársky významných vodných tokov a drobných vodných tokov

- rešpektovať Zákon o vodách č. 364/2004 Z. z. a príslušné platné normy STN 73 6822, STN 75 2102

- v záujme zabezpečenia ochrany územia pred povodňami musia byť rozvojové lokality v súlade so Zákonom č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami

Akceptované - vid'. kapitola C II. 4; vid'. výkres č.2, č.10a, č.10b.

- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky Okresného úradu Nitra, Odbor starostlivosti o životné prostredie, oddelenie ochrany prírody a vybraných zložiek životného prostredia kraja;
- V celom rozsahu rešpektovať požiadavky ŠOPSR – Správa Chránenej krajiny oblasti Ponitrie, doručené listom č. CHKOPN/406-001/2023, zo dňa 16.8.2023;
- rešpektovať chránené územia, európsky významné druhy flóry a fauny

Akceptované - vid'. kapitola C II. 8; vid'. výkres č.3

IX. Zoznam riešiteľov a organizácií, ktoré sa na vypracovaní správy o hodnotení podieľali, ich podpis (pečiatka)

Ing. arch. Peter Mizia – autorizovaný architekt, SKA, reg. č. 0550AA

X. Zoznam doplňujúcich analytických správ a štúdií, ktoré sú k dispozícii u navrhovateľa a ktoré boli podkladom na vypracovanie správy o hodnotení

- Prieskumy a rozborý ÚPN obce Veľká Dolina, 12/2023
- Zadanie ÚPN obce Veľká Dolina, 03/2024
- Návrh ÚPN obce Veľká Dolina, 10/2024
- Oznámenie o strategickom dokumente
- ZaD č.1 k ÚPN Regiónu Nitrianskeho samosprávneho kraja 06/2015
- Atlas krajiny SR (MŽP SR 2002), Aktuálne ÚHDP (Úrad geodézie, kart. a katastra SR)

XI. Dátum a potvrdenie správnosti a úplnosti údajov podpisom (pečiatkou) oprávneného zástupcu navrhovateľa

Starosta obce Veľká Dolina: Ing. Vladislav Borík, PhD.

Veľká Dolina 10/2024